

USTAWY BYŁEJ DZIELNICY PRUSKIEJ.

TOM II.

USTAWA
O POSTĘPOWANIU KARNEM
OBOWIĄZUJĄCA W BYŁEJ DZIELNICY PRUSKIEJ
WRAZ
Z USTAWĄ WPROWADCZĄ

TEKST USTALONY PRZEZ SZEFA DEPARTAMENTU
SPRAWIEDLIWOŚCI NA MOCY ROZPORZĄDZENIA
MINISTRA BYŁEJ DZIELNICY PRUSKIEJ Z DNIA
2 MAJA 1920 R. (DZIEN. URZĘD. STR. 528, POZ. 217)

POZNAŃ

CZCIONKAMI DRUKARNI „PORADNIKA GOSPODARSKIEGO”
(ROLNICZA DRUKARNIA NAKŁADOWA) W POZNANIU

1920

~~nr. 5 5430~~

~~nr. inv. 125~~

9226

PRZEDMOWA.

Na zasadzie art. 2 ustawy o tymczasowej organizacji zarządu b. dzielnicy pruskiej z 1. sierpnia 1919 r. (Dziennik Praw poz. 387) obowiązuje na ziemiach b. zaboru pruskiego niemiecka procedura karna wraz z wydaną dla niej ustawą wprowadczą w brzmieniu, w jakim obowiązywała na tych ziemiach w chwili wejścia w życie powyższej ustawy sejmowej, o ile późniejsze ustawy lub rozporządzenia nie wprowadziły zmian nowych.

Zmiany zaś takie nastąpiły na zasadzie art. 6 powołanej ustawy sejmowej, wskutek rozporządzeń;

- 1. z 6. grudnia 1919 r. o ogłoszeniach, dokonywanych dotąd w „Orędowniku dla Rzeszy“ lub w „Orędowniku Państwowym“ albo w „Tygodniku Urzędowym“,*

2. z 15. gruńia 1919 r. o urzędach i urzędnikach sądowych w b. dzielnicy pruskiej (Tyg. Urzęd. str. 391).
3. z 15. grudnia 1919 r. o organizacji sądownictwa karnego w b. dzielnicy pruskiej (Tyg. Urzęd. str. 414),
4. z 15. grudnia 1919. r. o urządzeniu sądów pokoju w b. dzielnicy pruskiej (Tyg. Urzęd. str. 416).

Z powyższych rozporządzeń tylko pierwsze dwa oraz art. 1 i 2 trzeciego rozporządzenia zezwalają na mechaniczne ich stosowanie, przez zastąpienie pojedynczych słów tekstu pierwotnego innemi słowami lub przez skreślenie odnośnych przepisów uchylonych.

Natomiast stosunek reszty przytoczonych postanowień do pierwotnego tekstu procedury karnej nie jest tak jasny i prosty, gdyż wypowiadają one ogólnie tylko pewną zasadę i milcząco uchylają lub zmieniają koniecznie cały szereg przepisów procedury karnej, których jednak bliżej nie wymieniają. Stąd zaś mogą powstać nie tylko pewne wątpliwości co do tego, czy i w jakiej rozciągłości pewne przepisy

niemieckiej procedury karnej i wydanej dla niej ustawy wprowadczej jeszcze obowiązują, ale przy stosowaniu prawa muszą się okazać jeszcze znaczne trudności, wynikające z potrzeby ciągłego porównywania tekstu ustawy z późniejszymi rozporządzeniami, z potrzeby zastanawiania się i wysnuwania dopiero wniosków co do ich wzajemnego oddziaływania.

Aby tym niedogodnościom zapobiedz, Departament Sprawiedliwości postanowił przy pierwszym polskim wydaniu procedury karnej, obowiązującej w b. dzielnicy pruskiej, nie poprzestać na wiernem i ile możliwości dosłownem jej tłumaczeniu, ale wyjednawszy rozporządzenie Ministra b. dzielnicy pruskiej z 2. maja 1920 r. (Dziennik Urzęd. str. 528) uwzględnił wszystkie zmiany, które powyższe rozporządzenia oraz zmienione warunki polityczne w brzmieniu ustawy o postępowaniu karnem oraz w tekście odnośnej ustawy wprowadczej koniecznie musiały wywołać, i ustalił jej tekst tak, że obecne wydanie zawiera nie tylko urzędowe tłumaczenie obowiązującej w b. dzielnicy pruskiej usta-

wy o postępowaniu karnem i ustawy wprowadzającej do niej ale jest zarazem ich tekstem autentycznym, o ile zmienia lub uchyla poszczególne jej przepisy. Przepisy te oznaczono gwiazdką.

W końcu należy zaznaczyć, że na zasadzie art. 2 rozporządzenia o organizacji sądownictwa karnego w b. dzielnicy pruskiej (Tyg. Urzęd. str. 414) działalność sądów przysięgłych została zawieszona. Odnośne postanowienia procedury karnej mieszczą się mimo to w niniejszym wydaniu i wyróżniają się odmiennym drukiem.

W dodatku zamieszczono dwie ustawy będące w związku z ustawą o postępowaniu karnem i mające doniosłe znaczenie.

W Poznaniu, w maju 1920 r.

Treść:

	Strona
I. Ustawa wprowadcza do ustawy o postępowaniu karnem	1
II. Ustawa o postępowaniu karnem	3

Księga pierwsza.

Postanowienia ogólne.

Rozdział I. Przedmiotowa właściwość sądowa §§ 1—6	3
„ II. Miejscowa właściwość sądu §§ 7—21 . .	5
„ III. Wyłączenie i nieprzyjęcie członków sądu §§ 22—32	9
„ IV. Orzeczenia sądowe i ich ogłaszanie §§ 33—41	13
„ V. Czasokresy i przywrócenie do stanu pierwotnego §§ 42—47	15
„ VI. Świadkowie §§ 48—71	17
„ VII. Biegli i oględziny §§ 72—93	26
„ VIII. Zajęcie i przeszukanie §§ 94—111	33
„ IX. Aresztowanie i tymczasowe przytrzymanie §§ 112—132	41
„ X. Przesłuchanie posadzonego §§ 133—136 .	50
„ XI. Obrona §§ 137—150	52

Księga druga.

Postępowanie w pierwszej instancji.

Rozdział I. Oskarżenie publiczne §§ 151—155 . . .	57
„ II. Przygotowanie oskarżenia publicznego §§ 156—175	58
„ III. Sądowe śledztwo wstępne §§ 176—195 .	65

VIII

	Strona
Rozdział IV. Postępowanie po zamknięciu śledztwa wstępnego i wniesienie aktu oskarżenia §§ 196—211	72
„ V. Przygotowanie rozprawy głównej §§ 212 do 224	76
„ VI. Rozprawa główna §§ 225—275	81
„ VII. Rozprawa główna przed sądami przysięgłych §§ 276—317	99
„ VIII. Postępowanie przeciw nieobecnym §§ 318 do 337	108

Księga trzecia.

Środki prawne.

Rozdział I. Postanowienia ogólne §§ 338—345	115
„ II. Zażalenie §§ 346—353	117
„ III. Odwołanie §§ 354—373	120
„ IV. Rewizja §§ 374—398	126

Księga czwarta.

Wznowienie postępowania, zakończonego prawomocnym wyrokiem.

§§ 399—413	135
----------------------	-----

Księga piąta.

Udział pokrzywdzonych w postępowaniu.

Rozdział I. Oskarżenie prywatne §§ 414—434	142
„ II. Oskarżenie uboczne §§ 435—446	150

Księga szósta.

Szczególne rodzaje postępowania.

Rozdział I. Postępowanie w razie wydania mandatu karnego §§ 447—452	154
„ II. Postępowanie po wydaniu nakazu policyjnego §§ 453—458	157

Rozdział III. Postępowanie karne w razie naruszenia przepisów o poborze, publicznych opłat i podatków §§ 459—469	159
„ IV. Postępowanie przeciwko nieobecnym, którzy się uchylili od obowiązku służby wojskowej §§ 470—476	163
„ V. Postępowanie w razie konfiskaty i zajęcia majątku §§ 477—480	167

Księga siódma.

Wykonanie kary i kosztą postępowania.

Rozdział I. Wykonanie kary §§ 481—495	169
„ II. Kosztą postępowania §§ 496—506	175

Dodatek.

1. Ustawa o odszkodowaniu osób, uwolnionych w zniewionem postępowaniu z 20 maja 1898 r. (Dz. Ust. Rz. str. 345, 346) 179
2. Ustawa o odszkodowaniu osób przetrzymanych niewinnie w areszcie śledczym z 14 lipca 1904 r. (Dz. Ust. Rz. str. 321—324) 182

Na mocy rozporządzenia Ministra b. dzielnicy pruskiej z 2 maja 1920 r. (Dziennik Urzędowy str. 528) ustalam tekst ustawy o postępowaniu karnem wraz z ustawą wprowadczą, jak następuje:

I.

USTAWA WPROWADCZA do ustawy o postępowaniu karnem.

§ 1—2
uchylone.

§ 3*.

Ustawa o postępowaniu karnem stosuje się do wszystkich spraw karnych, należących do właściwości sądów zwyczajnych.

W sprawach karnych, podległych sądom szczególnym, mogą ustawy, o ile przekażą wymiar sprawiedliwości sądom zwyczajnym, wprowadzić postępowanie odmienne.

W postępowaniu szczególnem w .sprawach, dotyczących ustawy polnej i leśnej, mogą orzekać sędzia powiatowy bez udziału ławników lub sądy pokoju w pełnym składzie.

§ 4—6

uchylone.

§ 7.

Ustawą w znaczeniu ustawy o postępowaniu karnem i ustawy niniejszej jest każdy przepis karny.

§ 8—12

uchylone.

§ 12a*.

Przepisy ustawy o postępowaniu karnem, odnoszące się do ławników stosuje się również do sędziów niezawodowych.

II.
USTAWA O POSTĘPOWANIU KARNEM.
KSIĘGA PIERWSZA.
Postanowienia ogólne.

ROZDZIAŁ PIERWSZY.
Przedmiotowa właściwość sądów.

§ 1.

Przedmiotową właściwość sądów określa ustawa o ustroju sądownictwa.

§ 2.

Sprawy karne, będące ze sobą w związku, które wzięte z osobna, należałyby do właściwości sądów nierównorzędnych, można łącznie wytoczyć przed tym sądem, który co do swojej właściwości jest wyższym.

Dla względów dogodności sąd ten może uchwałą zarządzić rozdzielenie połączonych spraw karnych.

§ 3.

Związek istnieje wówczas, gdy jedna osoba jest posądzoną o popełnienie kilku przestępstw, lub gdy o popełnienie jednego przestępstwa jest posądzonych kilka osób jako sprawcy, uczestnicy, popieracze albo ukrywacze.

§ 4.

Połączenie spraw karnych, w związku ze sobą będących, lub rozdzielenie połączonych spraw karnych może nastąpić i po wytoczeniu śledztwa na podstawie uchwały sądowej, bądź na wniosek prokuratury albo obwinionego, bądź z urzędu.

Do wydania uchwały jest właściwym ten sąd, do którego okręgu pozostałe sądy należą. W braku właściwego sądu tego rodzaju wyda uchwałę wspólny sąd wyższy.

§ 5.

Na czas trwania połączenia rozstrzyga o postępowaniu sprawa karna, należąca do właściwości sądu wyższego rzędu.

§ 6.

Sąd winien badać z urzędu swoją przedmiotową właściwość w każdym stadium postępowania.

ROZDZIAŁ DRUGI.

Miejscowa właściwość sądu.

§ 7^k.

Miejscowo właściwym jest sąd, w którego okręgu popełniono przestępstwo.

Jeśli istotę przestępstwa stanowi treść pisma drukowanego, w b. dzielnicy pruskiej wydanego, za właściwy w myśl ust. 1 poczytywać należy tylko ten sąd, w którego okręgu pismo się ukazało. Wszakże, gdy chodzi o zniewagę, dochodzoną w drodze oskarżenia prywatnego, właściwym jest także sąd, w którego okręgu pismo zostało rozpowszechnione, skoro w tym okręgu znieważona osoba ma swe miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu.

§ 8^k.

Miejscowo właściwym jest również sąd, w którego okręgu obwiniony w czasie wytoczenia skargi ma swe miejsce zamieszkania.

Jeśli obwiniony nie ma miejsca zamieszkania w b. dzielnicy pruskiej, stanowi o przynależności sądowej zwykle miejsce jego pobytu, a gdyby nie było ono znane, ostatnie miejsce zamieszkania.

§ 9^k.

Jeżeli przestępstwo popełniono zagranicą, i sądu miejscowo właściwego w myśl

§ 8 oznaczyć nie można, właściwym będzie ten sąd, w którego okręgu sprawcę pojmano. Gdyby go nie pojmano, to Sąd Najwyższy w Warszawie wyznaczy sąd właściwy.

Tak samo należy postąpić, gdyby przestępstwo popełniono w b. dzielnicy pruskiej, ale ani według miejsca popełnienia czynu, ani według miejsca zamieszkania nie można było sądu miejscowo właściwego oznaczyć.

§ 10*.

Jeśli przestępstwo popełniono na polskim okręcie zagranicą albo na pełnem morzu, wówczas właściwym będzie sąd, w którego okręgu leży port rodzinny lub ten polski port, do którego okręt po czynie najpierw zawinął.

§ 11

uchylono.

§ 12.

Gdyby według przepisów §§ 7—10 kilka sądów było właściwych, pierwszeństwo należy się temu, który pierwszy wszczął śledztwo.

Atoli wspólny sąd wyższy może powierzyć śledztwo i rozstrzygnięcie jednemu z sądów właściwych.

§ 13.

Dla spraw karnych w związku ze sobą będących, które wzięte z osobna ulegałyby

według bieżnienia §§ 7—10 właściwości różnych sądów, jest miejscowo właściwym każdy sąd, dla jednej z tych spraw właściwy.

Jeśli przed różnymi sądami wytoczono kilka spraw karnych, będących ze sobą w związku, to można sprawy te całkowicie lub częściowo połączyć w drodze opartego na wnioskach prokuratury porozumienia między tymi sądami. Gdyby porozumienie takie do skutku nie doszło, wówczas na wniosek prokuratury lub obwinionego wspólny sąd wyższy rozstrzygnie, czy ma nastąpić połączenie i przy którym sędzie.

W ten sam sposób można połączenie uchylić.

§ 14.

W razie powstania pomiędzy kilku sądami sporu o właściwość wspólny sąd wyższy wyznaczy sąd, który ma przeprowadzić śledztwo i sprawę rozstrzygnąć.

§ 15.

Jeśli sąd, w zasadzie właściwy, w poszczególnym wypadku napotyka w czynności sądenia przeszkody prawne lub faktyczne, albo jeśli zajdzie obawa, że rozprawa przed tym sądem mogłaby zagrażać bezpieczeństwu publicznemu, w takim razie sąd bezpośrednio wyższy winien powierzyć śledztwo i rozstrzygnięcie równorzędnemu sądowi innego okręgu.

§ 16*.

Zarzut niewłaściwości obwiniony musi, pod groźbą utraty owego prawa, wnieść przed zakończeniem śledztwa wstępnego, a w razie gdyby śledztwa takiego nie było, na rozprawie głównej przed odczytaniem aktu oskarżenia.

§ 17.

Rozstrzygnięcie, określające właściwość dla śledztwa wstępnego, określa właściwość także dla postępowania głównego.

§ 18*.

Po doręczeniu oskarżonemu wezwania na rozprawę główną może sąd uznać się niewłaściwym jedynie wskutek zarzutu oskarżonego.

§ 19.

Gdyby kilka sądów, z których jeden jest właściwym, uznało swą niewłaściwość w drodze rozstrzygnięć, niedających się już wzruszyć, to właściwy sąd zostanie wskazany przez wspólny sąd wyższy.

§ 20.

Poszczególne czynności śledcze sądu niewłaściwego nie są nieważne z powodu samej tylko niewłaściwości.

§ 21.

Sąd niewłaściwy winien przedsięwziąć te dokonać się mające w jego okręgu czynności śledcze, co do których zwłoka grozi niebezpieczeństwem.

ROZDZIAŁ TRZECI.

Wyłączenie i nieprzyjęcie członków sądu.

§ 22.

Sędzia jest z mocy ustawy wyłączony od wykonywania urzędu sędziowskiego:

1. jeśli wskutek przestępstwa sam jest pokrzywdzony;
2. jeśli jest albo był małżonkiem lub opiekunem osoby posądzonej albo pokrzywdzonej;
3. jeśli z posądzonym albo pokrzywdzonym jest w prostej linii spokrewniony, spowinowacony lub pozostaje w stosunku przysposobienia, albo jeśli z osobami temi jest w linii bocznej do trzeciego stopnia spokrewniony lub do drugiego stopnia spowinowacony, chociażby nawet małżeństwo, na którem powinowactwo się opiera, już nie istniało;
4. jeśli w sprawie był czynny jako urzędnik prokuratury lub policji, jako rzecznik osoby pokrzywdzonej lub jako obrońca;
5. jeśli w sprawie był przesłuchiwany jako świadek lub biegły.

§ 23*.

Sędzia, który brał udział w rozstrzygnięciu, które środek prawny usiłuje wzruszyć, jest z mocy ustawy wyłączony od udziału przy rozstrzyganiu w wyższej instancji.

Sędzia śledczy nie może być członkiem sądu orzekającego w sprawach, w których prowadził śledztwo wstępne, ani też brać udziału w jakimkolwiek rozstrzygnięciu izby karnej, zapadającym poza rozprawą główną.

§ 24.

Sędziego można nieprzyjąć tak w przypadkach, w których od wykonywania urzędu sędziowskiego sama ustawa go wyłącza, jak i z obawy uprzedzenia.

Z obawy uprzedzenia można nieprzyjąć sędziego, gdy istnieje przyczyna, usprawiedliwiająca brak zaufania w bezstronność sędziego.

Prawo nieprzyjęcia przysługuje prokuraturze, oskarżycielowi prywatnemu i posądzonemu. Osobom, mającym prawo nieprzyjęcia, należy na ich żądanie wymienić członków sądu powołanych do udziału w rozstrzygnięciu.

§ 25*.

Osoby, którym służy prawo nieprzyjęcia sędziego, mogą na rozprawie głównej z prawa tego skorzystać tylko przed odczytaniem aktu oskarżenia, na rozprawie zaś głównej z powodu odwołania i rewizji tylko przed rozpoczęciem sprawozdania.

§ 26.

Podanie o nieprzyjęciu należy wnieść do tego sądu, do którego sędzia należy; można je

również oświadczyć do protokołu sekretarza sądowego.

Powód nieprzyjęcia należy uprawdopodobnić; przysięga jako środek uprawdopodobnienia nie jest dopuszczalna. Dla uprawdopodobnienia można się powołać na świadectwo nieprzyjętego sędziego.

Sędzia nieprzyjęty winien się oświadczyć w drodze służbowej co do przyczyny nieprzyjęcia.

§ 27*.

O nieprzyjęciu rozstrzyga sąd, do którego nieprzyjęty należy; jeśli sąd ten z powodu ustąpienia nieprzyjętego członka stanie się niezdolnym do powzięcia uchwały, orzeka sąd bezpośrednio wyższy.

Jeśli chodzi o nieprzyjęcie sędziego śledczego, sędziego powiatowego lub sędziego pokoju, to o nieprzyjęciu rozstrzyga sąd okręgowy.

§ 28.

Od uchwały uznającej podanie o nieprzyjęciu za uzasadnione, niema żadnego środka prawnego. Od uchwały zaś, uznającej podanie za bezzasadne, służy natychmiastowe zażalenie.

Uchwała uznająca podanie o nieprzyjęciu sędziego wyrokującego za bezzasadne, nie może być wzruszana osobno, lecz jedynie razem z wyrokiem.

§ 29.

Do czasu załatwienia podania o nieprzyjęciu, sędzia nieprzyjęty winien spełniać tylko czynności, nie cierpiące zwłoki.

§ 30.

Sąd, właściwy do załatwienia podania o nieprzyjęciu, winien i w tym wypadku rozstrzygać, gdyby takiego podania nawet nie wniesiono, lecz sędzia doniósł o stosunku, mogącym usprawiedliwić jego nieprzyjęcie, lub gdyby z innej przyczyny powstały wątpliwości, czy sędzia z mocy ustawy nie jest wyłączony.

§ 31*.

Postanowienie tego rozdziału stosuje się odpowiednio do ławników i sekretarzy sądowych.

O wyłączeniu lub nieprzyjęciu ławnika rozstrzyga sędzia, powołany do przewodniczenia na rozprawie głównej, w której dotyczący ławnik ma uczestniczyć lub bierze udział. O wyłączeniu lub nieprzyjęciu sekretarza sądowego rozstrzyga sąd lub sędzia, przy którym sekretarz urzęduje.

§ 32.

Postanowienia § 22 stosuje się do sędziów przysięgłych.

ROZDZIAŁ CZWARTY.

Orzeczenia sądowe i ich ogłaszanie.

§ 33.

W toku rozprawy głównej sąd wydaje rozstrzygnięcia po wysłuchaniu stron, zaś poza rozprawą główną po uprzednim piśmiennem lub ustnem oświadczeniu się prokuratury.

§ 34.

Rozstrzygnięcia podlegające wzruszeniu przez środek prawny jak również odmawiające wnioskowi należy uzasadnić.

§ 35.

Rozstrzygnięcia, zapadające w obecności osoby interesowanej, zostaną jej oznajmione przez ogłoszenie. Na żądanie wyda się jej odpis.

Uwiedomienie o innych rozstrzygnięciach nastąpi za pomocą doręczenia.

Osobie, nie przebywającej na wolności, należy w razie żądania doręczone pismo od-
czytać.

§ 36*.

Rozstrzygnięcia, wymagające doręczenia albo wykonania, winny być przesłane prokuraturze, która zarządzi, co potrzeba. Postanowienie to nie stosuje się do rozstrzygnięć dotyczących jedynie wewnętrznej służby sądów albo utrzymania porządku na posiedzeniach.

Sędzia śledczy, sędzia powiatowy i sędzia pokoju mogą polecenie względem doręczeń wszelkiego rodzaju oraz co do wykonania uchwał i zarządzeń wydawać bezpośrednio.

§ 37.

Do doręczeń stosują się odpowiednio przepisy o doręczeniach zawarte w ustawie o postępowaniu cywilnem.

§ 38.

Osoby, uczestniczące w postępowaniu karnem i upoważnione do bezpośredniego powoływania świadków oraz biegłych, winne zlecić doręczenie wezwania komornikowi sądowemu.

§ 39*.

W postępowaniu, przygotowującym oskarżenie publiczne, przy śledztwie wstępnem oraz w postępowaniu przy wykonaniu kary Zarząd wymiaru sprawiedliwości może zlecić stosowanie prostszych sposobów udowodnienia doręczenia.

§ 40*.

Jeżeli obwinionemu wezwania na rozprawę główną jeszcze nie doręczono, a nie można doręczenia skutecznie w Rzeczypospolitej Polskiej w przepisanej formie i przytem obowiązujące przepisy o doręczeniach zagranicą prawdopodobnie nie dadzą się wykonać lub

nie zapowiadają żadnego skutku, natenczas doręczenie poczyta się za dokonane, skoro treść doręczyć się mającego pisma urzędowego ogłoszona zostanie w piśmie polskiem albo zagranicznem i od czasu ukazania się tego pisma upłynęły dwa tygodnie. Wybór pisma należy do urzędnika zarządzającego doręczenie.

Jeżeli wezwanie na rozprawę główną doręczone było oskarżonemu już poprzednio, a dalsze dlań doręczenie nie może być w Rzeczypospolitej Polskiej w przepisanej formie uskutecznione, natenczas dalsze doręczenie poczyta się za dokonane, skoro przeznaczone do doręczenia pismo przybite będzie przez dwa tygodnie na sądowej tablicy w sądzie pierwszej instancji. Z wyroków i uchwał przybitą zostanie tylko część, zawierająca rozstrzygnięcie.

§ 41.

Doręczenia dla prokuratury dokonywa się przez przedłożenie pierwopisu doręczyć się mającego pisma. Jeśli od chwili doręczenia poczyną biedz czasokres, prokuratura winna zaznaczyć na pierwopisie dzień przedłożenia.

ROZDZIAŁ PIĄTY.

Czasokresy i przywrócenie do stanu pierwotnego.

§ 42.

Przy obliczaniu czasokresu, oznaczonego według dni, potrąca się dzień, na który przy-

pada chwila lub zdarzenie, mające stanowić o początku czasokresu.

§ 43.

Czasokres, oznaczony według tygodni lub miesięcy, kończy się z upływem tego dnia ostatniego tygodnia lub ostatniego miesiąca, który swą nazwą lub liczbą odpowiada dniowi rozpoczęcia czasokresu; gdyby w ostatnim miesiącu tego dnia nie było, czasokres kończy się z upływem ostatniego dnia tego miesiąca.

Jeżeli koniec czasokresu przypada na niedzielę lub powszechne święto, wówczas czasokres kończy się z upływem najbliższego dnia powszedniego.

§ 44.

W razie uchybienia czasokresu można żądać przywrócenia do stanu pierwotnego, gdy wnioskodawcy stanęły na przeszkodzie w dopilnowaniu czasokresu elementarne zdarzenia lub inne nieuchronne wypadki. Wypadek nieuchronny zachodzi, gdy wnioskodawca bez swojej winy nie dowiedział się o doreczeniu.

§ 45.

Podanie o przywrócenie do stanu pierwotnego musi zawierać przytoczenie i uprawdopodobnienie powodów uchybienia i być wniesione w przeciągu tygodnia po ustaniu przeszkody do tego sądu, przed którym należało czasokresu dopilnować.

Składając podanie należy jednocześnie dopełnić uchybionej czynności.

§ 46.

O podaniu rozstrzyga ten sąd, któryby w razie wykonania czynności we właściwym czasie był powołany do rozstrzygania w samej sprawie.

Przychylne rozstrzygnięcie podania jest niewzruszalne.

Przeciw rozstrzygnięciu odrzucającemu podanie służy natychmiastowe zażalenie.

§ 47.

Podanie o przywrócenie do stanu pierwotnego nie tamuje wykonania rozstrzygnięcia sądowego.

Atoli z polecenia sądu wykonanie może ulegć odroczeniu.

ROZDZIAŁ SZÓSTY.

Świadkowie.

§ 48.

Świadków wzywać należy, wyjaśniając im prawne skutki niestawiennictwa.

Wezwanie żołnierza, należącego do czynnej armji lub czynnej marynarki, następuje za pośrednictwem władzy wojskowej.

§ 49^a.

Ministrów należy przesłuchiwać w ich siedzibie albo w miejscu ich pobytu, członków zaś zgromadzenia ustawodawczego w czasie gdy ono jest zebrane, w miejscu, w którem obraduje, o ile oni tam przebywają.

§ 50*.

Świadek należycie wezwany, gdy się nie stawi, ma ponieść kosztą, spowodowane jego niestawiennictwem, tudzież uleść skazaniu na grzywnę do wysokości trzystu marek, a w razie niemożności jej ściągnięcia — na karę aresztu do sześciu tygodni. Wolno również świadka przymusowo sprowadzić. W razie ponownego niestawiennictwa można karę jeszcze raz orzec.

Skazania na karę i kosztą należy zaniechać, skoro świadek niestawiennictwo swe dostatecznie usprawiedliwi. Gdy usprawiedliwienie to nastąpi później, uchylone będą zarządzenia, przeciw świadkowi wymierzone.

Prawo do takich zarządzeń przysługuje także sędziemu śledczemu, sędziemu powiatowemu w postępowaniu wstępnem, jakoteż sędziemu wyznaczonemu lub wezwanemu.

O naznaczenie i wykonanie kary wobec wojskowego, należącego do czynnej armii lub czynnej marynarki, wezwany będzie sąd wojskowy, sprowadzenie zaś takiej osoby nastąpi za pośrednictwem władzy wojskowej.

§ 51.

Następujące osoby mają prawo odmówić zeznania:

1. narzeczony posadzonego;
2. małżonek posadzonego, choćby małżeństwo już nie istniało;
3. ci, którzy są z posadzonym w prostej linii spokrewnieni, spowinowaceni lub pozostają w stosunku przysposobienia albo w linii bocznej do trzeciego stopnia spokrewnieni albo do drugiego stopnia spowinowaceni, chociażby nawet małżeństwo, na którem powinowactwo się opiera, już nie istniało.

Przed każdym przesłuchaniem należy wymienione osoby pouczyć, iż mają prawo odmówienia zeznania. Zrzeczenie się tego prawa mogą one odwołać podczas przesłuchiwania.

§ 52.

Mają również prawo odmówić zeznania:

1. duchowni względem tego, z czego się im zwierzano przy sprawowaniu duszpasterstwa;
2. obrońcy posadzonego względem tego, z czego się im jako obrońcom zwierzano;
3. adwokaci i lekarze względem tego, z czego się im zwierzano przy sprawowaniu przez nich zawodu.

Osoby, wymienione pod L. 2, 3 nie mogą odmówić zeznania, skoro je zwolniono od obowiązku dochowania tajemnicy.

§ 53*.

Urzędników publicznych, nawet tych, którzy już nie są w służbie, wolno przesłuchiwać jako świadków co do okoliczności, na które się rozciąga obowiązek tajemnicy urzędowej, jedynie za zezwoleniem ich obecnej lub ostatniej władzy przełożonej.

Dla Prezydenta Ministrów i poszczególnych Ministrów wymagane jest zezwolenie Rady Ministrów.

Zezwolenia wówczas jedynie odmówić można, jeśliby przez złożenie zeznania miało ponieść szkodę dobro Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 54.

Każdy świadek może odmówić odpowiedzi na takie pytanie, na które odpowiedź mogłaby ściągnąć na niego samego lub na kogośkolwiek z jego bliskich, wymienionych w § 51, L. 1—3, niebezpieczeństwo karnego ścigania.

§ 55.

Na żądanie należy uprawdopodobnić okoliczności, któremi świadek uzasadnia odmówienie zeznania w przypadkach §§ 51, 52, 54. Do stateczne przytem będzie zapewnienie świadka pod przysięgą.

§ 56.

Bez przysięgi należy przesłuchiwać następujące osoby:

1. które w chwili przesłuchania bądź nie ukończyły jeszcze szesnastego roku życia, bądź z braku należytej dojrzałości umysłu lub z powodu niedołęstwa umysłu nie posiadają dostatecznego wyobrażenia o istocie i ważności przysięgi;
2. których podług postanowień ustaw karnych nie można jako świadków przesłuchiwać pod przysięgą;
3. które względem czynu, będącego przedmiotem śledztwa, są podejrzane albo już skazane, jako uczestnicy, popieracze albo ukrywacze.

§ 57.

Jeżeli posądzonemu łączy z osobami taki stosunek, który nadaje im prawo w myśl § 51 odmówienia zeznań, wówczas zależy to od uznania sędziego, czy mają one być przesłuchiwane pod przysięgą lub bez przysięgi.

Osoby te mogą nawet po złożeniu zeznań odmówić stwierdzenia zeznań przysięgą; o tem, iż takie prawo im przysługuje, należy je pouczyć.

§ 58.

Każdego świadka należy przesłuchiwać osobno i w nieobecności świadków, mających być później przesłuchiwanymi.

Stawienie świadka do oczu innym świadkom lub posądzonemu odbędzie się w postępowaniu przygotowawczem jedynie wówczas,

gdyby bez uszczerbku dla sprawy nie można było tego odłożyć do rozprawy głównej.

§ 59.

Przed złożeniem przysięgi sędzia winien w stosowny sposób zwrócić świadkowi uwagę na jej znaczenie.

§ 60.

Przysięgę należy odebrać od każdego świadka z osobna i przed jego przesłuchaniem. Z powodów szczególnych, mianowicie, gdy zachodzą wątpliwości, czy przysięga jest dopuszczalna, można ją odebrać po ukończeniu przesłuchania.

§ 61.

Przysięga, składana przed przesłuchaniem, brzmi:

iż świadek zezna według najlepszej wiedzy czystą prawdę, że nic nie zataji i nic nie doda;

przysięga składana po przesłuchaniu brzmi:

iż świadek zeznał według najlepszej wiedzy czystą prawdę, że nic nie zataił i nic nie dodał.

§ 62.

Przysięga zaczyna się od słów:

„Przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu i Wszechwiedzącemu”,

a kończy się słowami:

„Tak mi Panie Boże dopomóż”.

§ 63.

Przysięga ma być składana przez powtórzenie lub odczytanie tekstu, obejmującego rotę przysięgi. Składający przysięgę winien mieć prawą rękę wzniesioną do góry.

Niemi, umiejący pisać, składają przysięgę za pomocą przepisania i podpisania tekstu, zawierającego rotę przysięgi.

Niemi, nie umiejący pisać, składają przysięgę przy udziale tłumaczy, porozumiewając się na migi.

§ 64.

Za równoznaczne ze złożeniem przysięgi poczytane będzie, gdy członek stowarzyszenia religijnego, któremu ustawa zezwala na używanie pewnych rot zaręczeniowych miast przysięgi, złoży oświadczenie wedle rotы zaręczeniowej tego stowarzyszenia religijnego.

§ 65.

Przysięga ma być odbierana od świadków na rozprawie głównej, o ile nie należy zastosować postanowienia § 222.

Może to nastąpić już przy śledztwie wstępnem, jeżeli przypuszczalnie świadek już to natotka przeszkodę w stawieniu się na rozprawę główną, już to z powodu znacznej odległości dozna w tem szczególnej trudności, albo jeżeli odebranie przysięgi wydaje się potrzebnem jako środek do uzyskania zeznania z prawdą zgodnego.

W postępowaniu przygotowawczem odebranie przysięgi jest tylko wtedy dopuszczalne, jeśli zwłoka grozi niebezpieczeństwem, albo gdy przysięga wydaje się konieczną jako środek do uzyskania zeznania z prawdą zgodnego względem faktu, od którego zawisło wniesienie oskarżenia publicznego.

Gdy przysięga będzie odbierana w postępowaniu wstępnem, należy powód do tego wymienić w protokóle.

§ 66.

Jeśli świadek po przesłuchaniu go pod przysięgą będzie ponownie przesłuchiwany w tem samem postępowaniu wstępnem lub w tem samem postępowaniu głównem, natenczas sędzia, nie odbierając od świadka ponownej przysięgi, może mu nakazać, zapewnić o prawdziwości zeznania przez powołanie się na przysięgę, przedtem złożoną.

§ 67.

Rozpoczynając przesłuchanie, należy zapytać świadka o imię i nazwisko, wiek, wyznanie religijne, stan lub zawód i zamieszkanie. W razie potrzeby zadane będą świadkowi pytania co do takich okoliczności, które odnoszą się do jego wiarogodności w sprawie, a szczególnie względem jego stosunków do posądzonego lub pokrzywdzonego.

§ 68.

Świadka należy skłonić do tego, aby zwięźle opowiedział, co mu jest wiadome w przedmiocie jego przesłuchania. Przed przesłuchaniem świadka należy mu wymienić przedmiot śledztwa i osobę posądzonego, o ile tenże istnieje.

Celem wyjaśnienia i uzupełnienia zeznania, jakoteż celem zbadania źródła, z którego pochodzi wiadomość świadka, należy w razie potrzeby zadawać dalsze pytania.

§ 69*.

Jeżeli świadek, nie mając prawnej podstawy, wzbrania się złożyć zeznania lub przysięgę, należy go skazać na koszt, jego odmową zrządzone, tudzież na grzywnę do wysokości trzystu marek, a w razie gdyby nie można jej ściągnąć, na karę aresztu do sześciu tygodni.

Dla zmuszenia świadka do zeznawania można też nakazać aresztowanie, które atoli nie będzie trwać dłużej jak do chwili ukończenia postępowania w instancji, w żadnym zaś razie dłużej, jak sześć miesięcy, a przy wykroczeniach sześć tygodni.

Prawo użycia tych środków przysługuje również sędziemu śledczemu, sędziemu powiatowemu w postępowaniu wstępnem, niemniej sędziemu wyznaczonemu i wezwanemu.

W razie wyczerpania powyższych środków nie można ich ponawiać w tem samem lub innem postępowaniu, dotyczącem tegoż czynu.

Karę na wojskowego, należącego do czynnej armji lub czynnej marynarki, oznaczy i wykona na wezwanie sąd wojskowy.

§ 70.

Każdy świadek, wezwany przez sędziego lub prokuratora, ma w myśl ustawy o należytościach prawo do wynagrodzenia z kasy państwowej za stratę czasu tudzież w razie, gdy dla stawienia się musiał odbyć podróż, prawo do zwrotu kosztów, wywołanych podróżą i pobytem w miejscu przesłuchania.

§ 71.

uchylono.

ROZDZIAŁ SIÓDMY.

Biegli i oględziny.

§ 72.

Do biegłych stosują się odpowiednio przepisy rozdziału szóstego o świadkach, o ile w paragrafach następnych niema postanowień odmiennych.

§ 73.

Sędzia wybiera biegłych, mających być przyzwanymi oraz oznacza ich liczbę.

Jeśli do wydawania pewnych rodzajów orzeczeń istnieją biegli, przez władzę ustanowieni, natenczas wybór innych osób może nastąpić tylko w razie, gdyby tego wymagały szczególne okoliczności.

§ 74.

Biegłego można nieprzyjąć z tych samych powodów, jakie upoważniają do nieprzyjęcia sędziego. Za przyczynę nieprzyjęcia nie może jednak służyć ta okoliczność, iż biegły był przesłuchiwany jako świadek.

Prawo nieprzyjęcia przysługuje prokuratorze, oskarżycielowi prywatnemu i posądzonemu. Nazwiska wyznaczonych biegłych należy wymienić tym, którzy mogą ich nieprzyjąć, chyba, że jakie szczególne okoliczności stoją temu na przeszkodzie.

Powód nieprzyjęcia należy uprawdopodobnić; przysięga jako środek uprawdopodobnienia nie jest dopuszczalna.

§ 75.

Wyznaczony na biegłego winien przyjąć wyznaczenie, jeśli ustanowiony został przez władzę do wydawania orzeczeń żadanego rodzaju, albo jeśli publicznie uprawia jako zarobek umiejętność, sztukę lub przemysł, których znajomość jest warunkiem wydania orzeczenia, albo wreszcie jeżeli do ich wykonywania przez władzę został ustanowiony lub upoważniony.

Do wydania orzeczenia obowiązany jest i ten, kto wobec sądu oświadczy do tego gotowość.

§ 76.

Te same powody, które upoważniają świadka do odmówienia zeznania, upoważniają biegłego do odmówienia wydania orzeczenia. Biegły może być i z innych powodów zwolniony od obowiązku wydania orzeczenia.

Urzędnika państwowego jako biegłego słuchać nie należy, skoro przełożona nad nim władza oświadczy, że przesłuchanie mogłoby wyrządzić szkodę interesom służbowym.

§ 77.

Biegły, obowiązany do wydania orzeczenia, w razie niestawiennictwa lub odmowy skazany będzie na zwrot kosztów i na grzywnę do wysokości trzystu marek. W razie powtórzonego nieposłuszeństwa można orzec ponownie grzywnę do wysokości sześciuset marek.

Karę na wojskowego, należącego do czynnej armii lub czynnej marynarki, oznaczyć i wykona na wezwanie sąd wojskowy.

§ 78.

Sędzia kieruje działalnością biegłych, skoro uzna to za potrzebne.

§ 79.

Przed wydaniem orzeczenia biegły winien przysiądz na to:

iż żądane od niego orzeczenie wyda bezstronnie i według swej najlepszej wiedzy i sumienia.

Jeśli biegły przysięgę na wydawanie orzeczeń odnośnego rodzaju złożył raz na zawsze, wystarczy powołanie się na ową przysięgę.

§ 80.

Gdy biegły w celu przygotowania orzeczenia tego zażąda, można mu dać dalsze wyjaśnienia przez przesłuchanie świadków lub posądzonego.

W tymże celu można biegłemu zezwolić na przejrzanie akt, na obecność przy przesłuchaniu świadków lub posądzonego, tudzież na zadawanie im bezpośrednio pytań.

§ 81.

Celem przygotowania orzeczenia o stanie umysłowym obwinionego sąd może na wniosek biegłego i po wysłuchaniu obrońcy zarządzić, by obwinionego umieszczono w publicznym zakładzie dla obłąkanych i tam poddano obserwacji.

Jeśli obwiniony nie ma obrońcy, należy mu go przydać.

Od uchwały służy natychmiastowe zażalenie. Ma ono skutek zawieszający.

Pobyt w zakładzie nie może trwać dłużej nad sześć tygodni.

§ 82.

W postępowaniu wstępnem zależy od zarządzenia sędziego, czy biegli mają wydać swe orzeczenie na piśmie, czy też ustnie.

§ 83.

Jeśli sędzia uważa orzeczenie za niedostateczne, może zarządzić wydanie nowego orzeczenia przez tych samych lub innych biegłych.

Sędzia może zarządzić wydanie orzeczenia przez innego biegłego, jeśli biegłego poprzednio wybranego po wydaniu orzeczenia nie przyjęto.

W ważniejszych sprawach można zażądać orzeczenia władzy zawodowej.

§ 84.

Stosownie do ustawy o należytościach biegły ma prawo do wynagrodzenia za stratę czasu, do zwrotu poniesionych kosztów, a nadto do odpowiedniej zapłaty za nakład pracy.

§ 85.

O ile dla udowodnienia zaszłych faktów lub stanów, których spostrzeżenie wymaga szczególnej znajomości rzeczy, należy przesłuchać osoby biegłe, zastosowane będą przepisy o dowodzie ze świadków.

§ 86.

Jeżeli sędzia dokonywa oględzin, należy w protokole stwierdzić stan rzeczy, jaki znale-

ziono, i zarazem wyjaśnić, jakich śladów lub znaków nie było, których istnienia można się było domniemywać według szczególnych okoliczności przypadku.

§ 87.

Oględzin zwłok dokona sędzia z udziałem jednego lekarza, sekcji zaś zwłok dopełni w obecności sędziego dwóch lekarzy, z których jeden musi być sądowym. Nie należy poruczać sekcji zwłok lekarzowi, który osobę zmarłą leczył w czasie jej bezpośrednio przed śmiercią przebytej choroby. Można go jednak zawezwać, aby był obecny przy sekcji zwłok i udzielał wyjaśnień o przebiegu choroby.

Oględziny zwłok mogą być dokonane bez udziału lekarza, skoro sędzia uzna, iż udział ten nie jest niezbędny.

Dla celów oględzin lub sekcji ciała już pochowanego wolno je odgrzebać .

§ 88.

Gdy nie zachodzą szczególne po temu przeszkody, należy przed sekcją zwłok stwierdzić osobistość zmarłego, przedewszystkiem drogą przepytania osób, które go znały. Posądzonemu, o ile się znajduje, należy zwłoki okazać, aby je rozpoznał.

§ 89.

O ile stan zwłok tego dopuszcza, sekcja winna zawsze obejmować otwarcie czaszki, klatki piersiowej i jamy brzusznej.

§ 90.

Przy sekcji zwłok noworodka należy badania poprowadzić szczególnie w tym kierunku, czy żył po porodzie lub w czasie porodu oraz czy był donoszony lub przynajmniej zdolny do życia poza łonem matki.

§ 91.

Jeśli zachodzi podejrzenie otrucia, należy powierzyć zbadanie podejrzanych składników, w ciele zmarłego lub gdzieindziej znalezionych, chemikowi albo władzy zawodowej, do takich badań powołanej.

Sędzia może zarządzić, aby badanie to odbywało się przy udziale lub pod kierunkiem lekarza.

§ 92*.

W wypadkach zbrodni i występków meniczych należy w razie potrzeby okazać monety lub papiery tej władzy, która prawdziwe monety lub papiery tego rodzaju w obieg puszcza. Orzeczenie tej władzy winno dotyczyć podrobienia lub sfałszowania jakoteż sposobu, w jaki przypuszczalnie fałszerstwa dokonano.

Gdy chodzi o monety lub papiery zagraniczne, można zamiast orzeczenia władzy zagranicznej zażądać orzeczenia władzy polskiej.

§ 93.

Celem zbadania prawdziwości lub nieprawdziwości pisma oraz wykrycia sprawcy, można dokonać porównania pisma przy udziale biegłych.

ROZDZIAŁ ÓSMY.

Zajęcie i przeszukanie.

§ 94.

Przedmioty, które mogą mieć dla śledztwa wagę dowodów albo też podlegają konfiskacie, należy bądź wziąć na przechowanie, bądź w inny sposób zabezpieczyć.

Jeśli przedmioty te są w dzierżeniu osoby, która nie chce ich dobrowolnie wydać, natenczas należy je zająć.

§ 95.

Kto dzierży przedmiot wzmiankowanego rodzaju, winien go na żądanie przedłożyć i wydać.

W razie odmowy można go do tego zniewolić środkami przymusowymi, wskazanymi w § 69. Do osób mających prawo odmówienia zeznań, nie znajdują zastosowania powyższe środki przymusowe.

§ 96*.

Nie wolno żądać bądź przedłożenia, bądź wydania akt lub innych pism, w zachowaniu

urzędowem będących, od władz oraz urzędników publicznych, jeżeli ich najwyższa władza służbowa orzecze, że przez ujawnienie treści tych akt lub pism dobro Rzeczypospolitej Polskiej miałoby ponieść szkodę.

§ 97.

Pisma wymienione między posądzonym a osobami, które ze względu na swój doń stosunek mają prawo w myśl §§ 51, 52 do odmówienia zeznania, nie podlegają zajęciu, skoro są w posiadaniu tych osób, a one nie są podejrzane o uczestnictwo, popieranie lub ukrywanie przestępstwa.

§ 98.

Zarządzenie zajęcia wyda sędzia, gdy zwłoka grozi niebezpieczeństwem również prokuratura jak i ci urzędnicy policyjni i władz bezpieczeństwa, którzy, będąc przydanymi do pomocy prokuraturze, winni słuchać jej zarządzeń.

Gdy zajęcie nastąpi bez zarządzenia sędziego, urzędnik, który zarządził zajęcie, powinien w przeciągu trzech dni wyjednać potwierdzenie z strony sędziego, jeśli przy zajęciu nie był obecny ani ten, którego zajęcie dotyczy ani żadna dorosła osoba z grona jego bliskich, lub jeśli ten, którego to dotyczy, a w razie jego nieobecności dorosła osoba z grona jego bliskich wyraźnie się zajęciu sprzeciwiła. Osoba, której zajęcie dotyczy, może

każdej chwili żądać rozstrzygnięcia sędziego. Dopóki oskarżenia publicznego nie wniesiono, rozstrzygnięcie wyda sędzia powiatowy, w którego obwodzie zajęcie nastąpiło.

Jeśli po wniesieniu oskarżenia publicznego zajęcia dokonała prokuratura albo urzędnik policyjny lub władzy bezpieczeństwa, należy w ciągu trzech dni donieść o zajęciu sędziemu i zajęte przedmioty oddać do jego rozporządzenia.

W służbowych budynkach wojskowych, do których należą i statki wojenne, zajęcie nastąpi przez wezwanie władzy wojskowej, a w razie żądania władzy cywilnej (sędziego, prokuratury), przy jej udziale. Wezwanie atoli władzy wojskowej jest zbyteczne, gdy zajęcie ma być dokonane w pomieszczeniach służbowych budynków wojskowych, które wyłącznie zamieszkują osoby cywilne.

§ 99.

Wolno zająć na poczcie listy oraz przesyłki pod adresem posądnego, jakoteż w urządach telegraficznych telegramy, do niego wyśtosowane; wolno również dokonywać we wzmiankowanych miejscach zajęcia takich listów, przesyłek i telegramów, względem których pewne dane upowazniają do wniosku, iż pochodzą one od posądnego albo są dlań przeznaczone, i że zawartość ich ma znaczenie dla śledztwa.

§ 100.

Dokonać zajęcia (§ 99) ma prawo tylko sędzia, w razie zaś, gdy zwłoka grozi niebezpieczeństwem, i gdy śledztwo nie dotyczy jedynie wykroczenia, również prokuratura. Ostatnia wszakże musi wydany jej przedmiot natychmiast przesłać do sędziego, nie otwierając przytem ani listów, ani innych przesyłek pocztowych.

Zajęcie dokonane z polecenia prokuratury przestaje obowiązywać, nawet gdyby wydanie jeszcze nie nastąpiło, jeżeli w przeciągu trzech dni nie zostanie przez sędziego zatwierdzone.

Sprawę zajęcia, które nastąpiło z polecenia prokuratury, tudzież otwarcie wydanego listu albo innej przesyłki pocztowej rozstrzyga właściwy sędzia (§ 98).

§ 101.

O zastosowanych środkach (§ § 99, 100) należy zawiadomić interesowanych, skoro można tego dopełnić bez narażenia na niebezpieczeństwo celu śledztwa.

Przesyłki, których otwarcia nie zarządzo-no, należy natychmiast wydać interesowanym. To samo odnosi się do przesyłek, gdy po otwarciu nie zachodzi potrzeba ich zatrzymania.

Tę część zatrzymanego listu, której zatrzymania nie zaleca względ na śledztwo, należy adresatowi podać do wiadomości w odpisie.

§ 102.

U każdego, kto jest podejrzany jako sprawca lub uczestnik, albo popieracz lub ukrywacz, można dokonać przeszukania mieszkania i innych pomieszczeń, tudzież jego osoby i przedmiotów, doń należących, zarówno dla pojmania go, jak i wtedy, gdy domyślać się należy, że przeszukanie doprowadzi do znalezienia dowodów.

§ 103.

U innych osób wolno dokonywać przeszukania tylko w celu ujęcia posądzonego albo w celu pochwycenia śladów przestępstwa lub w celu zajęcia pewnych przedmiotów i to tylko wówczas, gdy istnieją dane, upoważniające do wniosku, że w pomieszczeniach, które mają być przeszukane, znajduje się poszukiwana osoba, ślad albo rzecz.

Ograniczenie to nie stosuje się do pomieszczeń, w których posądzonego pojmano albo do których w czasie pościgu wszedł, albo w których mieszka albo przebywa osoba, pozostająca pod dozorem policyjnym.

§ 104.

W porze nocnej wolno przeszukiwać mieszkanie, miejsca pracy, jakoteż ogrodzoną posiadłość tylko przy pościgu przydybanego na gorącym uczynku, albo gdy zwłoka grozi niebezpieczeństwem, albo gdy chodzi o pojmanie zbiegłego więźnia.

Ograniczenie to nie stosuje się do mieszkań osób, będących pod dozorem policyjnym, ani do pomieszczeń, które w porze nocnej są dla każdego dostępne lub znane policji jako gospody lub miejsca zgromadzeń osób karanych, jako składy przedmiotów, pozyskanych drogą przestępstw, albo jako jaskinie gry hazardowej lub nierządu, uprawianego sposobem zarobkowania.

Pora nocna obejmując od pierwszego kwietnia do trzydziestego września godziny od dziewiątej wieczorem do czwartej rano, zaś od pierwszego października do trzydziestego pierwszego marca godziny od dziewiątej wieczorem do szóstej rano.

§ 105.

Zarządzenia przeszukania wyda sędzia, a gdy zwłoka grozi niebezpieczeństwem, również prokuratura i ci urzędnicy policyjni i władz bezpieczeństwa, którzy będąc przydani do pomocy prokuraturze, winni słuchać jej zarządzeń.

Jeżeli przeszukanie domu, miejsca pracy albo ogrodzonej posiadłości odbywa się w nieobecności sędziego lub prokuratora, wówczas należy przywoływać w miarę możliwości urzędnika gminnego lub dwóch członków tej gminy, w której obrębie ma nastąpić przeszukanie. Przywołani członkowie gminy nie mogą być urzędnikami policyjnymi lub władz bezpieczeństwa.

Ograniczenia co do przeszukania, wskazane w poprzednich ustępach, nie stosują się do mieszkań i pomieszczeń, wymienionych w § 104 ust. 2.

W służbowych budynkach wojskowych nastąpi przeszukanie przez wezwanie władzy wojskowej, a w razie żądania władzy cywilnej (sędziego, prokuratury) przy jej udziale. Wezwanie atoli władzy wojskowej jest zbyteczne, gdy przeszukanie ma być dokonane w pomieszczeniach służbowych budynków wojskowych, które zamieszkują wyłącznie osoby cywilne.

§ 106.

Dzierżycielowi pomieszczeń lub przedmiotów, mających ulegć przeszukaniu, wolno przy tej czynności być obecnym. W razie, gdyby nie był obecny, należy przywołać, jeśli można, jego zastępcę albo dorosłą osobę z grona jego bliskich, domownika lub sąsiada.

Dzierżycielowi lub w razie jego nieobecności przywołanej osobie w wypadkach § 103 ust. 1 oznajmić należy na wstępie cel przeszukania. Przepisu tego nie będzie się stosowało do dzierżycieli pomieszczeń, wymienionych w § 104 ust. 2.

§ 107.

Osobie, której przeszukanie dotyczy, należy po ukończeniu czynności wręczyć na żądanie piśmienne uwiadomienie, w którem mu-

szą być oznaczone powód przeszukania (§§ 102, 103), oraz w wypadku, przewidzianym w § 102, przestępstwo. Należy mu podobnie wręczyć na żądanie spis przedmiotów, wziętych na przechowanie lub zajętych, a gdyby nic podejrzanego nie znaleziono, wydać zaświadczenie o tem.

§ 108.

Jeżeli przy przeszukaniu znajdują się przedmioty, które chociaż nie mają styczności ze śledztwem, ale wskazują na spełnienie innego przestępstwa, należy dokonać tymczasowego ich zajęcia. Zawiadomić należy o tem prokuraturę.

§ 109.

Przedmioty, wzięte na przechowanie lub zajęte, należy szczegółowo spisać i dla uniknięcia zmiany oznaczyć pieczęcią urzędową lub w inny odpowiedni sposób.

§ 110.

Tylko sędzia ma prawo przeglądać papiery osoby, której przeszukanie dotyczy.

Inni urzędnicy mogą przeglądać znalezione papiery tylko wówczas, gdy na to przyzwoli ich dzierżyciel. W przeciwnym wypadku winni doręczyć sędziemu papiery, których przejrzenie uważają za pożądane, w kopercie, opatrzonej pieczęcią urzędową w obecności dzierżyciela.

Dzierżycielowi papierów lub jego zastępcy wolno przyłożyć własną pieczęć; należy go też, gdyby potem miało nastąpić rozpieczętowanie i przeglądanie papierów, wezwać, jeśli można, aby był przy tem obecnym.

Papiery, mające związek z przestępstwem, sędzia winien przesłać prokuraturze.

§ 111.

Przedmioty, z których pokrzywdzony wyzuty został wskutek przestępstwa, należy mu zwrócić, jeżeli nie sprzeciwiają się temu rozszczenia osób trzecich, po ukończeniu śledztwa a w danym wypadku nawet wcześniej z urzędu, na co nie potrzeba wyroku.

Interesowany zachowuje możność dochodzenia swych praw w drodze postępowania cywilnego.

ROZDZIAŁ DZIEWIĄTY.

Aresztowanie i tymczasowe przytrzymanie.

§ 112.

Obwinionego wolno wówczas jedynie osadzić w areszcie śledczym, gdy zachodzi przeciwko niemu silne podejrzenie i albo obawa ucieczki albo fakty, upoważniające do wniosku, iż zatrze on ślady czynu, lub nakłaniać będzie jużto świadków albo współwinnych do fałszywego zeznania, jużto świadków do uchýlenia się od obowiązku zeznawania. Okoliczności te należy w aktach zaznaczyć.

Obawy co do ucieczki bliżej uzasadniać nie potrzeba:

1. jeżeli przedmiotem śledztwa jest zbrodnia;
2. jeżeli obwiniony jest bezdomnym lub włóczęgą albo też nie może wykazać się co do swej osoby;
3. jeżeli obwiniony jest cudzoziemcem i istnieje podstawa do powątpiewania, czy stanie na wezwanie przed sądem i wyrokowi się podda.

§ 113 *.

Jeżeli za czyn grozi jedynie areszt lub grzywna, areszt śledczy może być wymierzony tylko z obawy ucieczki i to tylko wówczas, gdy obwiniony należy do osób, wymienionych w § 112 L 2 albo 3, albo gdy pozostaje pod dozorem policyjnym, albo wreszcie, gdy chodzi o wykroczenie, z powodu którego można orzec oddanie władzy policyjnej.

§ 114.

Aresztowanie nastąpi na podstawie piśmiennego nakazu aresztowania wydanego przez sędziego.

W nakazie aresztowania należy obwinionego dokładnie opisać, jakoteż podać zarzucone mu przestępstwo i powód aresztowania.

Nakaz aresztowania należy obwinionemu oznajmić w myśl § 35 przy aresztowaniu albo, gdyby nie dało się tego uczynić, najdalej w

dzień po odstawieniu go do więzienia i wyjaśnić, że przysługuje mu środek prawny zażalenia.

§ 115^r.

Sędzia musi aresztowanego przesłuchać w przedmiocie obwinienia najdalej w dzień po odstawieniu go do więzienia.

O ile w sądzie nie ma sędziego stale urzędującego, musi przesłuchanie aresztowanego nastąpić najpóźniej w pierwszym dniu najbliższych roków sądowych.

§ 116.

Aresztowanego należy, o ile możliwości umieścić oddzielnie od innych i nie w pomieszczeniu razem z skazanymi. Za jego przyzwoleniem można od tego przepisu odstąpić.

Aresztowany może być poddany tylko takim ograniczeniom, które potrzebne są do zabezpieczenia celu aresztu albo do utrzymania porządku w więzieniu.

Wolno mu sobie na własny koszt zapewnić wygodę i zatrudnienia, odpowiednie do stanu i stosunków majątkowych, byleby dały się one pogodzić z celem aresztu i nie naruszały ani porządku w więzieniu ani nie zagrażały bezpieczeństwu.

Aresztowanemu wolno w więzieniu wkładać kajdany. wówczas, gdy wydaje się to potrzebne z powodu, że jest on szczególnie nie-

bezpiecznym, mianowicie ku zabezpieczeniu innych, nadto gdy popełnił zamach samobójczy, lub usiłował zbiedz albo do tego się gotował. Podczas rozprawy głównej ma on mieć kajdany zdjęte.

Potrzebne w myśl powyższych postanowień zarządzenia wyda sędzia. Zarządzenia, wydane w naglących wypadkach przez innych urzędników, wymagają zatwierdzenia sędziego.

§ 117.

Areszt śledczy, zarządzony względem obwinionego li z powodu obawy ucieczki, może być uchylony za stawieniem rękojmi.

§ 118.

Stawienie rękojmi polega bądź na złożeniu kaucji w gotówce, albo w papierach wartościowych, bądź na ustanowieniu zastawu, bądź na poręczeniu odpowiednich osób.

Oznaczenie wysokości i rodzaju rękojmi mającej być stawioną pozostawione będzie uznaniu sędziego. ●

§ 119 *.

Obwiniony, żądający wypuszczenia go na wolność za stawieniem rękojmi, a nie zamieszkały w Rzeczypospolitej Polskiej, obowiązany jest upoważnić do odbioru doręczeń osobę, w obwodzie właściwego sądu zamieszkałą.

§ 120.

Bez względu na stawioną rękojmię, należy obwinionego osadzić w areszcie, jeżeli czynił przygotowania do ucieczki, jeżeli na wystosowane wezwanie nie stawił się bez dostatecznego usprawiedliwienia, albo jeżeli wyjdą na jaw nowe okoliczności, wymagające jego przyaresztowania.

§ 121.

Zwolnienie z rękojmi, która jeszcze nie przepadła, następuje wówczas, gdy obwiniony zostaje osadzony w areszcie lub gdy cofnięto nakaz aresztowania, lub gdy rozpoczyna się wykonanie orzeczonej kary na wolności.

Ci, którzy stawili za obwinionego rękojmię, mogą zwolnienie z niej uzyskać w ten sposób, że albo w oznaczonym przez sąd czasokresie obwiniony będzie za ich przyczyną sprowadzony, albo doniosą tak wcześnie o faktach, uzasadniających podejrzenie co do zamierzonej przez obwinionego ucieczki, iżby można dokonać aresztowania.

§ 122.

Gdyby zwolnienie z rękojmi jeszcze nie nastąpiło, przepada ona na rzecz skarbu państwa, jeżeli obwiniony uchyla się od śledztwa albo nie rozpoczyna odbywania orzeczonej kary na wolności.

Przed rozstrzygnięciem należy wezwać do oświadczenia się obwinionego i tych, któ-

rzy zań stawili rękojmię. Przeciw rozstrzygnięciu przysługuje im jedynie natychmiastowe zażalenie. Przed rozstrzygnięciem zażalenia należy interesowanym i prokuraturze dać możliwość ustnego uzasadnienia swych wniosków oraz omówienia odbytych dochodzeń.

W stosunku do tych, którzy rękojmię za obwinionego stawili, rozstrzygnięcie postanawiające jej utratę ma moc końcowego wyroku sędziego cywilnego uznanego za tymczasowo wykonalny, po upływie zaś czasokresu do wniesienia zażalenia — skutki prawomocnego końcowego wyroku cywilnego.

§ 123.

Nakaz aresztowania należy uchylić, gdy wskazany w nim powód aresztowania już nie istnieje, albo gdy obwinionego uwolniono lub zaniechano jego ścigania.

Wniesienie środka prawnego nie może powodować zwłoki w wypuszczeniu obwinionego na wolność.

§ 124 *.

Rozstrzygnięcia względem aresztu śledczego oraz stawienia rękojmi wydaje sąd właściwy.

Przy śledztwie wstępniem sędziego śledczego jest wydać nakaz aresztowania, za zgodą zaś prokuratury uchylić taki nakaz oraz wypuścić obwinionego na wolność za stawie-

niem rękojmi. Jeżeli prokuratura swej zgody odmówi, wówczas sędzia śledczy, ile zamierza zastosować tenże środek, winien niezwłocznie, a najdalej w ciągu 24 godzin wyjednać rozstrzygnięcie sądu.

Po wniesieniu aktu oskarżenia korzysta z takiego samego prawa w wypadkach nagłych przewodniczący sądu orzekającego.

§ 125.

Także przed wniesieniem oskarżenia publicznego, gdy istnieje dostateczna podstawa do wydania nakazu aresztowania, sędzia powiatowy może wydać taki nakaz na wniosek prokuratury albo też z urzędu, gdy zwłoką grozi niebezpieczeństwem.

Do wydania powyższego nakazu aresztowania oraz rozstrzygnięć co do aresztu śledczego i stawienia rękojmi powołany jest każdy sędzia powiatowy, w którego okręgu miejscowa właściwość sądowa dla sprawy jest uzasadniona lub osoba, mająca być aresztowaną, się znajduje.

Postanowienia §§ 114—123 stosują się odpowiednio.

§ 126.

Nakaz aresztowania, wydany przed wniesieniem oskarżenia publicznego należy uchylić, gdy o to wniesie prokuratura.

§ 127.

Każdy, kto osobę na gorącym uczynku przydybie, lub ją z tego powodu ściga, może ją nawet bez nakazu sędziego tymczasowo przytrzymać, gdy jest podejrzaną o ucieczkę lub co do swej osoby nie może się natychmiast wykazać.

Prokuratura i urzędnicy policyjni i władz bezpieczeństwa mogą tymczasowo przytrzymać i wówczas, gdy istnieją warunki dla nakazu aresztowania i gdy zwłoka grozi niebezpieczeństwem.

Przy przestępstwach, ściganych tylko na wniosek, tymczasowe przytrzymanie nie zależy od wystąpienia z takimże wnioskiem.

§ 128 *.

O ile przytrzymany nie zostanie puszczony na wolność, należy go stawić bezzwłocznie przed sędziego powiatowego tego okręgu, w którym przytrzymanie nastąpiło. Sędzia powiatowy winien go przesłuchać najpóźniej na drugi dzień po stawieniu.

Ust. 2 § 115 stosuje się odpowiednio.

Jeżeli sędzia powiatowy uzna, że przytrzymanie nie jest usprawiedliwione, albo że powody przytrzymania odpadły, wówczas nakaze wypuszczenie na wolność. W przeciwnym razie wyda nakaz aresztowania, do którego zastosowane będą postanowienia § 126.

§ 129.

Jeżeli przeciwko przytrzymanemu wniesiono już oskarżenie publiczne, wówczas albo natychmiast albo wskutek zarządzenia sędziego powiatowego, przed którego go najpierw stawiono, winien być stawiony przed właściwy sąd lub przed właściwego sędziego śledczego, ci zaś obowiązani są najdalej na drugi dzień po stawieniu orzec o wypuszczeniu na wolność lub o zaaresztowaniu przytrzymanego.

§ 130.

Jeżeli z powodu podejrzenia o przestępstwo, ścigane tylko na wniosek, przed jego podaniem wydany zostanie nakaz aresztowania, należy o wydaniu powyższego nakazu natychmiast uwiadomić osobę, uprawnioną do podania wniosku, a z pomiędzy kilku takich osób przy najmniej jedną z nich. Do nakazu aresztowania stosują się również postanowienia § 126.

§ 131.

Na mocy nakazu aresztowania sędzia i prokuratura mogą rozpisać listy gończe, gdy osoba, mająca być aresztowaną, zbiegła lub się ukrywa.

Bez uprzedniego wydania nakazu aresztowania ściganie listami gończymi dozwolone jest tylko wówczas, gdy przytrzymany zbiegł z więzienia lub wogóle uchyla się z pod stra-

ży. W tym wypadku prawo rozpisania listu gończego służy i władzom policyjnym.

List gończy winien zawierać, o ile to jest możliwe, rysopis osoby, mającej być aresztowaną, a nadto i wymienienie zarzucanego jej przestępstwa oraz więzienia, do którego ma być odstawiona.

§ 132 *.

Jeżeli kto zostanie pojmany na mocy nakazu aresztowania lub listu gończego, a nie można go najpóźniej na drugi dzień po ujęciu sprowadzić przed właściwego sędziego, należy go, gdy żąda, stawić zaraz przed najbliższego sędziego powiatowego.

Winien on być przesłuchany najpóźniej na drugi dzień po ujęciu. Jeżeli przy przesłuchaniu udowodni, że nie on jest ścigany, lub że właściwa władza pościgu zaniechała, wówczas sędzia powiatowy zarządzi wypuszczenie go na wolność.

Ustęp 2 § 115 stosuje się odpowiednio.

ROZDZIAŁ DZIESIĄTY.

Przesłuchanie posądzonego.

§ 133.

Posądzonego należy wezwać na piśmie do przesłuchania.

Wezwanie może zawierać zagrożenie, że w razie niestawienia się nastąpi sprowadzenie przymusowe.

§ 134.

Można zarządzić natychmiastowe sprowadzenie posądnzonego wówczas, gdy istnieją dostateczne powody do wydania nakazu aresztowania.

W nakazie sprowadzenia należy posądnzonego dokładnie wskazać, tudzież oznaczyć tak zarzucane mu przestępstwo, jak i powód sprowadzenia.

§ 135 *.

Sprowadzonego winien sędzia zaraz przesłuchać. Gdy tego dopełnić niepodobna, można go zatrzymać pod strażą do czasu przesłuchania atoli nie dłużej niż przez dzień następny.

Ustęp 2 § 115 stosuje się odpowiednio.

§ 136.

Na wstępie pierwszego przesłuchania należy posądnzonemu oznajmić, jakie przestępstwo jest mu zarzucone. Posądnzonego należy zapytać, czy posądnzenie pragnie czemkolwiek odeprzeć.

Przesłuchanie winno dać posądnzonemu możność obalenia przemawiającego przeciw niemu podejrzenia oraz przytoczenia okoliczności, świadczących na jego korzyść.

Przy pierwszym przesłuchaniu posądnzonego należy zarazem pamiętać o zasięgnięciu szczegółów co do jego stosunków osobistych.

ROZDZIAŁ JEDENASTY.

Obrona.

§ 137.

W każdym okresie postępowania posądzony może korzystać z pomocy obrońcy.

Jeżeli posądzony ma prawnego zastępcę, wówczas i ten może wybrać obrońcę od siebie.

§ 138 *.

Na obrońców mogą być wybrani adwokaci, wykonywający swój zawód w b. dzielnicy pruskiej lub nauczyciele prawa na państwowych wszechnicach polskich.

Inne osoby mogą być przypuszczone do obrony tylko za zezwoleniem sądu, a jeżeli zachodzi wypadek obrony nakazanej, wybrany zaś nie należy do osób, które można ustanowić obrońcami, może on tylko wspólnie z taką osobą występować jako obrońca z wyboru.

§ 139.

Adwokat, na obrońcę, wybrany może za zgodą oskarżonego poruczyć obronę prawnikowi, który zdał pierwszy egzamin do służby sądowej i czynny jest w niej conajmniej od lat dwóch.

§ 140 *.

Obrona jest nakazaną:

1. w sprawach, w których śledztwo wstępne jest konieczne,

2. jeżeli obwiniony jest głuchy lub niemy albo nie ukończył jeszcze lat 16 (szesnastu),
3. jeżeli przedmiotem śledztwa jest zbrodnia, a posądzony lub jego prawny zastępca żąda wyznaczenia obrońcy.

Przepis ten nie stosuje się do wypadku, gdy przestępstwo nabiera jedynie dlatego cech zbrodni, że zostało ponowione.

W wypadkach pod 1 i 2 należy obwinionemu, który jeszcze nie wybrał sobie obrońcy, wyznaczyć obrońcę z urzędu, równocześnie z wyznaczeniem terminu do rozprawy głównej. W wypadku pod 3 należy wystąpić z wnioskiem w czasokresie trzydniowym po otrzymaniu wezwania do rozprawy głównej.

§ 141.

W innych wypadkach, nieprzewidzianych w § 140, bądź sąd, bądź w razie zachodzącej nagłości przewodniczący tego sądu winien jest przydać obrońcę na wniosek lub z urzędu.

§ 142.

Obrońca może być przydany już podczas postępowania wstępnego.

§ 143.

Przydanie należy odwołać, jeżeli później zostanie wybrany inny obrońca i ten wybór przyjmie.

§ 144.

Wyboru obrońcy, mającego być przydanym, dopełni przewodniczący sądu z pośród adwokatów, zamieszkałych w siedzibie tego sądu. W postępowaniu przygotowawczem obrońcę przyda sędzia powiatowy.

Jako obrońcy, mogą być również przydani urzędnicy sądowi, którzy nie zajmują stanowisk sędziowskich, tudzież tacy prawnicy, którzy zdali przepisany pierwszy egzamin do służby sądowej.

§ 145.

Jeżeli w wypadku obrony nakazanej albo przydania obrońcy w myśl § 141 obrońca już to na rozprawę główną nie stanie, już to oddali się przed czasem, już to obronę złoży, przewodniczący przyda oskarżonemu niezwłocznie innego obrońcę. Atoli sąd może postanowić również odroczenie rozprawy.

Jeżeli nowo przydany obrońca oświadczy, że będzie miał za mało czasu na przygotowanie obrony, wówczas należy rozprawę przerwać lub odroczyć.

Jeżeli zajdzie potrzeba odroczenia z winy obrońcy, należy skazać go na zwrot wynikłych ztąd kosztów, nie wykluczając przez to ścigania w drodze dyscyplinarnej.

§ 146.

Kilku posadzonych może bronić wspólny obrońca, byle to nie sprzeciwiało się zadaniu obrony.

§ 147.

Po zakończeniu śledztwa wstępnego, a gdyby go nie było, po nadejściu do sądu aktu oskarżenia, obrońcy przysługuje prawo przeglądania akt, w sądzie złożonych.

Już przed tem należy mu dozwolić przeglądania akt śledczych, o ile można to uczynić bez ujemy dla celu śledztwa.

Nie można żadną miarą wzbraniać obrońcy przeglądania protokołów przesłuchania posądzonego, orzeczenia biegłych oraz protokołów tych czynności sądowych, przy których wolno obrońcy być obecnym.

Akta z wyjątkiem lic sądowych mogą być stosownie do uznania przewodniczącego wydane obrońcy do użytku w domu.

§ 148.

Posądzonemu w areszcie pozostającemu wolno porozumiewać się piśmiennie i ustnie z obrońcą.

Do chwili wniesienia aktu oskarżenia sędzia może korespondencję zwracać, skoro nie zgadzono się, aby ją przeglądał.

Gdy podstawą aresztowania nie była jedynie obawa ucieczki, sędzia może nakazać, aby do owej chwili przy rozmowach z obrońcą obecny był członek sądu.

§ 149.

Męża oskarżonej należy na rozprawie głównej przypuścić jako doradcę, i gdy żąda, wysłuchać.

To samo dotyczy prawnego zastępcy oskarżonego.

W postępowaniu wstępnem przypuszczenie takich doradców zawisło od uznania sędziego.

§ 150.

Adwokatowi do obrony przydanemu należy za obronę wypłacić z kasy państwowej wynagrodzenie stosownie do ustawy o należnościach.

Przeciw oskarżonemu skazanemu na kosztu służy prawo powetu.

KSIĘGA DRUGA.

Postępowanie w pierwszej instancji.

ROZDZIAŁ PIERWSZY.

Oskarżenie publiczne.

§ 151.

Wytoczenie śledztwa sądowego zawisło od wniesienia oskarżenia.

§ 152.

Do wniesienia oskarżenia publicznego powołaną jest prokuratura.

Skoro ustawa nie przewiduje czego innego, ma ona obowiązek występowania z powodu wszelkich czynów, sądownie karalnych i ściganych, o ile istnieją do tego dostateczne podstawy faktyczne.

§ 153.

Śledztwo i rozstrzygnięcie rozciągają się tylko na czyn, oskarżeniem objęty, i na osoby, posądzone w oskarżeniu.

W tych granicach sądy mają prawo i obowiązek działać samoistnie, w szczególności nie są one skrepowane przy stosowaniu przepisu karnego wyrażonemi wnioskami.

§ 154.

Po wytoczeniu śledztwa oskarżenia publicznego cofnąć nie można.

§ 155 *.

W rozumieniu niniejszej ustawy nazywa się:

obwinionym posądzony, przeciwko któremu wniesiono oskarżenie publiczne,

oskarżonym, posądzony lub obwiniony, któremu doręczono już wezwanie na rozprawę główną.

ROZDZIAŁ DRUGI.

Przygotowanie oskarżenia publicznego.

§ 156.

Z doniesieniami o przestępstwach lub z wnioskami o ściganie karne można występować do prokuratury, do władz i urzędów policji i służby bezpieczeństwa, oraz do sądów powia-

towych, jużto ustnie, jużto na piśmie. Z powodu doniesień ustnych należy sporządzić protokół.

Przy przestępstwach ściganych jedynie na wniosek musi być wniosek do sądu lub prokuratury podany na piśmie albo do protokołu, do innych władz na piśmie.

§ 157.

Gdy istnieją dane do mniemania, iż ktoś zmarł śmiercią nienaturalną, lub gdy znalezione zostaną zwłoki osoby nieznanej, władze policyjne i gminne obowiązane są donieść o tem natychmiast prokuraturze lub sędziemu powiatowemu.

Pogrzebanie zwłok może nastąpić tylko na podstawie piśmiennego zezwolenia prokuratury lub sędziego powiatowego.

§ 158.

Skoro prokuratura poweźmie wiadomość bądź wskutek doniesienia, bądź inną drogą, iż istnieje podejrzenie o przestępstwo, winna zbadać stan rzeczy dla postanowienia, czy należy wytoczyć oskarżenie publiczne.

Prokuratura ma wysledzić okoliczności nie tylko dowodowe, ale i odwodowe, tudzież postarać się o sprawdzenie takich dowodów, których zaginięcia należy się obawiać.

§ 159.

Dla celów, przewidzianych w poprzednim paragrafie, prokuratura może żądać od wszystkich publicznych władz wyjaśnienia i bądź sama, bądź za pośrednictwem władz i urzędników policji i służby bezpieczeństwa przedsiębrać wszelkiego rodzaju dochodzenia z wyjątkiem przesłuchiwań pod przysięgą. Władze i urzędnicy policji i służby bezpieczeństwa obowiązani są czynić zadość wezwaniu lub zleceniu prokuratury.

§ 160 *.

Jeżeli prokurator uważa za potrzebne, aby pewną czynność śledczą dokonał sędzia, to z wnioskiem o to może wystąpić albo do sędziego śledczego przy sądzie okręgowym albo do sędziego powiatowego, w których okręgu czynność ma być dokonana.

Tak sędzia śledczy jak i sędzia powiatowy winni zbadać, czy czynność określona we wniosku jest przy okolicznościach danego wypadku według ustawy dopuszczalna.

§ 161.

Obowiązkiem władz i urzędników policji i służby bezpieczeństwa jest śledzenie przestępstw oraz podejmowanie wszelkich zarządzeń nie cierpiących zwłoki, by pogmatwaniu sprawy zapobiedz.

Protokoły swe przesyłają niezwłocznie prokuraturze. Jeżeli zachodzi potrzeba spiesz-
nego przedsięwzięcia czynności śledczych
przez sędziego, protokoły można przesłać sę-
dziemu powiatowemu bezpośrednio.

§ 162.

Podczas czynności urzędowych na miejscu
urzędnik, który je prowadzi, władny jest na-
kazać ujęcie osób, tamujących rozmyślnie jego
działania urzędowe lub opierających się za-
rządzeniom, wydanym przezeń w zakresie je-
go właściwości oraz przytrzymanie tychże aż
do zakończenia czynności urzędowych, jed-
nakże nie dłużej jak przez dzień następny.

§ 163.

Jeżeli zwłoka grozi niebezpieczeństwem,
sędzia powiatowy winien potrzebne czynności
śledcze przedsięwziąć z urzędu.

§ 164 *.

Jeżeli sędzia przesłuchuje posądzonego, ten
zaś podczas przesłuchania wystąpi z wnioskiem
o sprawdzenie oddzielnych odwodów, sędzia,
o ile uzna je za mające istotne znaczenie, wi-
nien sprawdzenia dokonać, gdy zachodzi oba-
wa, iż dowody zaginą lub gdy sprawdzenie do-
wodu może uzasadnić wypuszczenie posądzo-
nego na wolność.

Jeżeli sprawdzenia dowodów wypadnie dokonać w okręgu innego sądu powiatowego, sędzia może wezwać o to sędziego powiatowego wzmiankowanego okręgu.

§ 165.

W wypadkach §§ 163 i 164 należą dalsze zarządzenia do prokuratury.

§ 166 *.

Sposób stwierdzenia urzędowych czynności śledczych, odbywanych przez sędziego, oraz udział w nich sekretarza sądowego określają przepisy, obowiązujące co do śledztwa wstępnego.

§ 167.

Udział prokuratury w czynnościach sędziego określają przepisy, obowiązujące co do śledztwa wstępnego.

To samo dotyczy posądzonego, jego obrońcy oraz wskazanych przezeń biegłych, gdy posądzony jako taki został przez sędziego przesłuchany, lub gdy posądzony jest w areszcie śledczym.

§ 168.

Jeżeli podjęte dochodzenia dostarczą dostatecznej podstawy do wniesienia oskarżenia publicznego, wnosi je prokuratura, bądź występując z wnioskiem o sądowe śledztwo wstępne, bądź składając sądowi akt oskarżenia.

W przeciwnym razie prokuratura zarządza umorzenie postępowania i uwiadamia o tem posądnego, gdy był on w tym charakterze przez sędziego przesłuchany, lub gdy wydano przeciw niemu rozkaz aresztowania.

§ 169.

Jeżeli prokuratura nie przychyli się do otrzymanego wniosku o wniesienie oskarżenia publicznego albo jeżeli po ukończeniu dochodzeń zarządzi umorzenie postępowania, winna uawiadomić o swoim postępowaniu wnioskodawcę z podaniem powodów.

§ 170 *.

Jeżeli wnioskodawca jest jednocześnie pokrzywdzonym, to w ciągu dwu tygodni od chwili oznajmienia służy mu przeciw powyższemu postanowieniu zażalenie do urzędnika przełożonego nad prokuraturą, przeciw zaś odmownemu postanowieniu tego ostatniego, w ciągu miesiąca od oznajmienia wniosek o rozstrzygnięcie sądowe.

Wniosek musi wskazywać okoliczności, któreby uzasadniały wniesienie oskarżenia publicznego oraz dowody i być podpisany przez adwokata. Wniosek należy podać do właściwego sądu apelacyjnego.

§ 171.

Prokuratura winna na żądanie sądu przedłożyć mu swoje dotychczasowe akta.

Sąd może przesłać wniosek posądzonemu do oświadczenia się, wyznaczając mu czasokres.

Celem przygotowania rozstrzygnięcia sąd może zarządzić dochodzenia i do ich przedsięwzięcia wyznaczyć jednego ze swych członków, sędziego śledczego lub sędziego powiatowego.

§ 172.

Jeżeli nie znajdzie się dostatecznej podstawy do wniesienia oskarżenia publicznego, sąd wniosek odrzuca i uwiadamia o tem wnioskodawcę, prokuraturę i posądzonego.

W razie odrzucenia wniosku oskarżenie publiczne można wnieść tylko na mocy nowych faktów, bądź nowych dowodów.

§ 173.

Jeżeli przeciwnie sąd uzna wniosek za uzasadniony, wówczas uchwała wniesienie oskarżenia publicznego. Wykonanie tej uchwały jest zadaniem prokuratury.

§ 174.

Przed rozstrzygnięciem wniosku sąd może uchwałą zobowiązać wnioskodawcę do stawienia rękojmi na zabezpieczenie kosztów, które dla kasy państwowej i posądzonego spowoduje przypuszczalnie postępowanie w przedmiocie wniosku oraz śledztwa. Stawienie rękojmi polega na złożeniu kaucji w gotowiznę

lub w papierach wartościowych. Wysokość rękojmi oznacza sąd według własnego uznania. Wyznacza on zarazem czasokres do stawienia rękojmi.

W razie niestawienia rękojmi w wyznaczonym czasokresie sąd uzna wniosek za cofnięty.

§ 175.

W wypadku §§ 172 i 174 ust. 2 należy koszta, spowodowane postępowaniem w przedmiocie wniosku, nałożyć na wnioskodawcę.

ROZDZIAŁ TRZECI.

Sądowe śledztwo wstępne.

§ 176 *.

Śledztwo wstępne musi być przeprowadzone tylko w sprawach o zbrodnię:

- a) zdrady stanu lub zdrady kraju (§ 80—83 kod. karnego);
- b) zgwałceń, zhańbienia zapomocą gwałtu oraz na osobach umysłowo chorych, w stanie bezprzytomnym i wyłączającym wolną wolę (§ § 176 licz. 1, 2; 177, 178 kodeksu karnego);
- c) morderstwa (§ 211 kodeksu karnego);
- d) zabójstwa (§ § 212—215 kod. kar.);
- e) rozmyślnego podpalenia (§ 306—308 kod. karn.).

W innych sprawach, należących do właściwości sądów okręgowych, można śledztwo wstępne przeprowadzić, gdy wniesie o to prokuratura.

W sprawach, należących do właściwości sądów pokoju lub ławniczych, śledztwo wstępne jest niedopuszczalne, wyjąwszy przypadek połączenia wskutek związku (§ 5).

§ 177.

Wniosek prokuratury o wytoczeniu śledztwa wstępnego winien wskazywać posądzonego i czyn mu zarzucany.

§ 178 *.

Wniosek można odrzucić jedynie z powodu niewłaściwości sądu, z powodu niedopuszczalności ścigania karnego lub śledztwa wstępnego (§ 176), albo wreszcie ze względu, iż czyn we wniosku wskazany nie podpada pod żaden przepis karny, a w wypadku ust. 2 § 176 także wówczas, gdy śledztwo wstępne wydaje się zbytecznem. Potrzeba na to uchwały sądu.

Przed wydaniem uchwały można obwinionego wysłuchać.

§ 179.

Przeciwko zarządzeniu, wskutek którego na wniosek prokuratury wytoczono śledztwo wstępne, obwiniony może wnieść zarzuty z

przyczyn, wymienionych w § 178 ust. 1. O zarzutach rozstrzyga sąd.

Przepis ten nie dotyczy wypadku, gdy śledztwo wstępne wytoczono na zasadzie uchwały sądu, obwinionego zaś przedtem wysłuchano.

§ 180.

Od uchwały sądu, odrzucającej wniesiony przez obwinionego w wypadku § 178 ust. 2 i § 179 ust. 1 zarzut niewłaściwości (§ 16), przysługuje temuż obwinionemu natychmiastowe zażalenie.

W innych wypadkach uchwały sądu, oddalającej zarzuty obwinionego lub zarządzającej wytoczenie śledztwa wstępnego, wzruszyć nie można.

§ 181 *.

Uchwała sądu, odrzucająca wniosek prokuratury o wytoczenie śledztwa wstępnego, może być przedmiotem natychmiastowego zażalenia.

§ 182.

Śledztwo wstępne wytacza i prowadzi sędzia śledczy.

§ 183.

Uchwałą sądu okręgowego można na wniosek prokuratury poruczyć prowadzenie śledztwa wstępnego sędziemu powiatowemu. O spełnienie pojedynczych czynności śledczych sędzia śledczy może wzywać sędziów powia-

towych. Przepisy te nie dotyczą sędziów powiatowych, mających siedzibę urzędową, wspólną z sędzią śledczym.

§ 184.

Uchylono.

§ 185.

Sędzia śledczy winien przesłuchać obwionego, świadków i biegłych, tudzież dokonywać oględzin z udziałem sekretarza sądowego. W nagłych wypadkach może on powoływać na sekretarza jakąkolwiek osobę, od której winien odebrać przysięgę.

§ 186.

Z każdej czynności śledczej należy spisać protokół. Sędzia śledczy i przybrany sekretarz sądowy obowiązani są go podpisać.

Protokół musi wskazywać miejsce i dzień czynności oraz nazwiska osób, które współdziałały lub brały udział, nadto wyjaśniać, czy zachowane zostały istotne formalności postępowania.

Osobom, które brały udział w czynności, należy protokół, skoro ich dotyczy, celem przyjęcia odczytać lub dać do przeczytania. Przyjęcie należy zaznaczyć, protokół zaś winien być podpisany przez osoby udział biorące lub mieścić wzmiankę, wyjaśniającą brak podpisu.

§ 187.

Władze i urzędnicy policji i służby bezpieczeństwa są obowiązani czynić zadość wezwaniom lub zleceniom sędziego śledczego względem zastosowania pewnych środków lub przeprowadzenia dochodzeń.

§ 188*.

Śledztwa wstępnego nie należy rozciągać dalej, niż potrzeba, aby uzasadnić akt oskarżenia lub zaniechać ścigania obwinionego.

W toku śledztwa wstępnego należy też sprawdzić dowody, co do których zachodzi obawa, iż zaginę przed rozprawą główną, lub gdy ich sprawdzenie okazuje się potrzebnem do przygotowania obrony obwinionemu.

§ 189.

Gdyby w toku śledztwa wstępnego zaszedł powód do jego rozciągnięcia na osobę lub czyn, wnioskiem prokuratury nie objęte, wówczas sędzia śledczy winien w naglących wypadkach dokonać stosownych czynności śledczych z urzędu.

Dalsze zarządzenia należą w tych wypadkach do prokuratury.

§ 190.

W toku śledztwa wstępnego obwinionego należy przesłuchać, gdyby nawet przed wyto-

czeniu tegoż był przesłuchiwany. Należy mu przytem oznajmić zarządzenie, na zasadzie którego wytoczone zostało śledztwo wstępne.

Przesłuchanie odbywa się w nieobecności prokuratury i obrońcy.

§ 191.

W razie dokonywania oględzin należy prokuraturze, obwinionemu i obrońcy zezwolić, by przy tej czynności byli obecni.

Tak samo postąpić należy, gdy ma być przesłuchany świadek lub biegły, który prawdopodobnie nie będzie mógł stanąć na rozprawę główną, lub którego stawienictwo wskutek znacznej odległości napotka na szczególne trudności.

O terminach należy osoby, mające prawo być obecnymi, uwiadomić zawczasu, o ile to może nastąpić bez przewłoki.

Obwiniony, nie pozostający na wolności, może tylko żądać, aby był obecnym na takich terminach, które sąd odbywa w tej miejscowości, gdzie obwiniony przebywa w areszcie.

Osoby, mające prawo być obecnymi, nie mogą domagać się odroczenia terminu z powodu doznanej przez nich przeszkody.

§ 192.

Sędzia mocen jest nie zezwolić obwinionemu, by był obecnym przy czynności, gdy ist-

nieje obawa, iż który ze świadków w jego obecności nie zezna prawdy.

§ 193.

Gdy mają być dokonane oględziny przy udziale biegłych, obwiniony może podać wniosek, by na termin wezwano biegłych, których zamierza powołać do rozprawy głównej, a gdy sędzia wniosek odrzucił, może zlecić wezwanie ich od siebie.

Biegłym, powołanym przez obwinionego, należy zezwolić na udział w oględzinach i potrzebnych badaniach, byleby to nie tamowało czynności biegłych, ustanowionych przez sędziego.

§ 194.

Prokuratura może za pomocą przeglądania akt wywiadywać się stale, nie tamując atoli postępowania, o stanie śledztwa wstępnego i składać wnioski, jakie za stosowne uzna.

§ 195.

Gdy sędzia śledczy uważać będzie, iż cel śledztwa wstępnego został osiągnięty, przesyła akta prokuraturze do wniosku.

Jeżeli prokuratura wnosi o uzupełnienie śledztwa wstępnego, sędzia śledczy, gdy się na wniosek nie zgadza, obowiązany jest wyjednać rozstrzygnięcie sądu.

O zakończeniu śledztwa wstępnego należy obwinionego uwiadomić.

ROZDZIAŁ CZWARTY.

Postępowanie po zamknięciu śledztwa wstępnego i wniesienie aktu oskarżenia*.

§ 196*.

Po zamknięciu śledztwa wstępnego sędzia śledczy przesyła akta prokuraturze, która przedstawia je następnie sądowi okręgowemu bądź z wnioskiem o umorzenie śledztwa lub zawieszenie postępowania, bądź z aktem oskarżenia.

Jeśli czyn, zarzucony obwinionemu w akcie oskarżenia, podlega orzecznictwu sądu ławniczego lub sądu pokoju, albo gdy sąd ławniczy lub sąd pokoju ma się stać właściwym na zasadzie § 29 ustawy o ustroju sądownictwa, należy akt oskarżenia wraz z aktami przesłać wprost do sądu właściwego.

O umorzeniu śledztwa lub o zawieszeniu postępowania rozstrzyga sąd.

Odmawiając wnioskowi o umorzenie śledztwa, sąd zwraca akta prokuraturze, która w tym wypadku jest obowiązana sporządzić akt oskarżenia.

Postanowiwszy śledztwo umorzyć, sąd zawiadomi o tem obwinionego.

Zawiesić można postępowanie tylko z powodu, że obwiniony jest nieobecny lub popadł w chorobę umysłową.

§ 197*.

Jeżeli prokuratura wytacza oskarżenie bez poprzedniego śledztwa wstępnego, należy akt oskarżenia wraz z aktami złożyć sędziemu powiatowemu względnie sądowi pokoju, skoro sprawa podlega właściwości sądu ławniczego względnie sądu pokoju, w innych zaś przypadkach sądowi okręgowemu.

§ 198*.

W akcie oskarżenia należy wymienić czyn, zarzucany obwinionemu, wskazując jego znamiona prawne i przepis karny, pod który podpada, a nadto środki dowodowe i sąd, przed którym ma się odbyć rozprawa główna.

W sprawach, w których prowadzenie śledztwa wstępnego jest nakazane (§ 176 ust. 1) oraz w ważniejszych i obszerniejszych sprawach, ulegających rozpoznaniu przez sąd okręgowy, akt oskarżenia powinien nadto zawierać przedstawienie istotnych wyników śledztwa.

§ 199*.

Na skutek każdego wniesionego aktu oskarżenia należy wyznaczyć termin do rozprawy głównej.

Przewodniczącemu przysługuje jednak prawo zwrócić akta prokuraturze celem przeprowadzenia potrzebnych jego zdaniem jeszcze dochodzeń. Przewodniczący zwróci akta pro-

kuraturze również wówczas, gdy akt oskarżenia wniesiono bez uprzedniego śledztwa wstępnego w wypadku, gdy śledztwo wstępne było konieczne (§ 176 ust. 1).

Przeciw powyższej uchwale przewodniczącego nie służy żaden środek prawny.

§ 200.

Uchylono.

§ 201*.

Sąd, otrzymawszy akt oskarżenia, przeciw obwinionemu pozostającemu w areszcie śledczym, winien niezwłocznie powziąć uchwałę, czy areszt śledczy uchylić, czy utrzymać w mocy.

§ 202.

Uchylono.

§ 203.

Uchylono.

§ 204.

Uchylono.

§ 205.

Uchylono.

§ 206.

Uchylono.

§ 207.

Uchylono.

§ 208.

Jeżeli postępowanie wstępne dotyczyło kilku przestępstw, zarzuconych tej samej osobie, i jeśli stwierdzenie jednego lub drugiego z powyższych czynów na wymiar kary wpływu by nie miało, wówczas sąd może na wniosek prokuratury uchwalić, iż co do takiego czynu postępowanie należy zawiesić.

Z wnioskiem o uchylenie uchwały zawieszającej może prokuratura wystąpić w czasokresie trzymiesięcznym od chwili uprawomocnienia się wyroku, jeżeli nie zaszło przedawnienie.

§ 209.

Uchylono.

§ 210.

Uchylono.

§ 211*.

Sąd ławniczy lub sąd pokoju może przystąpić do rozprawy głównej bez wniesionego na piśmie oskarżenia, gdy posądzony bądź dobrowolnie się stawi, bądź w skutek tymczasowego przytrzymania zostanie sprowadzony do sądu, bądź odpowiada tylko za wykroczenie. W wypadkach dobrowolnego stawiennictwa

lub sprowadzenia należy główną treść oskarżenia wciągnąć do protokołu posiedzenia, w innych zaś wypadkach do wezwania, przeznaczonego dla posądzonego.

Sędzia powiatowy może również w razie sprowadzenia posądzonego przystąpić za zgodą prokuratury do rozprawy głównej bez udziału ławników, gdy posądzonego ściga się jedynie za wykroczenie, i gdy on do zarzucanego mu czynu się przyznaje. Od rozstrzygnięć i wyroków, wydanych przez sędziego powiatowego w toku rozprawy głównej, służą te same środki prawne, co od rozstrzygnięć i wyroków sądu ławniczego.

Postanowienia ust. 2 stosuje się do sądów pokoju z tem nadmienieniem, że sądy pokoju rozpoznają sprawy tylko w pełnym składzie.

ROZDZIAŁ PIĄTY.

Przygotowanie rozprawy głównej.

§ 212.

Termin rozprawy głównej wyznacza przewodniczący sądu.

§ 213.

Wezwaniami na rozprawę główną i dostarczeniem przedmiotów, służących za środki dowodowe, zajmuje się prokuratura.

§ 214.

Uchylono.

§ 215*.

Oskarżonego, pozostającego na wolności, wzywa się piśmiennie z zagrożeniem, że w razie nieusprawiedliwionego niestawiennictwa nastąpi jego zaareztowanie lub sprowadzenie. W wypadkach § 231 można zagrożenia zaniechać.

Oskarżonego, nie pozostającego na wolności, wzywa się przez oznajmienie mu terminu rozprawy głównej stosownie do § 35. Należy przytem oskarżonego zapytać, czy i jakie wnioski ma do przedstawienia względem swej obrony przy rozprawie głównej.

Wraz z wezwaniem należy obwinionemu doręczyć akt oskarżenia.

§ 216.

Od doręczenia wezwania (§ 215) do dnia rozprawy głównej musi upłynąć conajmniej tydzień.

Jeśli czasokresu tego nie zachowano, oskarżony, zanim przewodniczący zarządzi odczytanie aktu oskarżenia, może żądać odroczenia rozprawy.

§ 217.

Oprócz oskarżonego należy zawsze wzywać obrońcę z urzędu, obrońcę zaś z wyboru jedynie wówczas, gdy o dokonanym wyborze doniesiono sądowi.

§ 218.

Jeżeli oskarżony zażąda, aby na rozprawę główną wezwano świadków lub biegłych, albo dostarczono inne środki dowodowe, winien on wystąpić ze swemi wnioskami do przewodniczącego sądu, podając okoliczności, co do których dowód ma się przeprowadzić. Zarządzenie, jakie w tym przedmiocie zostanie wydane, należy mu oznajmić.

O wnioskach oskarżonego, dotyczących dowodów, należy, o ile je uwzględniono, zawiadomić prokuraturę.

§ 219.

Jeśli przewodniczący odmówi wnioskowi o wezwanie pewnej osoby, oskarżony może bezpośrednio zlecić jej wezwanie. Do tego jest on upoważniony nawet bez uprzedniego wniosku.

Osoba, wezwana bezpośrednio, obowiązana jest stawić się jedynie wówczas, gdy przy wezwaniu zaofiarowano jej w gotówce przepisane wynagrodzenie za podróż i stratę czasu, lub gdy udowodniono, że je złożono u sekretarza sądowego.

Jeżeli przy rozprawie głównej się okaże, że przesłuchanie bezpośrednio wezwanej osoby posłużyło do wyświeatlenia sprawy, sąd winien na wniosek zarządzić wypłatę pomienionej osobie przepisanego wynagrodzenia z kasy państwowej.

§ 220.

Przewodniczący sądu może także z urzędu zarządzić wezwanie świadków i biegłych oraz dostarczenie innych środków dowodowych.

§ 221.

Oskarżony jest obowiązany prokuraturze wymienić w porę świadków i biegłych, bezpośrednio przezeń wezwanych lub do rozprawy głównej stawić się mających i podać ich miejsce zamieszkania lub pobytu.

Do tego samego obowiązana jest prokuratura w stosunku do oskarżonego, jeżeli prócz świadków i biegłych, podanych w akcie oskarżenia albo wezwanych na wniosek oskarżonego, zajmuje się wezwaniem jeszcze innych osób, bądź wskutek zarządzenia przewodniczącego (§ 220) bądź z własnego postanowienia.

§ 222.

Jeżeli świadek lub biegły nie może stanąć na rozprawę główną z powodu dłuższej lub co do czasu trwania nieokreślonej choroby albo ułomności, albo dla innych przeszkód nie dających się usunąć, sąd może zarządzić jego przesłuchanie przez sędziego wyznaczonego lub wezwanego. Przesłuchanie odbędzie się pod przysięgą, o ile odebranie przysięgi jest dopuszczalne.

To samo obowiązuje w wypadku, gdy ma być przesłuchany świadek lub biegły, któremu znaczna odległość utrudniałaby nadzwyczaj stawienictwo.

§ 223.

O terminach, wyznaczonych do tego przesłuchania, należy uprzedzić prokuraturę, oskarżonego i obrońcę, chyba by się to nie zalecało z powodu niebezpieczeństwa zwłoki; obecność ich przy badaniu nie jest konieczna. Spisany protokół należy przedstawić prokuraturze i obrońcy.

Oskarżony, nie pozostający na wolności, może tylko żądać, aby był obecny na takich terminach, które sąd odbywa w miejscowości, gdzie oskarżony przebywa w areszcie.

§ 224.

Jeżeli w celu przygotowania rozprawy głównej należy przez sędziego dokonać jeszcze oględzin, wówczas stosowane będą również przepisy poprzedniego paragrafu.

§ 224a*.

W razie nieobecności sędziego pokoju załatwia czynności, przekazane w §§ 212—224 przewodniczącemu, sędzia powiatowy, jeśli sprawa jest pilną.

ROZDZIAŁ SZÓSTY.

Rozprawa główna.

§ 225.

Rozprawa główna toczy się w nieustającej obecności osób, do wydania wyroku powołanych, oraz prokuratury i sekretarza sądowego.

§ 226.

W rozprawie głównej może brać udział kilku urzędników prokuratury i kilku obrońców, przypadające zaś na nich czynności mogą oni między siebie podzielić.

§ 227.

Wnioski o odroczenie rozprawy głównej rozstrzyga sąd. Krótsze przerwy zarządza przewodniczący.

Przeszkoda po stronie obrońcy nie upoważnia oskarżonego do żądania odroczenia rozprawy, co nie uchybia postanowieniu § 145.

Jeżeli nie zachowano czasokresu, w § 216 ust. 1 wyznaczonego, przewodniczący winien oznajmić oskarżonemu, że wolno mu żądać odroczenia rozprawy.

§ 228.

Przerwaną rozprawę główną musi się podjąć najdalej czwartego dnia po przerwie, gdyż inaczej należy całe postępowanie rozpocząć na nowo.

§ 229.

W razie niestawienia się oskarżonego rozprawy głównej być nie może.

Jeżeli niestawienie się oskarżonego nie jest dostatecznie uprawiedliwione, należy zarządzić jego sprowadzenie lub wydać nakaz aresztowania.

§ 230.

Przybyłemu oskarżonemu nie wolno podczas trwającej rozprawy się oddalać. Przewodniczący może wydać stosowne zarządzenia, aby zapobiedz jego oddaleniu się; może również nakazać, aby podczas przerwy w posiedzeniu trzymano go pod strażą.

Jeżeli oskarżony pomimo to się oddali, albo na wznowioną po przerwie rozprawę główną się nie stawia, można rozprawę główną dokończyć w nieobecności oskarżonego, skoro go co do oskarżenia już przesłuchano, i sąd nie uważa dalszej jego obecności za potrzebną.

§ 231.

Wrazie niestawienia się oskarżonego można przystąpić do rozprawy głównej, jeżeli czyn będący przedmiotem śledztwa, zagrożony jest tylko grzywną, aresztem lub konfiskatą, i to wyłącznie lub łącznie.

W takich wypadkach musi się w wezwaniu wyraźnie zwrócić uwagę oskarżonego na dopuszczalność tego postępowania.

§ 232.

Oskarżonego można na jego wniosek z powodu znacznej odległości miejsca jego pobytu zwolnić od obowiązku stawienia na rozprawę główną, jeżeli według uznania sądu nie dosięgnie go prawdopodobnie inna kara, jak kara na wolności do sześciu tygodni, lub grzywna, lub konfiskata, i to wyłącznie lub łącznie.

W takim razie, gdy oskarżony nie był słuchany przez sędziego już w postępowaniu wstępnem, musi go przesłuchać co do oskarżenia sędzia wyznaczony lub wezwany.

O terminie, wyznaczonym do wysłuchania, należy przedzić prokuraturę i obrońcę; wszak ich obecność przy przesłuchaniu nie jest konieczna. Protokół przesłuchania należy odczytać na rozprawie głównej.

§ 233.

O ile rozprawa główna może się odbyć bez obecności oskarżonego, ma on prawo dać się zastąpić przez obrońcę, na piśmie upoważnionego.

§ 234.

Jeżeli rozprawa główna odbyła się bez obecności oskarżonego, może on w ciągu tygodnia od chwili doręczenia mu wyroku prosić o przywrócenie do pierwotnego stanu na tych samych warunkach, co w razie uchybienia czasokresu.

Jeżeli wszakże oskarżony na własny wniosek został zwolniony od obowiązku stawiania na rozprawę główną, lub jeżeli skorzystał z prawa wyznaczenia zastępcy, wówczas przywrócenia do pierwotnego stanu się nie dopuszcza.

§ 235.

Sąd władny jest każdej chwili zarządzić osobiste stawiennictwo oskarżonego i zmusić go do tego przez nakaz sprowadzenia lub aresztowania.

§ 236.

Gdy istnieje związek pomiędzy kilku sprawami karnymi, przed tym samym sądem się toczącymi, sąd może zarządzić ich połączenie do wspólnej rozprawy, chociażby związek ten był inny, aniżeli przewidziany w § 3.

§ 237.

Kierownictwo rozprawą, przesłuchanie oskarżonego i sprawdzanie dowodów jest zadaniem przewodniczącego.

Jeżeli którykolwiek z osób, biorących udział w rozprawie, przeciw zarządzeniu przewodniczącego, tyczącemu się rzeczowego kierownictwa, wniesie zarzuty, uważając zarządzenie za niedopuszczalne, to rozstrzygnie sąd.

§ 238.

Przesłuchanie świadków i biegłych, powołanych przez prokuraturę i oskarżonego,

przewodniczący winien poruczyć prokuraturze i obrońcy na ich zgodny wniosek. Prawo przesłuchania świadków i biegłych, powołanych przez prokuraturę, przysługuje przede wszystkim prokuraturze, o ile zaś chodzi o świadków i biegłych powołanych przez oskarżonego, przede wszystkim obrońcy.

Przewodniczący ma i po tem przesłuchaniu zadawać świadkom i biegłym pytania, jakie uzna za stosowne w celu wyświeatlenia sprawy.

§ 239.

Przewodniczący winien zezwolić zasiadającym sędziom, skoro tego zażądaą, zadawać pytania świadkom i biegłym.

Na to samo winien przewodniczący zezwolić prokuraturze, oskarżonemu i obrońcy, tudzież przysięgłym i ławnikom.

§ 240.

Temu, kto w wypadku, przewidzianym w § 239 ust. 1, nadużywa prawa przesłuchania, przewodniczący może prawo to odjąć.

W wypadkach § 238 ust. 1 i § 239 ust. 2 przewodniczący może uchylić pytania niestosowne i nie należące do rzeczy.

§ 241.

Wątpliwości co do dopuszczalności jakiegokolwiek pytania rozstrzyga zawsze sąd.

§ 242*.

Rozprawa główna rozpoczyna się od wywołania świadków i biegłych.

Następnie przesłuchuje się oskarżonego względem szczegółów co do jego osoby i odczytuje akt oskarżenia.

Z kolei odbywa się dalsze przesłuchanie oskarżonego stosownie do § 136.

Odczytanie aktu oskarżenia i przesłuchania oskarżonego odbywa się w nieobecności świadków, których ma się przesłuchać.

§ 243.

Po przesłuchaniu oskarżonego rozpoczyna się postępowanie dowodowe.

Potrzeba uchwały sądu, jeśli wnioskowi co do dowodu ma się odmówić lub gdy załatwienie pewnej czynności dowodowej wywołuje konieczność odroczenia rozprawy głównej.

Sąd może bądź na wniosek, bądź z urzędu zarządzić wezwanie świadków i biegłych oraz dostarczenie innych środków dowodowych.

§ 244*.

Postępowanie dowodowe winno objąć wszystkich wezwanych świadków i biegłych oraz inne dostarczone środki dowodowe.

Atoli w sprawach o występki oraz zbrodnie z §§ 243, 244, 261, 264 kod. kar. sąd orze-

ka, które dowody mają być sprawdzone, jeżeli świadków lub biegłych wezwano bezpośrednio lub jeżeli dostarczono na rozprawę inne środki dowodowe. Poszczególne dowody można pominąć, skoro prokurator i oskarżony na to się zgodzą.

W rozprawach przed sądami ławniczymi lub sądami pokoju oraz sądami okręgowymi jako instancją odwoławczą, sąd wyznacza granicę dla sprawdzenia dowodów, nie będąc przytem krępowany wnioskami stron, ich zrzeczeniami się lub dawniejszemi swemi uchwałami.

§ 245.

Sprawdzenia dowodu nie wolno odmawiać z powodu, że na środek dowodowy lub fakt, mający być udowodniony, powołano się za późno.

Jeżeli wszakże świadka lub biegłego, mającego być przesłuchanym, wnioskodawca wymienił przeciwnikowi tak późno, albo też fakt, mający być udowodniony, przytoczył tak późno, iż przeciwnik nie miał dość czasu na poczynienie wywiadów, wtedy może on do chwili zakończenia sprawdzenia dowodów wystąpić z wnioskiem o odroczenie rozprawy głównej celem wywiadu.

To samo prawo mają prokuratura i oskarżony co do świadków i biegłych, wezwanych z polecenia przewodniczącego lub sądu.

Wnioski rozstrzyga sąd podług swobodnego uznania.

§ 246.

Jeżeli zachodzi obawa, że współoskarżony lub świadek przy przesłuchaniu w obecności oskarżonego nie będzie mówił prawdy, sąd może nakazać oskarżonemu, aby na czas tego przesłuchania salę posiedzeń opuścił. Skoro atoli oskarżony uzyska wstęp ponownie, przewodniczący winien mu przedstawić główną treść zeznań, złożonych w jego nieobecności, lub wogóle to, co się wówczas działo.

W taki sam sposób należy postąpić, gdy sąd zarządził chwilowe wydalenie oskarżonego z sali posiedzeń z powodu, iż nieodpowiednio się zachowuje.

§ 247.

Przesłuchanym świadkom i biegłym wolno opuścić sąd tylko za zezwoleniem lub z polecenia przewodniczącego. Co do tego należy zapytać uprzednio prokuraturę i oskarżonego.

§ 248.

Dokumenty i inne pisma, służące jako środki dowodowe, odczytuje się na rozprawie głównej. Odnosi się to w szczególności do poprzednio zapadłych wyroków karnych, wykazów kar i wyciągów z ksiąg kościelnych oraz ksiąg stanu cywilnego, a dotyczy rów-

nież protokołów oględzin, dokonanych przez sędziego.

§ 249.

Jeżeli dowód faktu oparty jest na spostrzeżeniu pewnej osoby, należy ją przesłuchać na rozprawie głównej. Przesłuchania nie powinno zastępować odczytanie bądź protokołu dawniejszego przesłuchania, bądź piśmiennego oświadczenia.

§ 250.

Gdy świadek, biegły lub współposadzony zemrze albo popadnie w chorobę umysłową, albo gdy nie można było wyśledzić jego pobytu, wówczas wolno odczytać protokół dawniejszego ich przesłuchania przez sędziego. To samo odnosi się do już skazanego współwinowajcy.

W wypadkach wspomnianych w § 222, wolno odczytać protokół dawniejszego przesłuchania, jeśli odbyło się ono po wniesieniu aktu oskarżenia albo w postępowaniu wstępnym z zachowaniem przepisów § 191.

Odczytanie może nastąpić jedynie na podstawie uchwały sądu oraz musi się ogłosić powód odczytania i zaznaczyć, czy osoby przesłuchiwane były pod przysięgą. Przepisy o konieczności przysięgi nie ulegają przez to najmniejszej zmianie w wypadkach, gdy ponowne przesłuchanie może być dopełnione.

§ 251.

Zeznania świadka, przesłuchanego przed rozprawą główną, który dopiero na tejże rozprawie korzysta z przysługującego mu prawa odmówienia zeznania, odczytywać nie wolno.

§ 252.

Jeżeli świadek lub biegły oświadczy, że sobie jakiegoś faktu już nie przypomina, można dla pobudzenia jego pamięci odczytać odpowiedni ustęp protokołu, spisane go przy poprzednim jego przesłuchaniu.

To samo można uczynić, jeżeli w inny sposób bez przerwania rozprawy głównej nie da się stwierdzić lub usunąć powstającej przy przesłuchaniu sprzeczności z poprzednim zeznaniem.

§ 253.

Oświadczenia oskarżonego, zawarte w protokole spisanym przez sędziego, mogą być dla udowodnienia przyznania odczytywane.

To samo można uczynić, jeżeli w inny sposób bez przerywania rozprawy głównej nie da się stwierdzić lub usunąć powstającej przy przesłuchaniu sprzeczności z poprzednim zeznaniem.

§ 254.

W wypadkach §§ 252, 253 należy o odczytaniu i jego przyczynie na wniosek prokuratury lub oskarżonego w protokole nadmienić.

§ 255.

Oznajmienia władz publicznych, zawierające świadectwo lub orzeczenie z wyjątkiem świadectw sprawowania się, również świadectwa lekarskie co do urazów cielesnych, które nie należą do ciężkich, mogą być odczytywane.

Jeżeli zasięgnięto orzeczenia kolegiальной władzy zawodowej, sąd może wezwać tę władzę, by jednemu ze swych członków poruciła obronę orzeczenia na rozprawie głównej, i by go sądowi wskazała.

§ 256.

Po przesłuchaniu każdego świadka, biegłego lub współoskarżonego, jak również po odczytaniu każdego pisma należy zapytać oskarżonego, czy ma co do nadmienienia.

§ 257.

Po zakończeniu postępowania dowodowego prokuratura, a potem oskarżony otrzymują głos dla swych wywodów i wniosków.

Prokuraturze przysługuje prawo odpowiedzi; oskarżonemu należy się ostatnie słowo.

Oskarżonego, choćby w jego imieniu przemawiał obrońca, należy zapytać, czy ma jeszcze co do przytoczenia na swoją obronę.

§ 258 *.

Gdy oskarżony nie włada językiem sądowym, musi mu przewodniczący lub tłumacz

powtórzyć z przemówień końcowych conajmniej wnioski prokuratury i obrońcy.

To samo dotyczy wypadku, gdy oskarżony jest głuchym, chyba że porozumienie z nim odbywa się na piśmie.

§ 259.

Rozprawę główną kończy wydanie wyroku. Wyrok może być albo uwalniający, albo skazujący, albo postępowanie umarzający.

Umorzenie postępowania należy orzec, gdy się przy przestępstwie, ściganem tylko na wniosek, okaże, że potrzebnego wniosku niema, lub gdy wniosek we właściwym czasie cofnięto.

§ 260.

O wyniku postępowania dowodowego sąd rozstrzyga na mocy swobodnego przekonania, opartego na całości rozprawy.

§ 261.

Jeżeli karalność czynu zawisła od oceny stosunku prywatno-prawnego, sąd karny rozstrzyga i w przedmiocie tego stosunku według przepisów, dotyczących postępowania i dowodów w sprawach karnych.

Wszakże sąd mocen jest śledztwo zawiesić i wyznaczyć jednej z osób, biorących udział w sprawie, czasokres do wniesienia skargi cywilnej, albo też zaczekać na wyrok sądu cywilnego.

§ 262.

Do każdego niepomysłnego dla oskarżonego rozstrzygnięcia, dotyczącego pytania co do winy, potrzebna jest większość dwu trzecich głosów.

Pytanie co do winy obejmuje także te przez ustawę karną szczególnie przewidziane okoliczności, które karalność wykluczają, zmniejszają lub zwiększają.

Nie obejmuje ono atoli warunków ponowienia przestępstw i przedawnienia.

§ 263 *.

Przedmiotem wyrokowania jest czyn, objęty oskarżeniem tak, jak się przedstawia według wyników rozprawy.

Sąd nie jest skrepowany tą oceną czynu, jaką zastosowano w akcie oskarżenia.

§ 264 *.

Oskarżonego nie wolno skazać na mocy innego przepisu karnego, aniżeli ten, jaki przytoczono w akcie oskarżenia, chyba że oskarżonemu o tej zmianie stanowiska prawnego pized tem oznajmiono i dano możliwość obrony.

Tak samo należy postąpić, gdy dopiero na rozprawie przytoczono także w ustawie karnej osobno przewidziane okoliczności, które karalność zwiększają.

Jeżeli oskarżony, twierdząc, że nie jest dostatecznie do obrony przygotowany, za-

przeczy świeżo ujawnionym okolicznościom, bądź pozwalającym stosować doń ostrzejszy przepis karny, aniżeli ten, jaki przytoczone w akcie oskarżenia, bądź naliczającym do oznaczonych w ust. 2, w takim razie na wniosek oskarżonego należy rozprawę główną odroczyć.

Pozatem winien sąd na wniosek lub z urzędu odroczyć rozprawę główną, gdy ze względu na zmieniony stan rzeczy uzna to za wskazane dla należytego przygotowania oskarżenia lub obrony.

Przepis ust. 3 nie ma zastosowania do rozpraw wymienionych w § 244 ust. 3.

§ 265*.

Jeżeli w toku rozprawy głównej przeciwko oskarżonemu posądzono go o inny jeszcze czyn, nie objęty aktem oskarżenia, w takim razie na wniosek prokuratury i za przyzwoleniem oskarżonego można czyn powyższy uczynić przedmiotem jednoczesnego sądzenia.

Przepis ten nie ma zastosowania do wypadku, gdy czyn okazuje się zbrodnią lub gdy sądzenie onego przekracza właściwość sądu,

§ 266.

W razie skazania oskarżonego musi uzasadnienie wyroku wymienić te fakty, uznane za udowodnione, w których dopatrzono się prawnych znamion przestępstwa. Gdy dowód

wysnuty jest z innych okoliczności, należy wymienić i te okoliczności.

Jeżeli na rozprawie przytoczono okoliczności, w ustawach karnych osobno przewidziane, które karalność wykluczają, zmniejszają lub zwiększają, uzasadnienie wyroku musi wyrazić, czy okoliczności te uznano za stwierdzone, czy nie.

Uzasadnienie wyroku winno dalej wskazywać zastosowany przepis karny oraz wyszczególniać okoliczności, które miały wpływ na wymiar kary. Jeżeli przepis karny uzależnia niższą karę od istnienia okoliczności łagodzących w ogólności, uzasadnienie wyroku winno zawierać zapadłe w tej mierze rozstrzygnięcie, o ile istnienie takich okoliczności ustalono lub ich istnieniu wbrew wnioskowi, przedstawionemu na rozprawie, zaprzeczono.

W razie uwolnienia oskarżonego z uzasadnienia wyroku musi wynikać, czy uznano, iż oskarżony nie został dowodami pokonany, lub też czy i z jakich przyczyn czyn udowodniony uznano za niepodpadający karze.

§ 267.

Wyrok ogłasza się przy zakończeniu rozprawy lub najpóźniej w tydzień po zakończeniu rozprawy przez odczytanie sentencji wyroku i oznajmienie jego uzasadnienia. Oznajmienie uzasadnienia wyroku nastąpi przez odczytanie lub ustne przedstawienie istotnej jego treści.

Jeżeli ogłoszenie wyroku odroczone, należy uzasadnienie wyroku skreślić na piśmie przed ogłoszeniem.

§ 268.

Wyroki, zarządzające umieszczenie oskarżonego w zakładzie wychowawczym lub poprawczym, należy doręczyć także prawnemu jego zastępcy, chyba że ostatni występował na rozprawie głównej jako doradca oskarżonego i był obecny przy ogłoszeniu wyroku.

§ 269.

Sąd nie może uznać się niewłaściwym z powodu, że sprawa podlega sądowi niższego stopnia.

§ 270 *.

Jeżeliby z rozprawy wynikało, że czyn, oskarżonemu zarzucony, przekracza właściwość sądu, wówczas sąd uchwałą orzeka swą niewłaściwość i przekazuje sprawę właściwemu sądowi.

Przeciw powyższej uchwale służy prokuraturze natychmiastowe zażalenie.

Jeżeli uchwałą wydał sąd ławniczy lub sąd pokoju, wówczas oskarżony może w ciągu czasokresu, przy ogłaszaniu uchwały mu wyznaczonego, wystąpić z wnioskiem o sprawdzenie pojedynczych dowodów przed rozprawą główną. W przedmiocie tego wniosku rozstrzyga przewodniczący sądu, któremu sprawę przekazano.

§ 271 *.

Z rozprawy głównej należy sporządzić protokół, który podpisują przewodniczący i sekretarz sądowy.

W razie przeszkody ze strony przewodniczącego podpisuje zań najstarszy z zasiadających sędziów państwowych. W razie gdy stanie co na przeszkodzie sędziemu powiatowemu lub sędziemu pokoju, wystarczy podpis sekretarza sądowego.

§ 272.

Protokół rozprawy głównej zawiera:

1. miejsce i dzień rozprawy;
2. nazwiska sędziów, przysięgłych i ławników, urzędnika prokuratury, sekretarza i przyzwanego tłumacza;
3. wymienienie przestępstwa w myśl oskarżenia;
4. nazwiska oskarżonych i obrońców, oskarżycieli prywatnych, oskarżycieli ubocznych, prawnych zastępców, pełnomocników i doradców;
5. wzmiankę, że rozprawa odbyła się publicznie, lub że jawność była wykluczona.

§ 273 *.

Protokół musi przedstawiać w głównych zarysach bieg i wyniki rozprawy głównej i wykazywać dopełnienie wszystkich istotnych formalności, tudzież zawierać wyszczególnienie

odczytanych pism, jak również w toku rozprawy przedstawione wnioski, zapadłe rozstrzygnięcia i sentencję wyroku.

Z rozprawy głównej przed sądem ławniczym oraz przed sądem pokoju należy prócz tego załączyć do protokołu istotne wyniki przesłuchań.

Gdyby chodziło o stwierdzenie faktu, zaśłego na rozprawie głównej, lub dosłownego brzmienia zeznania lub oświadczenia, wówczas przewodniczący winien zarządzić, by wszystko zapisano ściśle i odczytano. W protokole należy zaznaczyć, że go odczytano i przyjęto, albo też wymienić zarzuty, jakie wniesiono.

§ 274.

Zachowanie formalności, przepisanych na rozprawie głównej, można udowodnić jedynie protokołem. Przeciw osnowie protokołu, dotyczącej tych formalności, dopuszcza się tylko dowód sfałszowania.

§ 275.

W przeciągu trzech dni od ogłoszenia wyroku należy go wraz z uzasadnieniem dołączyć do akt, chyba że został już w całości zapisany do protokołu.

Wyrok winni podpisać sędziowie, którzy biali udział w rozstrzygnięciu. Gdyby który z sędziów nie mógł podpisać, winien to pod wyrokiem zaznaczyć przewodniczący, z wymienie-

niem przyczyny niemożności, a gdyby i jemu stało co na przeszkodzie, najstarszy z zasiadających sędziów. Podpisy ławników na wyroku nie są potrzebne.

W wyroku należy wymienić dzień posiedzenia oraz nazwiska sędziów, ławników, urzędnika prokuratury i sekretarza sądowego, którzy uczestniczyli w posiedzeniu.

Wypisy wyroków i wyciągi z nich winny być podpisane przez sekretarza sądowego i zaopatrzone pieczęcią sądową.

ROZDZIAŁ SIÓDMY.

Rozprawa główna przed sądami przysięgłych.

§ 276.

Postanowienia dwóch poprzednich rozdziałów rozciągają się na postępowanie przed sądami przysięgłych, chyba że niniejszy rozdział stanowi co innego.

§ 277.

Przed dniem, w którym rozprawa główna ma się rozpocząć, musi się listę przysięgłych, powołanych na rok, oskarżonemu nie pozostającemu na wolności doręczyć, dla oskarżonego pozostającego na wolności złożyć w sekretarjacie sądu do przejrzenia.

Przed rozpoczęciem rozprawy głównej należy oskarżonemu oznajmić nazwiska tych przysięgłych, którzy zostali wpisani później na listę.

§ 278.

Rozprawa główna rozpoczyna się utworzeniem ławy przysięgłych w drodze wylosowywania przysięgłych.

§ 279.

Prócz osób, niezdolnych do piastowania urzędu przysięgłego, należy przed losowaniem usunąć takich przysięgłych, których od wykonywania urzędu w sprawie przypadającej do sądenia wyłącza sama ustawa. Przybyłych przysięgłych należy wezwać, by wymienili przypuszczalne powody swego wyłączenia.

W przedmiocie usunięcia przysięgłego rozstrzyga sąd po jego wysłuchaniu. Zażalenia niema. Przysięgłego, uznanego za niezdolnego, należy wykreślić z listy przysięgłych, powołanych na rok.

§ 280.

Do tworzenia ławy przysięgłych można przystąpić wówczas, gdy liczba przysięgłych przybyłych a nieusuniętych z mocy poprzedniego paragrafu, wynosi przynajmniej dwadzieścia cztery. W przeciwnym razie należy liczbę dopełnić do trzydziestu z listy zastępców przysięgłych.

Dopełnienie skutecznie przewodniczący na posiedzeniu publicznem za pomocą ciągnięcia losów. Jest ono ważne dla wszystkich spraw, przypadających jeszcze do osądenia na tych samych rokach.

Wylosowanych zastępców przysięgłych wzywa się z zagrożeniem prawnych skutków niestawiennictwa. Nazwiska ich należy wpisać na listę przysięgłych, powołanych na rok.

Do tworzenia ławy przysięgłych przystąpić można już wówczas, gdy skutkiem przybycia zastępców przysięgłych osiągnięto liczbę dwudziestu czterech przysięgłych.

Jeśli na następną rozprawę główną stawi się więcej, aniżeli trzydziestu przysięgłych, wtedy nadliczbowi zastępcy przysięgłych ustępują w kole, odwrotnej ich wylosowania.

§ 281.

Ławę przysięgłych tworzy się na posiedzeniu publicznem. Los ciągnie przewodniczący.

§ 282.

Z wylosowanych przysięgłych można nie przyjąć tyłu, ile nazwisk ponad dwanaście znajduje się w urnie.

Prawo nieprzyjęcia połowy przysługuje prokuraturze, drugiej połowy oskarżonemu. Oskarżony ma prawo nie przyjąć o jednego przysięgłego więcej, gdy ogólna liczba mogących być nieprzyjętymi jest nieparzystą.

§ 283.

Skoro kartkę z nazwiskiem wyciągnięto i je wywołano, prokuratura, a następnie oskarżony winni wyrazić przyjęcie lub wyłączenie słowami: „przyjmuję” albo „nieprzyjmuję”. Przyczyn podawać nie wolno.

Gdy oświadczenia nie złożono, należy poczytywać to za przyjęcie.

Oświadczenia nie można cofnąć z chwilą, gdy wyciągniętą zostanie następna kartka z nazwiskiem, lub gdy całe ciągnięcie uznane będzie za ukończone.

§ 284.

Gdy rozprawa główna dotyczy kilku oskarżonych, mają oni prawo nieprzyjęcia wykonywać wspólnie.

O ile porozumienie między nimi nie nastąpi, liczba przysięgłych, mogących być nieprzyjętymi, ulega równomiernemu podziałowi; co do korzystania z prawa nieprzyjęcia w wypadkach, nie nadających się do takiego podziału, tudzież co do kolei oświadczeń rozstrzyga los.

§ 285.

Jeżeli zarządzono powołanie przysięgłych dodatkowych, wówczas liczba dopuszczalnych przysięgłych, mogących być nieprzyjętymi, zmniejsza się o liczbę przysięgłych dodatkowych.

Jeżeli powołano kilku przysięgłych dodatkowych, wchodzi oni w porządku, w jakim ich wylosowano.

§ 286.

Jeżeli na ten sam dzień przypada kilka rozpraw, utworzona dla jednej z nich ława przysięgłych pozostaje czynną podczas następnej lub kilku następnych

rozpraw, byle uczestniczący w nich oskarżeni oraz prokuratura zgodzili się na to przed odebraniem przysięgi od przysięgłych.

§ 287.

Jeżeli po przerwaniu rozprawy głównej postępowanie ma być **rozpoczęte na nowo**, wówczas i ławę przysięgłych należy tworzyć na nowo.

§ 288.

Po utworzeniu ławy przysięgłych odbiera się od nich przysięgę w obecności oskarżonych, których mają sądzić.

Przysięgę odbiera się na posiedzeniu publicznem.

Przewodniczący zwraca się do mających składać przysięgę z temi słowy:

„Przysięgacie Panowie Bogu Wszechmogącemu i Wszechwiedzącemu, iż w sprawie z oskarżenia (w sprawach z oskarżeń) przeciwko NN. obowiązki przysięgłego wiernie wypełnicie i głos swój oddacie wedle swej najlepszej wiedzy i sumienia.”

Przysięgli składają przysięgę przez to, że każdy z nich wypowiada słowa:

„Przysięgam, tak mi Panie Boże dopomóż”.

Podczas przysięgi składający ją winien mieć prawą rękę wzniesioną do góry.

Jeżeli który z przysięgłych jest członkiem takiego stowarzyszenia religijnego, któremu prawo dozwala używania pewnych rot zaręczonych miast przysięgi, wówczas złożenie oświadczenia wedle rot zaręczonych tego stowarzyszenia ma być poczytywane na równi z przysięgą.

§ 289.

Po odebraniu przysięgi od przysięgłych następuje rozprawa co do rzeczy samej.

§ 290.

Pytania, na które przysięgli mają dać odpowiedź, układa przewodniczący.

Po zakończeniu postępowania dowodowego odczytuje się ułożone pytania. Przewodniczący może ich od-

pis udzielić przysięgłym, prokuraturze i oskarżonemu i winien wnioskowi w tej mierze przedstawionemu zadość uczynić.

Na żądanie prokuratury lub oskarżonego albo też jednego z przysięgłych należy rozprawę na krótki czas przerwać celem zastanowienia się nad pytaniami.

§ 291.

Prokuratura i oskarżony, jakoteż każdy z przysięgłych mają prawo zwrócić uwagę na usterki w układzie pytań, a zarazem czynić wnioski co do ich zmiany lub uzupełnienia.

Pytania ustala sąd, gdy podano zarzuty lub wnioski, albo gdy który z sędziów tego zażąda. Ustalone pytania należy odczytać.

§ 292.

Pytania należy tak ułożyć, iżby na nie można było odpowiedzieć wyrazami „tak” lub „nie”.

Jeżeli na następne pytanie należy jedynie wówczas dać odpowiedź, gdy poprzednie rozwiązane zostanie w pewnym duchu, trzeba to zaznaczyć.

Przy kilku oskarżonych lub kilku przestępstwach musi się ułożyć osobne pytania dla każdego oskarżonego i każdego przestępstwa .

§ 293.

Pytanie główne rozpoczyna się słowami: „Czy oskarżony jest winien.” Musi ono określać zarzucany oskarżonemu czyn według prawnych znamion z zaznaczeniem szczegółów, potrzebnych do jego rozróżnienia.

§ 294 *.

Jeżeli rozprawa ujawniła okoliczności dopuszczające odmiennej oceny czynu, oskarżonemu zarzucanego, od tej, jaką zastosowano w akcie oskarżenia, wówczas należy ułożyć stosowne pytania (pytanie posiłkowe).

Gdy odmienna ocena uzasadnia wyższą karalność, należy pytanie dodatkowe umieścić przed pytaniem zastosowaniem do aktu oskarżenia.

§ 295.

Co do okoliczności, w ustawie karnej osobno przewidzianych, które karalność zmniejszają lub zwiększają, należy w danym wypadku osobne pytania przysięgłym zadać (pytania dodatkowe).

Pytanie dodatkowe może dotyczyć i takich, w ustawie karnej osobno przewidzianych okoliczności, które karalność znoszą.

§ 296.

Wniosek o zadania pytań dodatkowych lub posiłkowych można odrzucić jedynie z powodów prawnych.

§ 297.

Jeżeli ustawa przy okolicznościach łagodzących grozi mniejszą karą, należy zadać w tym kierunku pytanie dodatkowe, gdy prokuratura lub oskarżony wystąpił z wnioskiem o to, albo gdy uznane to będzie z urzędu za stosowne.

Do zaprzeczenia pytania co do okoliczności łagodzących potrzeba większości co najmniej siedmiu głosów.

§ 298.

Jeżeli oskarżony w chwili popełnienia czynu nie skończył jeszcze lat osiemnastu, musi się zadać pytanie dodatkowe, czy miał on w chwili popełnienia czynu zrozumienie jego karalności.

To samo stosuje się do wypadków, gdy oskarżony jest głuchoniemy.

§ 299.

Po zadaniu pytań następują wywody i wnioski prokuratury i oskarżonego, związane z pytaniem co do winy.

§ 300.

Przewodniczący, nie wdając się w ocenę dowodów, poucza przysięgłych o tych prawnych punktach widzenia, jakie powinni mieć na względzie przy rozwiązywaniu powierzonego im zadania.

Pouczenie przewodniczącego nie może być z niczyjej strony przedmiotem rozstrząsań.

§ 301.

Przewodniczący podpisuje pytania i wręcza je przysięgłym. Przysięgli udają się do sali narad. Oskarżonego usuwa się z sali posiedzeń.

§ 302.

Przedmioty, które przysięgłym dano do obejrzenia na rozprawie, wolno im dać zabrać do sali narad.

§ 303.

Przysięgłym, zebranych w sali narad, nie wolno porozumiewać się w jakikolwiek sposób z innemi osobami.

Przewodniczący ma baczyć, aby żaden z przysięgłych nie opuszczał bez jego zezwolenia sali narad, i aby żadna inna osoba do tejże sali nie wchodziła.

§ 304.

Przysięgli wybierają z pośród siebie starszego za pomocą kartek większością głosów. W razie równości głosów rozstrzyga wiek.

Starszy kieruje naradą i głosowaniem.

§ 305.

Przysięgli winni odpowiedzieć na zadane im pytania twierdząco lub przecząco.

Wolno im jednak odpowiedzieć na pytanie w części twierdząco, w części przecząco.

§ 306.

Skoro przysięgli przed wydanem swego werdyktu przyjdą do wniosku, iż potrzebne im jest dalsze pouczenie, otrzymają je na żądanie od przewodniczącego, gdy w tym celu wrócą do sali posiedzeń.

Gdyby zaszła potrzeba zmiany lub uzupełnienia pytań, musi oskarżony być powołany na rozprawę.

§ 307.

Werdykt winien starszy spisać obok pytań i podpisać.

Przy każdym rozstrzygnięciu, nie korzystnem dla oskarżonego, należy wyrazić, iż nastąpiło większością, przekraczającą siedem głosów, przy zaprzeczeniu okoliczności łagodzących, iż nastąpiło większością ponad sześć głosów. Pozatem stosunku głosów podawać nie wolno.

§ 308.

Werdykt podaje do wiadomości w sali posiedzeń starszy. Wypowiada on słowa:

„Na cześć i sumienie stwierdzam werdykt przysięgłych”,

poczem odczytuje zadane pytania i złożone na nie odpowiedzi.

Odczytany werdykt winni podpisać przewodniczący i sekretarz sądowy.

§ 309.

Jeżeli sąd uzna, iż werdykt co do formy nie odpowiada przepisom, albo co do treści jest niejasny, niedokładny lub zawiera sprzeczności, wówczas przewodniczący wzywa przysięgłych, aby powrócili do sali narad celem usunięcia wytkniętej usterki.

Zarządzenie to stosować wolno dopóty, dopóki sąd na podstawie orzeczenia nie ogłosił jeszcze wyroku.

§ 310.

Jeśli chodzi tylko o sprostowanie usterki co do formy werdyktu, nie wolno dokonywać jakiegokolwiek zmiany co do rzeczy.

§ 311.

Jeśli chodzi o sprostowanie usterki werdyktu pod względem rzeczowym, wówczas przysięgłych przy ponownej naradzie nie krępuje żadna część werdyktu poprzedniego.

O ile rozstrząsanie takich usterek dałoby pochop do zmiany lub uzupełnienia pytań, to oskarżony musi być przywołany na rozprawę.

§ 312.

Sprostowany werdykt należy spisać w ten sposób, aby pierwotny był czytelny.

§ 313.

Werdykt przysięgłych oznajmia się oskarżonemu przez odczytanie po ponownem wprowadzeniu go na salę posiedzeń.

§ 314.

Jeśli przysięgli nie uznali oskarżonego winnym, wówczas sąd go uwalnia.

W przeciwnym wypadku przed wydaniem wyroku musi się wysłuchać wywodów i wniosków prokuratury i oskarżonego.

§ 315.

Wyrok ogłasza się na końcu rozprawy.

§ 316.

W uzasadnieniu wyroku należy się powołać na werdykt przysięgłych. Pierwopis tego werdyktu należy dołączyć do spisanego wyroku.

§ 317.

Jeżeli sąd uzna jednogłośnie, iż przysięgli co do przedmiotu głównego pomylili się na niekorzyść oskarżonego, przekazuje sprawę uchwałą bez uzasadnienia swego zapatrywania do ponownego rozpoznania na na-

stępne roki sądu przysięgłych. Przekazanie nastąpić może jedynie z urzędu i dozwolone jest do chwili ogłoszenia wyroku.

Jeżeli postępowanie dotyczy kilku samoistnych przestępstw lub kilku oskarżonych, przekazanie odnosić się będzie tylko do tego czynu lub do tej osoby, względem których przysięgli wedle zapatrywania sądu się omylili.

W ponownem rozpoznaniu nie wolno brać udziału żadnemu z przysięgłych, który uczestniczył w pierwotnym werdykcie.

Na podstawie nowego werdyktu należy wyrok wydać w każdym razie.

ROZDZIAŁ ÓSMY.

Postępowanie przeciw nieobecnym.

§ 318.

Posądnzonego uważa się za nieobecnego, skoro miejsce jego pobytu jest nieznane, lub gdy przebywa za granicą i stawienie go przed właściwym sądem okazuje się niewykonalnem lub niestosownem.

§ 319.

Przeciwko nieobecnemu może się odbyć rozprawa główna jedynie wówczas, gdy czyn, będący przedmiotem śledztwa, zagrożony jest tylko grzywną lub konfiskatą, wyłącznie lub łącznie.

Do postępowania stosują się przepisy §§ 320—326.

§ 320.

Gdy miejsce pobytu oskarżonego nie jest wiadome, lub gdy stosowanie przepisów o doręczeniu za granicą okazuje się niewykonalnem lub prawdopodobnie nie odniesie skutku, należy uwierzytelniony odpis wezwania oskarżonego na rozprawę główną przybić i pozostawić na tablicy sądowej do dnia rozprawy głównej. Oprócz tego wyciąg z wezwania należy umieścić po trzykroć w piśmie publicznem, przeznaczonem do urzędowych obwieszczeń w odnośnym okręgu, a wedle uznania sądu i w innym jakimkolwiek piśmie. Dzień ostatniego obwieszczenia od dnia rozprawy głównej winien przedzielać okres czasu przynajmniej miesięczny.

§ 321.

Wezwanie musi zawierać:

wymienienie nazwiska, a skoro jest wiadome imię, również imienia, dalej wieku, stanu, zatrudnienia i miejsca zamieszkania lub pobytu oskarżonego, wymienienie zarzuconego mu przestępstwa, wreszcie wymienienie dnia i godziny rozprawy głównej.

Zarazem należy zagrozić, iż w razie nieusprawiedliwionego niestawienia się oskarżonego sąd przystąpi do rozprawy głównej.

§ 322.

Na rozprawie głównej może w imieniu oskarżonego występować obrońca. Należy

także przypuścić jako zastępców jego bliskich, nie wymagając od nich pełnomocnictwa.

§ 323.

Wyrok doręcza się stosownie do przepisów § 40 ustęp 2.

§ 324.

Osoby, wymienione w § 322, mogą zakładać środki prawne, jakie przysługują posądzonemu.

§ 325.

Skoro sędzia uzna potrzebę zabezpieczenia najwyższej grzywny, jakiej obwiniony uleść może, oraz kosztów postępowania, wówczas mogą być zajęte poszczególne przedmioty, należące do majątku obwinionego. Do tego zajęcia stosują się odpowiednio przepisy ustawy o postępowaniu cywilnem o wykonaniu i skutkach aresztu na rzeczach. Zajęcie należy znieść, skoro ustaje przyczyna, które je wywołała.

§ 326*.

Jeśli zabezpieczenie w duchu powyższego przepisu okaże się niewykonalnym, natenczas można na zasadzie uchwały sądów zająć cały majątek obwinionego, jaki się znajduje w Rzeczypospolitej Polskiej. Uchwałę należy ogłosić w Monitorze Polskim, a wedle uznania sądu i w innych pismach publicznych.

Rozporządzenia, jakie by czynił obwiniony względem zajętego majątku po pierwszym ogłoszeniu uchwały w Monitorze Polskim są w stosunku do kasy państwowej nieważne.

Zajęcie majątku należy znieść, skoro ustaje przyczyna, która je wywołała, lub gdy uzyskano zabezpieczenie na rzecz kasy państwowej w drodze zajęcia, przepisanego w § 325.

O zniesieniu zajęcia należy ogłosić w tych samych pismach, w których nastąpiło obwieszczenie o zajęciu.

§ 327

Poza przypadkami, wymienionemi w § 319, rozprawa główna przeciwko nieobecnemu nie może się odbyć. Wytoczone przeciwko nieobecnemu postępowanie ma na celu zabezpieczenie dowodów na wypadek, gdyby później się stawił.

Do postępowania tego stosują się przepisy §§ 328 do 336.

§ 328.

Nieobecność posądzonego nie wyklucza dopuszczenia obrońcy. Prawo wyboru obrońcy mają również bliscy posądzonego.

Świadków i biegłych należy słuchać pod przysięgą,

§ 329.

Nieobecny posądzony nie może domagać się, by go uwiadamyano o przebiegu postępowania.

Mimo to sędzia mocen jest dozwolić przesyłania uwiadomień nieobecnemu, gdy miejsce jego pobytu jest znane.

§ 330.

Nieobecny, którego miejsce pobytu nie jest znane, może być wezwany przez pisma publiczne do stawienia się przed sądem lub do podania swego miejsca pobytu.

§ 331*.

Jeśli dopiero po wniesieniu aktu oskarżenia okaże się, iż oskarżony jest nieobecny, wówczas potrzebne jeszcze dowody sprawdzi sędzia wyznaczony lub wezwany.

§ 332*.

Jeżeli przeciw nieobecnemu, przeciwko któremu wytoczono oskarżenie publiczne, przemawiają poszlaki, któreby usprawiedliwiały wydanie nakazu aresztowania, wówczas uchwałą sądu można zająć jego majątek, znajdujący się w Rzeczypospolitej Polskiej.

Wzmiankowanego powyższym ustępem zajęcia nie dopuszcza się w sprawach, należących do właściwości sądów ławniczych albo sądów pokoju.

§ 333*.

Uchwałą, nakazującą zajęcie, należy obwieścić w Monitorze Polskim, od uznania zaś

sądu zależy ogłoszenie jej i w innych pismach publicznych.

§ 334*.

Z chwila pierwszego obwieszczenia w Monitorze Polskim obwiniony utracą prawo rozporządzania zajęтым majątkiem między żyjącymi.

O uchwale, zajęcie nakazującej, należy donieść władzy, powołanej do ustanowienia opieki nad nieobecnymi. Władza ta winna ustanowić kuratelę nad majątkiem.

§ 335.

Zajęcie należy znieść, skoro ustaną przyczyny, które je wywołały.

O zniesieniu zajęcia należy ogłosić w tych samych pismach publicznych, w których nastąpiło obwieszczenie o zajęciu.

§ 336*.

Do postępowania, odbytego po wniesieniu oskarżenia publicznego, stosuje się pozatem odpowiednio przepisy o śledztwie wstępnem.

W uchwale, zapadłej po zamknięciu tego postępowania (§ 196), należy również powziąć postanowienie co do dalszego trwania lub uchylenia zajęcia.

§ 337.

Sąd może udzielić nieobecnemu posądzonemu list żelazny; udzielenie tegoż może uczynić zależnem od pewnych warunków.

List żelazny zwalnia od aresztu śledczego, wszakże jedynie co do tego przestępstwa, dla którego został udzielony.

List powyższy upada, skoro wydany zostanie wyrok, orzekający karę na wolności, posądzony czyni przygotowania do ucieczki, lub gdy nie dopełni warunków, pod którymi list żelazny uzyskał.

KSIEGA TRZECIA.

Środki prawne.

ROZDZIAŁ PIERWSZY.

Postanowienia ogólne.

§ 338.

Dopuszczalne środki prawne od rozstrzygnięć sądowych przysługują zarówno prokuraturze, jak i posądzonemu.

Prokuraturze wolno czynić z nich użytek i na korzyść posądzonego.

§ 339.

Obrońcy wolno wnosić środki prawne w imieniu posądzonego, jednakowoż nie wbrew wyraźnej jego woli.

§ 340.

Prawnemu zastępcy posądzonego, tudzież małżonkowi posądzonej kobiety wolno samodzielnie występować z dopuszczalnymi środ-

kami prawnymi w ciągu czasokresu, bieżącego dla posądzonego.

Do takiego środka prawnego oraz do postępowania stosowane będą odpowiednie przepisy, obowiązujące w przedmiocie środków prawnych posądzonego.

§ 341 *.

Posądzony, nie pozostający na wolności, może swe oświadczenia, dotyczące środków prawnych, zeznać do protokołu sekretarza tego sądu, w którego więzieniu przebywa, a jeśli więzienie nie jest sądowe, tego sądu powiatowego lub sądu pokoju, w którego okręgu więzienie się znajduje.

Uważa się, iż czasokres został zachowany, gdy protokół zostanie spisany przed jego upływem.

§ 342.

Omyłka w określeniu dopuszczalnego środka prawnego nie szkodzi.

§ 343.

Każdy środek prawny, wniesiony przez prokuraturę, ma ten skutek, iż wzruszone rozstrzygnięcie może uleść zmianie lub uchyleniu nawet na korzyść posądzonego.

§ 344.

Cofnięcie lub zrzeczenie się środka prawnego jest skuteczne także przed upływem cza-

sokresu, przewidzianego dla jego wniesienia. Środek prawny atoli, założony przez prokuratorę na korzyść posądzanego, wolno cofnąć jedynie za jego przyzwoleniem.

Obrońca potrzebuje do cofnięcia wyraźnego upoważnienia.

§ 345.

Gdy rozstrzygnięcie w przedmiocie środka prawnego ma zapaść na podstawie rozprawy ustnej, to po rozpoczęciu rozprawy głównej cofnięcie może nastąpić jedynie za zgodą przeciwnika.

ROZDZIAŁ DRUGI.

Zażalenie.

§ 346.

Zażalenia wolno wnosić od wszelkich uchwał, zapadłych w sądach pierwszej instancji lub instancji odwoławczej, tudzież od zarządzeń przewodniczącego, sędziego śledczego, sędziego powiatowego i sędziego wyznaczonego lub wezwanego, o ile ustawa wyraźnie wzruszać ich nie zabrania.

Także świadkom, biegłym i innym osobom służy zażalenie od uchwał i zarządzeń, które ich dotyczą.

Od uchwał i zarządzeń sądów apelacyjnych oraz sądu Najwyższego niema zażalenia.

§ 347.

Rozstrzygnięcia sądów orzekających, zapadłe przed wyrokiem nie mogą być przedmiotem zażalenia. Wyjątek stanowią rozstrzygnięcia w przedmiocie aresztowania i zajęcia lub oznaczenia kary oraz wszelkie rozstrzygnięcia, wymierzone przeciwko osobom trzecim.

§ 348.

Zażalenie wnosi się do tego sądu, który albo sam albo w osobie przewodniczącego wydał wzruszane rozstrzygnięcie, przez oświadczenie do protokołu sekretarza albo na piśmie. W przypadkach nagłych wolno je wnieść także do sądu, rozpoznającego zażalenie.

Jeśli sąd lub przewodniczący, którego orzeczenie zostało wzruszone, uzna zażalenie za uzasadnione, winien je przychylnie załatwić; w przeciwnym razie należy zażalenie natychmiast, najdalej w ciągu trzech dni przedłożyć właściwemu sądowi.

Powyższe przepisy stosować należy i do rozstrzygnięć sędziego powiatowego w postępowaniu wstępnem, sędziego wyznaczonego lub wezwanego oraz sędziego śledczego.

§ 349.

Wniesienie zażalenia nie tamuje wykonania wzruszonego rozstrzygnięcia.

Atoli sąd, przewodniczący lub sędzia, którego rozstrzygnięcie jest przedmiotem zażale-

nia, oraz sąd, rozpoznający zażalenie, mogą zarządzić, by wykonanie wspomnianego rozstrzygnięcia wstrzymano.

§ 350.

Sąd, rozpoznający zażalenie, może zażalenie przesłać przeciwnikowi żalącego się, by ten złożył odpowiedź na piśmie; wolno mu zarządzić lub samemu przedsięwziąć potrzebne dochodzenia.

§ 351.

Rozstrzygnięcie zażalenia zapada bez apředniej ustnej rozprawy, w stosownych wypadkach po wysłuchaniu prokuratury.

Jeśli zażalenie uznane będzie za uzasadnione, natenczas sąd, który je rozpoznaje, wyda jednocześnie potrzebne w sprawie rozstrzygnięcie.

§ 352 *.

Uchwały, wydane przez sąd okręgowy, jako instancję, rozpoznającą zażalenie, nie mogą być przedmiotem dalszego zażalenia.

§ 353.

W przypadkach natychmiastowego zażalenia obowiązują poniższe przepisy szczególne.

Zażalenie należy wnieść w czasokresie tygodniowym, który rozpoczyna się z chwilą oznajmienia (§ 35) rozstrzygnięcia. Wniesie-

nie zażalenia do sądu, który ma je rozpoznawać, nie pociąga za sobą uchybienia terminu nawet w tych wypadkach, które za naglące uznawane nie są.

Sąd nie jest mocen zmieniać swego rozstrzygnięcia, będącego przedmiotem zażalenia.

ROZDZIAŁ TRZECI.

Odwołanie.

§ 354*.

Odwołanie dopuszcza się od wyroków sądów ławniczych i sądów pokoju.

§ 355.

Odwołanie musi się wnieść do sądu pierwszej instancji w przeciągu tygodnia od ogłoszenia wyroku, bądź przez podanie do protokołu sekretarza sądowego, bądź na piśmie.

Jeśli ogłoszenie wyroku nastąpiło w nieobecności oskarżonego, wówczas czasokres poczyną dlań biedz z chwilą doręczenia.

§ 356.

Czasokres do wniesienia odwołania zaczyna biedz, mimo że przeciw wyrokowi, zapadłemu przeciw oskarżonemu zaocznie, można domagać się przywrócenia do pierwotnego stanu.

Jeśli oskarżony występuje z podaniem o przywrócenie do pierwotnego stanu, prawo odwołania zachowuje się przez to, że się odwołanie zakłada natychmiast w właściwym czasie na przypadek odrzucenia owego podania. Dalsze zarządzenie w przedmiocie odwołania ulega zwłoce do czasu załatwienia podania o przywrócenie do pierwotnego stanu.

Wniesienie odwołania bez łączenia go z podaniem o przywrócenie do pierwotnego stanu uważa się za zrzeczenie się tegoż ostatniego.

§ 357.

Wniesienie odwołania w właściwym czasie wstrzymuje prawomocność wyroku, o ile on jest przedmiotem odwołania.

Wnoszącemu odwołanie, któremu nie doręczono jeszcze wyroku z uzasadnieniem, należy wyrok doręczyć zaraz po wniesieniu odwołania.

§ 358.

W ciągu następnego tygodnia po upływie czasokresu do wniesienia środka prawnego, lub gdyby do owego czasu wyroku jeszcze nie doręczono, po doręczeniu tegoż można odwołanie uzasadnić przed sądem pierwszej instancji przez oświadczenie do protokołu sekretarza sądowego lub przez złożenie wywodu na piśmie

§ 359.

Odwołanie można ograniczyć do pewnych uchybień. Gdyby to nie nastąpiło, lub gdyby

wyvodu wogóle nie podano, wówczas uważa się, iż przedmiotem odwołania jest całkowita osnowa wyroku.

§ 360.

Jeśli odwołanie wniesiono za późno, sąd pierwszej instancji winien je odrzucić jako niedopuszczalne.

W ciągu tygodnia od doręczenia uchwały odwołujący się może wystąpić z wnioskiem o rozstrzygnięcie przez sąd odwoławczy. W tym przypadku należy przesłać akta do sądu odwoławczego; to wszakże nie tamuje wykonania wyroku.

§ 361.

Jeśli odwołanie wniesiono w właściwym czasie, sekretarz sądowy po upływie czasokresu przewidzianego dla wyvodu bez względu na to, czy wywód wpłynął czy nie, przedkłada akta prokuraturze. Ta zaś, skoro sama wniosła odwołanie, dołącza oskarżonemu pisma, zawierające wniesienie i wywód odwołania.

§ 362.

Prokuratura przesyła akta sprawy prokuraturze przy sądzie odwoławczym. Ta zaś odstępuje je w ciągu tygodnia przewodniczącemu sądowi.

§ 363.

Jeśli sąd odwoławczy spostrzeże, że niezachowano przepisów o wnoszeniu odwoła-

nia, może uchwałą odrzucić odwołanie jako niedopuszczalne, w przeciwnym razie rozstrzyga o odwołaniu wyrokiem.

Uchwałę można wzruszyć za pomocą natchmiasowego zażalenia.

§ 364.

Do przygotowania rozprawy głównej stosują się przepisy §§ 213, 215—224. W wezwaniu należy oskarżonemu wyraźnie wskazać skutki niestawiennictwa.

Wezwania świadków i biegłych, przesłuchanych w pierwszej instancji, można zaniechać jedynie wówczas, gdy ich ponowne przesłuchanie nie wydaje się potrzebnem do wyświeatlenia sprawy.

Nowe środki dowodowe są dopuszczalne.

Przy wyborze wezwać się mających świadków i biegłych, należy mieć na względzie osoby, które oskarżony podał w wywodzie odwołania.

§ 365.

Po rozpoczęciu rozprawy głównej i stosownie do § 242 ust. 1 sprawozdawca przedstawia w nieobecności świadków wyniki dotychczasowego postępowania. Wyrok pierwszej instancji należy w każdym razie odczytać.

Potem odbywa się przesłuchanie oskarżonego oraz postępowanie dowodowe.

§ 366.

Przy sprawozdaniu i podczas postępowania dowodowego można pisma odczytywać; protokołów przesłuchania świadków i biegłych, przesłuchanych w pierwszej instancji, wyjąwszy przypadki, oznaczone w §§ 250, 252, odczytywać nie wolno bez zgody prokuratury i oskarżonego, gdy świadków tych lub biegłych wezwano ponownie, lub gdy oskarżony przed rozprawą główną podał wniosek o to we właściwym czasie.

§ 367.

Po ukończeniu postępowania dowodowego udzielony będzie głos prokuraturze oraz oskarżonemu i jego obrońcy dla przedstawienia swych wywodów i wniosków z pierwszeństwem dla strony odwołującej się. Oskarżonemu należy się ostatnie słowo.

§ 368.

Sąd bada wyrok o tyle, o ile on jest przedmiotem odwołania.

§ 369.

Skoro instancja odwoławcza uzna odwołanie za uzasadnione, winna, uchylając wyrok, orzec w samej sprawie.

Jeśli wyrok dotknięty jest wadą, któraby dawała podstawę do rewizji z powodu naru-

szenia przepisu o postępowaniu, wówczas sąd odwoławczy, uchylając wyrok, może odesłać sprawę do rozstrzygnięcia pierwszej instancji, skoroby okoliczności wypadku tego wymagały.

Gdyby sąd pierwszej instancji niesłusznie uznał się właściwym, wówczas sąd odwoławczy winien, uchylając wyrok, przekazać sprawę sądowi właściwemu lub wyrok wydać, jeśli sam jest właściwym jako pierwsza instancja.

§ 370.

Jeśli w chwili rozpoczęcia rozprawy głównej nie stawi się ani oskarżony, ani w przypadkach, gdy to jest dozwolone, jego zastępca i niestawienictwo nie będzie dostatecznie usprawiedliwione, wówczas odwołanie, wniesione przez oskarżonego, należy natychmiast odrzucić, o ile zaś odwołanie wniesione zostało przez prokuraturę, należy je rozpoznać albo też zarządzić sprowadzenie lub aresztowanie oskarżonego.

W ciągu tygodnia od doręczenia wyroku oskarżony może żądać przywrócenia do pierwotnego stanu pod warunkami, określonymi w §§ 44, 45.

§ 371.

Jeśli odwołanie wniosła która z osób, wymienionych w § 340, sąd winien wezwać także oskarżonego na rozprawę główną i może w razie niestawienia się kazać go sprowadzić przymusowo.

§ 372.

Jeżeli wyrok wzrusza tylko oskarżony lub na jego korzyść prokuratura albo jedna z osób, wymienionych w § 340, wówczas wyrok nie może ulegz zmianie na niekorzyść oskarżonego.

§ 373.

Poza tem stosują się przepisy co do rozprawy głównej, zawarte w szóstym rozdziale księgi drugiej.

ROZDZIAŁ CZWARTY.

Rewizja.

§ 374*.

Rewizję dopuszcza się tylko od wyroków sądów okręgowych jako sądów pierwszej instancji i sądów przysięgłych.

§ 375.

Sąd rewizyjny ocenia również rozstrzygnięcia, zapadłe przed wyrokiem, jeśli wyrok na nich się opiera.

§ 376.

Rewizję można oprzeć tylko na tem, iż wyrok polega na naruszeniu ustawy.

Naruszenie ustawy zachodzi wówczas, gdy przepisu prawa albo wcale nie zastosowano, albo też nie zastosowano go trafnie.

§ 377.

Wyrok należy zawsze uważać za naruszający ustawę:

- 1) jeśli sąd orzekający lub ława przysięgłych nie zostały złożone zgodnie z przepisami;
- 2) jeśli w wyrokowaniu brał udział sędzia, przysięgły lub ławnik, który z mocy ustawy jest wyłączony od wykonywania urzędu sędziowskiego;
- 3) jeśli w wyrokowaniu brał udział sędzia lub ławnik, nieprzyjęty z powodu obawy uprzedzenia, i podanie o nieprzyjęciu uznano albo za uzasadnione albo niesłusznie odrzucono;
- 4) jeśli sąd niesłusznie uznał się właściwym;
- 5) jeśli rozprawa główna odbyła się w nieobecności prokuratury lub osoby, której obecność prawem jest nakazana;
- 6) jeśli wyrok zapadł na podstawie rozprawy ustnej, przy której naruszone zostały przepisy o jawności postępowania;
- 7) jeśli wyrok nie zawiera uzasadnienia;
- 8) jeśli sąd uchwałą w rzeczy, dla rozstrzygnięcia istotnej, w sposób niedopuszczalny ograniczył obronę.

§ 378.

Prokuraturze nie wolno w celu spowodowania uchylenia wyroków na niekorzyść oskarżonego przytaczać naruszenia przepisów prawa, wydanych jedynie na korzyść oskarżonego.

§ 379.

Jeśli przysięgli uznali oskarżonego niewinnym, prokuraturze przysługuje rewizja jedynie w przypadkach, jeżeli się opiera na przepisach § 377 L. 1, 2, 3, 5 lub na zadaniu lub niezadaniu pytań.

§ 380.

Uchylono.

§ 381.

Rewizja musi być wniesioną do tego sądu, którego wyrok jest przedmiotem rewizji, w ciągu tygodnia od ogłoszenia wyroku przez podanie do protokołu sekretarza sądowego lub na piśmie.

Jeśli ogłoszenie wyroku nie nastąpiło w obecności oskarżonego, czasokres rozpoczyna się dlań z chwilą doręczenia.

§ 382.

Czasokres do wniesienia rewizji zaczyna biedz, mimo że przeciw wyrokowi, zapadłemu przeciw oskarżonemu zaocznie, można domagać się przywrócenia do pierwotnego stanu.

Jeśli oskarżony występuje z podaniem o przywrócenie do pierwotnego stanu, prawo podania rewizji zachowuje się przez to, że rewizję wnosi się i wywodzi natychmiast we właściwym czasie na przypadek odrzucenia owego podania. Dalsze zarządzenie w przedmiocie rewizji ulega zwłoce do czasu załatwie-

nia podania o przywrócenie do pierwotnego stanu.

Wniesienie rewizji bezłączenia jej z podaniem o przywrócenie do pierwotnego stanu uważa się za zrzeczenie się tegoż ostatniego.

§ 383.

Wniesienie rewizji we właściwym czasie wstrzymuje prawomocność wyroku, o ile on jest przedmiotem rewizji.

Wnoszącemu rewizję, któremu nie doręczono jeszcze wyroku z uzasadnieniem, należy go doręczyć po wniesieniu rewizji.

§ 384.

Wnoszący rewizję winien wyrazić, o ile wyrok wzrusza i wnosi o jego uchylenie (wnioski rewizyjne), oraz wnioski uzasadnić.

Z uzasadnienia winno wynikać, czy wyrok wzrusza się z powodu naruszenia przepisu o postępowaniu, czy też innego przepisu prawa. W pierwszym wypadku muszą być przytoczone fakty, na których polega naruszenie.

§ 385.

Wnioski rewizyjne wraz z ich uzasadnieniem należy złożyć najdalej w ciągu następnego tygodnia od upływu czasokresu do wniesienia środka prawnego, albo od doręczenia wyroku, gdyby do owego czasu doręczony jeszcze nie był, do tego sądu, którego wyrok jest przedmiotem rewizji.

Ze strony oskarżonego może się to stać tylko przez podanie pisma, opatrzonego podpisem obrońcy lub adwokata, lub przez oświadczenie do protokołu sekretarza sądowego.

§ 386.

Gdy rewizję wniesiono za późno, lub gdy wnioski rewizyjne zostały złożone bądź w niewłaściwym czasie bądź w innej formie, aniżeli przepisuje § 385 ust. 2, sąd, którego wyrok jest przedmiotem rewizji, winien w drodze uchwały środek prawny odrzucić jako niedopuszczalny.

W ciągu tygodnia od doręczenia uchwały żalący się może wystąpić z wnioskiem o rozstrzygnięcie przez sąd rewizyjny. W tym wypadku należy przesłać akta do sądu rewizyjnego; to wszakże nie tamuje wykonania wyroku.

§ 387.

Jeśli rewizję wniesiono we właściwym czasie, wnioski zaś rewizyjne złożono we właściwym czasie i w formie przepisanej, należy pismo rewizyjne doręczyć przeciwnikowi żalącego się. Ostatni mocen jest w ciągu tygodnia złożyć odpowiedź na piśmie. Oskarżonemu wolno taką odpowiedź podać również do protokołu sekretarza sądowego.

Po nadejściu odpowiedzi lub po upływie czasokresu prokuratura przesyła akta do sądu rewizyjnego.

§ 388.

Jeśli sąd, którego akta nadesłano, przyjdzie do wniosku, iż rozprawa i rozstrzygnięcie w przedmiocie środka prawnego podlegają właściwości innego sądu, winien w drodze uchwały uznać się niewłaściwym.

Powyższa uchwała, w której należy wskazać właściwy sąd rewizyjny, nie może być wzruszana i obowiązuje sąd, w niej wskazany.

Akta odstępuje się za pośrednictwem prokuratury.

§ 389.

Jeśli sąd rewizyjny spostrzeże, że niezachowano przepisów o wnoszeniu rewizji, albo o składaniu wniosków rewizyjnych, może uchwałą odrzucić środek prawny jako niedopuszczalny.

W przeciwnym razie rozstrzyga o rewizji wyrokiem.

§ 390.

Oskarżonego lub w razie żądania jego obrońcę należy uwiadomić o dniu rozprawy głównej. Oskarżonemu wolno stanąć osobiście lub dać się zastąpić przez obrońcę, na piśmie upoważnionego.

Oskarżony, nie pozostający na wolnej stopie, nie może domagać się, aby na rozprawie był obecny.

§ 391.

Rozprawę główną rozpoczyna przedstawienie sprawy przez sprawozdawcę.

Następnie udzielony będzie głos prokuraturze oraz oskarżonemu i jego obrońcy dla przedstawienia swych wywodów i wniosków z pierwszeństwem dla strony, występującej z rewizją. Oskarżonemu należy się ostatnie słowo.

§ 392.

Sąd rewizyjny bada tylko przedstawione wnioski rewizyjne i, gdy podstawą rewizji są usterki w postępowaniu, jedynie te akty, które wyszczególniono przy składaniu wniosków rewizyjnych.

Dalsze uzasadnienie wniosków rewizyjnych niż to przepisano w § 384 ust. 2 nie jest potrzebne a, gdyby nie było trafne, nie szkodzi.

§ 393.

O ile rewizja uznana będzie za uzasadnioną, należy wyrok, będący przedmiotem rewizji, uchylić.

Jednocześnie należy uchylić ustalenia, na których wyrok się opiera, skoro dotyka je naruszenie ustawy, będące przyczyną uchylenia wyroku.

§ 394*.

Jeśli wyrok zostanie uchylony jedynie z powodu naruszenia ustawy przy jej stoso-

waniu do ustaleń, będących podstawą wyroku, wówczas sąd rewizyjny winien rozstrzygnąć w samej sprawie, o ile bez dalszego rozstrząsania faktów należy orzec tylko uwolnienie, albo umorzenie, albo karę bezwzględnie określoną, lub jeśli sąd rewizyjny zgodnie z wnioskiem prokuratury uzna za stosowną najniższą ustawową karę.

W innych wypadkach należy sprawę przekazać do ponownej rozprawy i rozstrzygnięcia temu sądowi, którego wyrok uchylono lub położonemu w obrębie byłej dzielnicy pruskiej równorzędnemu sądowi sąsiedniemu.

Sprawę można przekazać sądowi niższego rzędu w tym wypadku, gdy przedmiotem ponownej rozprawy i rozstrzygnięcia ma być jeszcze przestępstwo, należące do jego właściwości.

§ 395.

W razie uchylenia wyroku z powodu, iż sąd poprzedniej instancji niesłusznie uznał się właściwym, sąd rewizyjny przekazuje sprawę jednocześnie sądowi właściwemu.

§ 396.

Wyrok ogłasza się według przepisu § 267.

§ 397.

Gdy z powodu naruszenia ustawy przy stosowaniu przepisu karnego wyrok ulega uchyleniu na korzyść oskarżonego, i, gdy wy-

rok ten, o ile zostaje uchylony, dotyczy również innych oskarżonych, którzy rewizji nie zakładali, należy orzec tak, jak gdyby oni również założyli rewizję.

§ 398.

Sąd, któremu przekazano sprawę do ponownej rozprawy i rozstrzygnięcia, winien wziąć za podstawę także swego rozstrzygnięcia tę ocenę prawną, która służyła za podstawę do uchylecia wyroku.

Jeśli wyrok wzruszony był tylko przez oskarżonego lub na jego korzyść przez prokuraturę albo przez jedną z osób, wymienionych w § 340, to nowym wyrokiem nie wolno surowszej orzec kary, aniżeli orzeczono pierwszym.

KSIEGA CZWARTA.

Wznowienie postępowania, zakończonego prawomocnym wyrokiem.

§ 399*.

Wznowienie postępowania, zakończonego prawomocnym wyrokiem, jest na korzyść skazanego dopuszczalne:

1. jeżeli dokument, złożony przeciwko niemu na rozprawie głównej, jako prawdziwy był podrobiony lub sfalszowany;
2. jeśli, zaprzysięgając złożone na jego niekorzyść zeznanie lub orzeczenie, świadek lub biegły dopuścił się rozmyślnego lub lekkomyślnego naruszenia obowiązku przysięgi;
3. jeśli w wydaniu wyroku brał udział sędzia, przysięgły lub ławnik, który się w sprawie dopuścił naruszenia swych obowiązków urzędowych, skoro to naruszenie zagrożone jest karą publiczną, wymierzaną w drodze sądowego postępowania karnego, i nie zostało wywołane przez samego skazanego;

4. jeśli wyrok sądu cywilnego, na którym się opierał wyrok karny, uchylono innym wyrokiem prawomocnym;
5. jeśli wytoczono nowe fakty lub dowody, które same lub w połączeniu z dawniej sprawdzonymi dowodami mogłyby uzasadniać uwolnienie oskarżonego lub przez zastosowanie łagodniejszego przepisu karnego niższy wymiar. W sprawach, rozpoznawanych przez sądy ławnicze lub sądy pokoju, można powoływać się tylko na takie fakty lub dowody, których skazany w dawniejszym postępowaniu, włączając w to instancję odwoławczą, nie znał lub bez własnej winy przytoczyć nie zdołał.

§ 400.

Wniosek o wznowienie postępowania nie tamuje wykonania wyroku.

Atoli sąd może nakazać zawieszenie, tudzież przerwanie wykonania.

§ 401.

Ani wykonanie kary ani śmierć skazanego nie wykluczają wniosku o wznowienie postępowania.

W razie śmierci skazanego z wnioskiem mają prawo wystąpić: małżonek, krewni w linii wstępnej i zstępnej oraz rodzeństwo zmarłego.

§ 402.

Wznowienie postępowania, zakończonego prawomocnym wyrokiem, jest na niekorzyść oskarżonego dopuszczalne:

1. jeżeli dokument, złożony podczas rozprawy głównej na jego korzyść, jako prawdziwy był podrobiony lub sfałszowany;
2. jeżeli, zaprzysięgając złożone na jego korzyść zeznanie lub orzeczenie, świadek lub biegły dopuścił się rozmyślnego lub lekkomyślnego naruszenia obowiązku przysięgi;
3. jeżeli w wydaniu wyroku brał udział sędzia przysięgły lub ławnik, który się w sprawie dopuścił naruszenia swych obowiązków urzędowych, skoro naruszenie zagrożone jest karą publiczną, wymierzaną w drodze sądowego postępowania karnego;
4. jeżeli uwolniony przed sądem lub poza sądem przyznał się do spełnienia przestępstwa i przyznanie to jest wiarogodne.

§ 403.

Wznowienie postępowania w celu zmiany kary w granicach wymiaru kary, zakreślonych w tej samej ustawie, nie jest dopuszczalne.

§ 404.

Wniosek o wznowienie postępowania, który ma być oparty na twierdzeniu przestęp-

stwa, dopuszcza się jedynie wówczas, gdy w przedmiocie tego czynu zapadł prawomocny wyrok skazujący, lub gdy postępowanie karne nie może być wszczęte albo odbyte z innych przyczyn, aniżeli z braku dowodów.

§ 405.

Postanowienia ogólne o środkach prawnych rozciągają się i na wniosek o wznowieniu postępowania.

§ 406.

W wniosku muszą być przytoczone ustawowa przyczyna wznowienia postępowania oraz środki dowodowe.

Oskarżony i osoby wskazane, w § 401 ust. 2, mogą wystąpić z wnioskiem tylko w ten sposób, że wniosą podanie, podpisane przez obrońcę lub adwokata, albo podadzą go do protokołu sekretarza sądowego.

§ 407.

O dopuszczeniu wniosku o wznowienie postępowania rozstrzyga sąd, którego wyrok wniosek ten wzrusza. Jeżeli wyrok, zapadły w instancji rewizyjnej, zostaje wzruszony z innych przyczyn, aniżeli na zasadzie § 399 L. 3 lub § 402 L. 3, wówczas rozstrzyga sąd, przeciwko którego wyrokowi wniesiono rewizję.

Rozstrzygnięcie zapada bez rozprawy ustnej.

§ 408.

Gdy wniosku nie podano według przepisanej formy, lub gdy w nim nie przytoczono żadnej ustawowej przyczyny wznowienia, lub żadnego przydatnego środka dowodowego, wniosek należy jako niedopuszczalny odrzucić.

W przeciwnym razie należy wniosek doręczyć przeciwnikowi wnioskodawcy z wyznaczeniem czasokresu do oświadczenia się.

§ 409.

Jeżeli wniosek uznano w zasadzie za dopuszczalny, sąd porucza jednemu z sędziów sprawdzenie zaofiarowanych dowodów, o ile to jest potrzebne.

Zależy od uznania sądu, czy świadków i biegłych ma się przesłuchać pod przysięgą.

Pod względem prawa osób, występujących w sprawie, do obecności przy sprawdzeniu dowodów stosuje się przepisy, obowiązujące w śledztwie wstępnem.

Po zakończeniu sprawdzenia dowodów należy wezwać, wyznaczając czasokres, prokuraturę i oskarżonego do dalszego oświadczenia się.

§ 410.

Wniosek o wznowienie postępowania zostanie odrzucony bez ustnej rozprawy jako nieuzasadniony, gdy zawarte w nim twierdze-

nia, nie znalazły dostatecznego potwierdzenia, lub gdy w wypadkach § 399 L. 1 i 2 lub § 402 L. 1 i 2 okoliczności sprawy wykluczają przypuszczenie, iżby czyn, w tych przepisach określony, miał wpływ na rozstrzygnięcie.

W przeciwnym razie sąd zarządza wznowienie postępowania i ponowną rozprawę główną.

§ 411*.

Jeżeli skazany już umarł, sąd, nie wyznaczając ponownej rozprawy głównej, lecz po sprawdzeniu potrzebnych jeszcze dowodów obowiązany jest albo wydać wyrok uwalniający albo wniosek o wznowienie postępowania oddalić.

Także w innych wypadkach, wszakże w sprawach z oskarżenia publicznego jedynie za zgodą prokuratury, sąd może skazanego natychmiast uwolnić, gdy istniejące dowody na to pozwalają.

Wydając wyrok uwalniający, należy jednocześnie uchylić wyrok dawniejszy.

Ogłoszenie o uchyleniu należy umieścić na żądanie wnioskodawcy w Monitorze Polskim, a wedle uznania sądu może to nastąpić i w innych pismach publicznych.

§ 412.

Wszelkie rozstrzygnięcia, wydane przez sąd pierwszej instancji z powodu wniosku o wznowienie postępowania, mogą być wzruszane w drodze natychmiastowego zażalenia.

§ 413.

Na ponownej rozprawie głównej należy albo dawniejszy wyrok utrzymać w mocy, albo uchylając go wydać w sprawie inne orzeczenie.

Jeżeli wniosek o wznowienie postępowania został wniesiony przez skazanego, albo na jego korzyść przez prokuraturę, albo przez jedną z osób, wskazanych w § 340, wówczas nowy wyrok nie może назначać kary cięższej, od orzeczonej w wyroku dawniejszym.

KSIEGA PIĄTA.

Udział pokrzywdzonych w postępowaniu.

ROZDZIAŁ PIERWSZY.

Oskarżenie prywatne.

§ 414.

Zniewag i urazów cielesnych, o ile ściganie następuje na wniosek, pokrzywdzony może dochodzić w drodze oskarżenia prywatnego bez uprzedniego odwoływania się do prokuratury.

Do tego samego upoważnieni są ci, którym ustawy karne nadają prawo samodzielnego występowania z wnioskiem o ukaranie.

Jeżeli pokrzywdzony ma prawnego zastępcę, ten ostatni powołany jest do wniesienia oskarżenia prywatnego, a jeżeli stroną pokrzywdzoną są korporacje, stowarzyszenia oraz inne zrzeszenia, które w tym charakte-

rze mogą pozywać w sporach cywilnych, te same osoby, które je zastępują w sprawach cywilnych.

§ 415.

Jeżeli z powodu tego samego przestępstwa prawo do wniesienia oskarżenia prywatnego służy kilku osobom, wówczas prawo to może wykonywać każda z nich niezależnie od drugiej.

Jeżeli wszakże jeden z uprawnionych wniósł oskarżenie prywatne, wówczas pozostali mogą się tylko przyłączyć do wszczętego postępowania, i to do tego stadium, w jakim ono się znajduje w chwili oświadczenia o przyłączeniu się.

Każde rozstrzygnięcie w sprawie samej, zapadłe na korzyść posądzonego, ma^o skutek i w stosunku do tych uprawnionych, którzy oskarżenia prywatnego nie wnieśli.

§ 416.

Z powodu przestępstw, wymienionych w § 414, oskarżenie publiczne wnosi prokuratura tylko wtedy, jeżeli wymaga tego interes publiczny.

§ 417.

W postępowaniu, wszczętem z oskarżenia prywatnego, prokuratura nie jest obowiązana do brania udziału, jednakże o terminie rozprawy głównej należy ją zawiadomić.

Prokuratura może również w każdym stadium sprawy do chwili uprawomocnienia się wyroku wziąć ściganie w swoje ręce, wyraźnie to oświadczając. W założeniu środka prawnego tkwi przejęcie ścigania.

Jeżeli prokuratura bierze w swe ręce ściganie, wówczas dalsze postępowanie toczy się według przepisów, zawartych w drugim rozdziale tej książki o przystąpieniu pokrzywdzonego, jako oskarżyciela ubocznego.

§ 418.

Oskarżyciel prywatny może się stawić w towarzystwie adwokata lub wyręczyć się przez adwokata, upoważnionego na piśmie. W ostatnim przypadku można pisma, przeznaczone dla oskarżyciela prywatnego, doręczać ze skutkiem prawnym adwokatowi.

§ 419.

Oskarżyciel prywatny winien co do kosztów, jakie mogą przypuszczalnie ponieść kasa państwowa oraz posądzony, stawić rękojmię pod tymi samymi warunkami, pod którymi w sporach cywilnych powód obowiązany jest na żądanie pozwanego stawić rękojmię co do kosztów procesowych.

Rękojnia polega na złożeniu depozytu w gotowiznie lub papierach wartościowych.

Wysokość rękojmi i czasokres do jej stawienia oraz przyznanie prawa ubogich okreś-

lają przepisy, obowiązujące w sporach cywilnych.

§ 420.

O ile nie zachodzi jeden z przypadków, wymienionych w § 196 Kod. Karn., skarga o zniewagę jest dopuszczalna dopiero po tem, gdy próba pojednania stron, podjęta przez urząd rozjemczy, ustanowiony przez zarząd wymiaru sprawiedliwości, pozostanie bez skutku. Zaświadczenie w tym przedmiocie oskarżyciel winien złożyć wraz ze skargą.

Gdy strony mieszkają w różnych obwodach gminnych, przepis powyższy zastosowania nie ma.

§ 421.

Skargę wnosi się przez podanie do protokołu sekretarza sądu, albo przez złożenie aktu oskarżenia. Oskarżenie winno odpowiadać wymaganiom § 198 ust. 1. Do aktu oskarżenia należy dołączyć dwa odpisy.

§ 422.

Jeżeli skarga wniesiona zostanie prawidłowo, sąd udziela ją posądzonemu, wyznaczając mu czasokres do oświadczenia się, oraz prokuraturze do wiadomości.

§ 423 *.

Po nadejściu oświadczenia się posądzonego lub po upływie czasokresu należy wyznaczyć termin do rozprawy głównej.

§ 424.

Dalsze postępowanie toczyć się będzie według postanowień, dotyczących postępowania z oskarżenia publicznego.

Przed sądem przysięgłych sprawa z oskarżenia prywatnego nie może być rozpoznawana jednocześnie ze sprawą, wszczętą z oskarżenia publicznego.

§ 425.

O ile w postępowaniu z oskarżenia publicznego należy powoływać do udziału i wysłuchać prokuraturę, to w postępowaniu z oskarżenia prywatnego należy powoływać do udziału i wysłuchać oskarżyciela prywatnego. Tak samo wszelkie rozstrzygnięcia, oznajmiane w pierwszym wypadku prokuraturze, należy w ostatnim wypadku oznajmiać oskarżycielowi prywatnemu.

Jednakże wezwań, przez sąd zarządzonych, dopełniać będzie nie prokuratura, lecz sekretarz sądowy.

Od doręczenia oskarżycielowi prywatnemu wezwania na rozprawę główną do dnia tejże rozprawy musi upłynąć co najmniej tydzień.

Prawo przeglądania akt może oskarżyciel prywatny wykonywać tylko przez swego adwokata.

§ 426.

Przewodniczący sądu postanawia, które osoby mają być wezwane na rozprawę główną, jako świadkowie lub biegli.

Oskarżycielowi prywatnemu oraz oskarżonemu przysługuje prawo bezpośredniego wezwania.

§ 427.

Na rozprawę główną może również oskarżony stanąć w towarzystwie adwokata, albo wyręczyć się przez adwokata, upoważnionego na piśmie.

Przepis § 139 stosuje się do adwokata tak oskarżyciela jak i oskarżonego.

Sąd mocen jest zarządzić osobiste stawienie tak oskarżyciela jak i oskarżonego, niemniej sprowadzenie oskarżonego.

§ 428.

W razie obopólnych zniewag lub urazów cielesnych wolno posądzonemu do chwili zakończenia wywodów końcowych (§ 257) w pierwszej instancji wystąpić w drodze skargi wzajemnej z wnioskiem o ukaranie oskarżyciela.

W przedmiocie skargi oraz skargi wzajemnej należy orzec jednocześnie.

Cofnięcie skargi nie ma wpływu na postępowanie ze skargi wzajemnej.

§ 429.

Jeżeli sąd po odbytej rozprawie przyjdzie do wniosku, iż okoliczności, za ustalone uznać się mające, stanowią takie przestępstwo, do

którego nie stosuje się postępowanie, w tym rozdziale wskazane, wówczas winien postępowanie umorzyć wyrokiem, w którym te okoliczności zaznaczyć musi.

Akta należy w tym wypadku przesłać prokuraturze.

§ 430.

Oskarżycielowi prywatnemu przysługują środki prawne, jakie służą prokuraturze w postępowaniu z oskarżenia publicznego. To samo dotyczy wniosku o wznowienie postępowania w przypadkach z § 402. Do środka prawnego, założonego przez oskarżyciela prywatnego, stosują się postanowienia § 343.

Wnioski rewizyjne i wnioski o wznowienie postępowania, zakończonego wyrokiem prawomocnym, oskarżyciel prywatny może podawać jedynie na piśmie za podpisem adwokata.

Tak samo jak w postępowaniu z oskarżenia publicznego, akta w myśl § 361, 362, 387 przedkłada i przesyła się do prokuratury i przez nią. Doręczenie pism odwoławczych i rewizyjnych przeciwnikowi żalącego się jest obowiązkiem sekretarza sądowego.

§ 431.

Skargę prywatną można cofnąć do chwili ogłoszenia wyroku pierwszej instancji i, o ile wniesiono dopuszczalne odwołanie, do chwili ogłoszenia wyroku drugiej instancji.

Za cofnięcie podczas postępowania w pierwszej, a w razie założenia przez oskarżonego odwołania podczas postępowania w drugiej instancji poczytywany będzie wypadek, gdy oskarżyciel prywatny ani sam na rozprawę główną nie stanie, ani nie wyręczy się przez adwokata, lub gdy nie stawia się na rozprawę główną lub inny termin, mimo iż sąd zarządził jego osobiste stawiennictwo, lub gdy nie zachowa czasokresu, wyznaczonego mu pod groźbą umorzenia postępowania.

O ile oskarżyciel prywatny wniósł odwołanie, należy je w razie powyższych uchybień natychmiast odrzucić, nie ubliżając przez to przepisowi § 343.

W ciągu tygodnia od uchybienia oskarżyciel prywatny może żądać przywrócenia do pierwotnego stanu pod warunkami, wskazanymi w §§ 44, 45.

§ 432.

Oskarżenie prywatne, raz cofnięte, nie może być wnoszone na nowo.

§ 433.

Śmierć oskarżyciela prywatnego pociąga za sobą umorzenie postępowania.

Jeżeli wszakże oskarżenie prywatne polegało na tem, że osądzony, wiedząc iż tak nie jest, przytaczał lub rozgłaszał o oskarżycielu fakt nieprawdziwy, któryby mógł wzbudzić ku

niemu pogardę albo poniżyć go w opinii publicznej, w takim razie po śmierci oskarżyciela rodzice, dzieci lub małżonk mogą skargę dalej popierać.

W przeciągu dwóch miesięcy od śmierci oskarżyciela prywatnego, uprawniony winien oświadczyć przed sądem zamiar dalszego popierania skargi, w przeciwnym razie przysługujące mu prawa utracą.

§ 434.

O cofnięciu oskarżenia prywatnego i śmierci oskarżyciela prywatnego, oraz o dalszem popieraniu oskarżenia prywatnego należy zawiadomić posądzonego.

ROZDZIAŁ DRUGI.

Oskarżenie uboczne.

§ 435.

Kto stósownie do postanowień § 414 ma prawo do wystąpienia jako oskarżyciel prywatny, może się przyłączyć do wytoczonego oskarżenia publicznego w każdym stanie postępowania jako oskarżyciel uboczny. Przyłączenie to może nastąpić i po wydaniu wyroku celem wniesienia środków prawnych.

Takież prawo przysługuje temu, kto przez wniosek o rozstrzygnięcie sądowe (§ 170) spowodował wniesienie oskarżenia publicznego,

jeżeli przestępstwo było wymierzone przeciwko jego życiu, zdrowiu, wolności, stanowi cywilnemu lub prawom majątkowym.

§ 436.

Oświadczenie o przyłączeniu się winno być złożone do sądu na piśmie.

O tem, czy oskarżyciel uboczny ma prawo się przyłączyć, rozstrzyga sąd po wysłuchaniu prokuratury.

Do stawienia rękojmi oskarżyciel uboczny nie jest obowiązany.

§ 437.

Po przyłączeniu się oskarżyciel uboczny zyskuje prawa oskarżyciela prywatnego.

W sprawie przyjęcia lub nieprzyjęcia przysięgłych oskarżyciel uboczny głosu nie ma.

§ 438.

Przyłączenie się nie wstrzymuje dalszego biegu postępowania.

Rozpisana już rozprawa główna oraz inne terminy odbędą się w wyznaczonych dniach, gdyby nawet oskarżyciela ubocznego z powodu krótkości czasu nie można było wezwać lub zawiadomić.

§ 439.

O rozstrzygnieniach, które zapadły przed przyłączeniem się i oznajmione zostały proku-

raturze, nie ma potrzeby oskarżyciela ubocznego uwiadamić.

Oskarżyciel uboczny nie jest również mocen wzruszać takich rozstrzygnięć, gdy czasokres do ich wzruszenia przez prokuraturę już upłynął.

§ 440.

Jeżeli na rozprawę główną nie stawia się ani oskarżyciel uboczny, ani jego adwokat, wyrok należy doręczyć pierwszemu.

§ 441.

Oskarżycielowi ubocznemu wolno korzystać ze środków prawnych niezależnie od prokuratury.

Jeżeli skutek środka prawnego, wniesionego tylko przez oskarżyciela ubocznego, wzruszone rozstrzygnięcie zostanie uchylone, wówczas obowiązek popierania sprawy spada znowu na prokuraturę.

§ 442.

Przez cofnięcie przyłączenia się oraz śmierć oskarżyciela ubocznego przyłączenie się utracą skutek.

§ 443.

Prawo przyłączenia się do oskarżenia publicznego w myśl przepisów §§ 435—442 w charakterze oskarżyciela ubocznego służy również osobie, mającej prawo do żądania nawiązki.

Kto w postępowaniu, toczącym się z oskarżenia publicznego, pragnie wystąpić z wnioskiem o przyznanie mu nawiazki, musi przyłączyć się w tym celu do oskarżenia jako oskarżyciel uboczny.

§ 444.

Z wnioskiem przyznania nawiazki wolno wystąpić aż do chwili ogłoszenia wyroku pierwszej instancji.

Wniosek można aż do chwili ogłoszenia wyroku cofnąć; cofniętego wniosku nie można przedstawić na nowo.

Jeżeli oskarżonego uwolniono lub postępowanie umorzono albo też sprawę załatwiono bez wyroku, wówczas należy także wniosek poczytywać za załatwiony bez potrzeby dalszego rozstrzygnięcia.

Spadkobiercy pokrzywdzonego nie mogą ani występować z roszczeniem o nawiazkę ani roszczenia takiego w dalszym ciągu popierać.

§ 445.

Oskarżyciel uboczny winien wymienić żadaną sumę nawiazki.

Wyższej sumy nawiazki nad żadaną orzec nie wolno.

§ 446.

Postanowienia §§ 444, 445 stosowane będą odpowiednio do wypadku, gdy osoba, domagająca się nawiazki, wniesie oskarżenie prywatne.

KSIĘGA SZÓSTA.

Szczególne rodzaje postępowania.

ROZDZIAŁ PIERWSZY.

Postępowanie przy wydaniu mandatu karnego.

§ 447 *.

Izba karna w gronie dwóch sędziów państwowych również sąd pokoju w pełnym składzie oraz sędzia powiatowy mogą w wypadkach wykroczeń i występków bez poprzedniej rozprawy wymierzyć karę pisemnym mandatem karnym, jeżeli prokurator wystąpi o to z piśmiennym wnioskiem.

Co do występków, względem których prokuratura może spowodować właściwość sądu pokoju lub ławniczego (§ 29 ust. o ustroju sąd.), może wspomniany wniosek podać tylko prokuratura. Podanie wniosku sprawia, że sprawy te uważa się za należące do właściwości sądu pokoju lub ławniczego.

Mandatem karnym nie może Izba karna wymierzyć wyższej kary nad grzywnę do dziesięciu tysięcy marek lub sześć miesięcy więzienia wyłącznie lub łącznie, sąd pokoju zaś względnie sędzia powiatowy kary wyższej nad grzywnę do dwóch tysięcy, lub trzy miesiące więzienia, wyłącznie lub łącznie.

Zarazem można zawsze orzec konfiskatę.

Oddania posądzonego w ręce władzy policyjnej w mandacie karnym orzec nie wolno. Przeciw posądzonemu, który nie ukończył osiemnastego roku życia, wolno w mandacie karnym orzec karę na wolności tylko na wypadek nieściągalności grzywny.

§ 448*.

Wniosek winien żadaną karę ściśle określać. Izba karna, sąd pokoju, względnie sędzia powiatowy są zobowiązani przychylić się do wniosku, jeżeli co do wydania mandatu karnego żadnych nie mają wątpliwości.

Jeżeli jednak co do wymierzenia kary bez rozprawy głównej zachodzą wątpliwości, należy sprawę wniesć na rozprawę główną. To samo należy uczynić, gdy Izba karna, sąd pokoju, względnie sędzia powiatowy pragną naznaczyć nie tę karę, jaką w wniosku żądano, a prokuratura swój wniosek popiera

§ 449.

Mandat karny musi prócz kary określać przestępstwo, zastosowany przepis karny i

środki dowodowe, oraz zawierać oznajmienie, że stanie się wykonalnym, jeżeli posadzony w ciągu tygodnia od doręczenia nie wniesie do sądu, który wydał mandat karny, sprzeciwu bądź na piśmie bądź do protokołu sekretarza sądowego.

Przed upływem owego czasokresu można od sprzeciwu odstąpić.

§ 450.

Mandat karny, od którego sprzeciwu w właściwym czasie nie założono, zyskuje skutki prawomocnego wyroku.

§ 451 *.

Gdy sprzeciw został wniesiony we właściwym czasie, rozprawa główna odbywa się przed sądem właściwym, chyba że przed jej rozpoczęciem prokuratura zrzecze się oskarżenia lub sprzeciw zostanie cofnięty.

Oskarżony może wyręczyć się na rozprawie głównej przez obrońcę, upoważniając go na piśmie.

Wyrzeczenie, objęte mandatem karnym, nie krępuje sądu przy wydaniu wyroku.

§ 452.

Jeżeli oskarżony bez dostatecznego usprawiedliwienia nie stanie na rozprawę główną i nie wyręczy się przez obrońcę, należy sprzeciw bez sprawdzenia dowodów wyrokiem odrzucić.

Oskarżony, który z powodu upływu czasokresu do wniesienia sprzeciwu zyskał przywrócenie do pierwotnego stanu, nie może już domagać się przywrócenia względem wyroku.

ROZDZIAŁ DRUGI

Postępowanie po wydaniu policyjnego nakazu karnego.

§ 453*.

Jeżeli postanowienia ustaw upoważniają władze policyjne do wymierzania w drodze nakazu kary, przewidzianej w ustawach karnych, to upoważnienie powyższe dotyczy jedynie wykroczeń.

Władza policyjna nie może też wymierzyć innej kary, jak karę aresztu do dni czterech lub grzywnę i ową karę aresztu, jaka będzie stosowaną w razie nieściągalności grzywny, tudzież w danym razie przewidzianą konfiskatę.

Nakaz karny musi określać prócz kary przestępstwo, stosowany przepis karny i środki dowodowe, tudzież zawierać oznajmienie, że, o ile posądzony nie uda się z dopuszczalnym według ustaw zażaleniem do wyższej władzy policyjnej, to w ciągu tygodnia od zaawizowania wolno mu wystąpić, bądź do władzy policyjnej, która nakaz karny wydała, bądź do właściwego sądu powiatowego (pokoju) z wnioskiem o rozstrzygnięcie sprawy przez sąd.

Nakaz karny wywiera pod względem przerwy przedawnienia te same skutki jak czynność sędziego.

§ 454 *.

Wniosek o rozstrzygnięcie przez sąd można wnieść do władzy policyjnej piśmiennie lub ustnie, do sądu powiatowego (pokoju) na piśmie lub do protokołu sekretarza sądowego.

Władza policyjna, o ile nie cofnie nakazu karnego, przysyła akta sprawy właściwej prokuraturze, która składa je sędziemu powiatowemu lub sądowi pokoju.

§ 455 *.

W razie uchybienia czasokresu do wystąpienia z wnioskiem dopuszcza się przywrócenie do pierwotnego stanu pod warunkami, wskazanymi w §§ 44, 45. Podanie należy wnieść do jednej z władz wymienionych w § 454 ust. 1.

Podanie rozstrzyga sędzia powiatowy lub sąd pokoju.

Przepisy § 46 ust. 2, 3 stosują się również w tym wypadku.

§ 456 *.

Jeżeli wniosek podano we właściwym czasie, rozprawa główna odbywa się przed sądem ławniczym lub sądem pokoju, bez potrzeby sporządzania aktu oskarżenia.

Przed rozpoczęciem rozprawy głównej wolno wniosek cofnąć.

457 *.

Postępowanie przed sądem ławniczym lub sądem pokoju odbywa się w taki sam sposób, jak w razie oskarżenia, wniesionego przez prokuraturę i przekazanego do rozprawy głównej.

Oskarżony może się wyręczyć przez obrońcę, upoważnionego na piśmie.

Orzeczenie władzy policyjnej nie krępuje sądu przy wydawaniu wyroku.

§ 458.

Jeżeli według wyników rozprawy głównej czyn oskarżonego okaże się takim, iż władza policyjna nie miała prawa wydawać nakazu karnego, wówczas sąd winien w drodze wyroku nakaz karny uchylić, nie rozstrzygając samej sprawy.

ROZDZIAŁ TRZECI.

**Postępowanie w razie naruszenia przepisów
o poborze publicznych opłat i podatków.**

§ 459.

Osądem władz administracyjnych z powodu naruszenia przepisów o poborze publicznych opłat i podatków można wymierzać jedynie grzywnę oraz w danym razie przewidzianą konfiskatę.

Osąd musi prócz tego wymieniać przestępstwo, stosowany przepis karny i środki

dowodowe, oraz zawierać oznajmienie, że o ile posądzony nie uda się z dopuszczalnym wedle ustaw zażaleniem do wyższej władzy administracyjnej, wolno mu w ciągu tygodnia od zawiadomienia wystąpić przeciw osądowi bądź do władzy administracyjnej, która go wydała, bądź do władzy, która go o nim zawiadomiła, z wnioskiem o rozstrzygnięcie sprawy przez sąd.

Osąd wywiera pod względem przerwy przedawnienia te same skutki jak czynność sędziego.

§ 460.

Skoro podano wniosek o rozstrzygnięcie przez sąd, to władza administracyjna, o ile orzeczenia swego nie cofnie, przysyła akta sprawy właściwej prokuraturze, która je składa sądowi.

§ 461.

W przedmiocie przywrócenia do pierwotnego stanu stosują się odpowiednio przepisy § 455.

§ 462.

Jeżeli wniosek podano we właściwym czasie, rozprawa główna odbędzie się przed sądem właściwym* bez potrzeby sporządzenia aktu oskarżenia.

Przed rozpoczęciem się rozprawy głównej można wniosek cofnąć.

§ 463 *.

Jeżeli grzywny, oznaczonej w wykonalnym osądzie nie można od posądnzonego ściągnąć, i wskutek tego zajdzie potrzeba zamiany jej na karę na wolności zamianę tę należy określić w drodze sądowego rozstrzygnięcia po wysłuchaniu prokuratury oraz posądnzonego, przyczem osąd nie podlega rozpoznaniu przez sąd.

Jeśliby do wydania wyroku był powołany sąd ławniczy, względnie pokoju, rozstrzyga o zamianie sędziego powiatowy, względnie sąd pokoju. W innych wypadkach rozstrzyga uchwałą sąd okręgowy.

Od powyższego^o rozstrzygnięcia służy natychmiastowe zażalenie.

§ 464.

Jeżeli władza administracyjna osądu nie wydała, a prokuratura wystosowanego do niej wniosku o ściganie nie uwzględni, natenczas władzy administracyjnej służy prawo wniesienia oskarżenia od siebie.

W takim wypadku winna ona wyznaczyć swym zastępcą urzędnika tejże gałęzi administracji lub adwokata i wymienić go w swem oskarżeniu z nazwiska.

§ 465.

Prokuratura ma prawo uczestniczenia w każdym stadium postępowania.

Podczas rozprawy głównej musi mieć swego zastępcę; winna również uskutecznić wezwania na rozprawę główną, przez sąd zarządzane.

Należy jej oznajmiać wszelkie rozstrzygnięcia, jakie w toku postępowania zapadają.

§ 466.

Pozatem na postępowanie, wszczęte wskutek oskarżenia władzy administracyjnej, rozciągają się przepisy, dotyczące oskarżenia prywatnego.

§ 467.

Jeżeli posadzony wystąpił przeciw osądowi z wnioskiem o śledztwo sądowe, albo jeżeli prokuratura wniesie oskarżenie, władza administracyjna może się przyłączyć do ścigania, i winna wówczas podobnie jak w wypadku, gdy wnosi oskarżenie od siebie, wyznaczyć swego zastępcę.

W tym wypadku stosują się przepisy, określające sposób przyłączenia się pokrzywdzonego jako oskarżyciela ubocznego.

§ 468.

Jeżeli władza administracyjna wniosła oskarżenie lub do ścigania się przyłączyła, należy jej doręczyć wyrok i wszelkie inne rozstrzygnięcia nawet wówczas, gdy zastępca jej był przy ich ogłoszeniu obecny.

§ 469.

Czasokresy do wniesienia środków prawnych przez władzę administracyjną poczynają biedz dopiero od chwili doręczenia.

Do złożenia wniosków rewizyjnych i odpowiedzi na takie wnioski służy władzy administracyjnej czasokres miesięczny.

ROZDZIAŁ CZWARTY.

Postępowanie przeciwko nieobecnym, którzy się uchylili od obowiązku służby wojskowej.

§ 470 *.

Stosownie do poniższych przepisów ma się odbywać rozprawa główna w nieobecności oskarżonego w razie śledztwa przeciwko

obowiązany^m do służby wojskowej, którzy w zamiarze uchylenia się od służby w czynnej armji lub marynarce opuścili granice Rzeczypospolitej Polskiej bez zezwolenia, lub po dojsciu do wieku popisowego przebywają poza jej granicami (§ 140 ust. L. 1. Kod. Karn.),

oficerom i w stopniu oficera będącym lekarzom z kategorii urlopowanych, również urlopowanym rezerwistom i żołnierzom obro-ny krajowej i morskiej, którzy bez zezwolenia wyemigrowali (§ 140 ust. 1 L. 2 i § 360 L. 3 Kod. Karn.), rezerwistom zapasowym pierwszej klasy, którzy wyemigrowali, nie doniósłszy o tem przedtem władzy wojskowej (§ 360 L. 3 Kod. Karn.) oraz

obowiązany do służby wojskowej, którzy po publicznem obwieszczeniu szczególnego zarządzenia, wydanego na czas wojny lub wskutek niebezpieczeństwa wojny, wyemigrowali wbrew temu zarządzeniu (§ 140 ust. 1 L. 3 Kod. Karn.).

§ 471 *.

Dla postępowania jest właściwym sąd, w którego okręgu oskarżony w b. dzielnicy pruskiej ostatnio zamieszkiwał lub zazwyczaj przebywał.

Postępowanie może się toczyć jednocześnie przeciwko kilku osobom, a rozprawa i wyrok co do nich mogą być wspólne.

§ 472 *.

Wniesienie oskarżenia i wszczęcie śledztwa następuje na podstawie oświadczenia władzy, powołanej do kontroli osób, obowiązanych do służby wojskowej.

W wypadkach § 140 ust. 1 L. 1 Kod. Karn. oświadczenie to winno brzmieć:

iz obowiązany do służby wojskowej nie
stawił się do nakazanej rewizji,
że miejsce jego pobytu w Rzeczypospoli-
tej Polskiej wysledzone nie zostało i
że, mimo poczynionych wywiadów, nie
stwierdzono takich okoliczności, które-
by usuwały domniemanie, iz obowiązany
do służby wojskowej w celu uchylenia
się od służby w czynnej armji lub ma-

rynarce bez zezwolenia bądź opuścił granicę Rzeczypospolitej Polskiej, bądź po dojściu do wieku popisowego pozostał zagranicą.

W wypadkach § 140 ust. 1 L. 2 Kod. Karn. również przy śledztwach przeciwko urlopowanym rezerwistom i żołnierzom obrony krajowej z powodu wyemigrowania bez zezwolenia (§ 360 L. 3 Kod. Karn.) oświadczenie winno brzmieć:

że w Rzeczypospolitej Polskiej nie wyśledzono miejsca pobytu oficera, lek-rza, rezerwisty lub żołnierza obrony krajowej,

że pozwolenia na wyemigrowanie mu nie udzielono,

że wreszcie, mimo poczynionych wywiadów, nie stwierdzono takich okoliczności, któreby usuwały domniemanie, że wyemigrował.

Przy śledztwach przeciwko rezerwistom zapasowym pierwszej klasy o emigrację bez doniesienia o tem władzy wojskowej (§ 360 L. 3 Kod. Karn.) oświadczenie winno brzmieć:

że w Rzeczypospolitej Polskiej nie wysledzono miejsca pobytu rezerwisty zapasowego,

że o zamierzonym wyemigrowaniu władzy wojskowej nie doniósł, i

że, mimo poczynionych wywiadów, nie stwierdzono takich okoliczności, które-

by usuwały domniemanie, iż wyemigrował.

W przypadkach § 140 ust. 1 L. 3 Kod. Karn. oświadczenie winno brzmieć:

że miejsce pobytu obowiązanego do służby wojskowej w Rzeczypospol. Polskiej wysłędzone nie zostało, i że, mimo poczynionych wywiadów, nie stwierdzono takich okoliczności, któreby usuwały domniemanie, że wyemigrował po publicznem ogłoszeniu odnośnego zarządzenia.

§ 473.

Oskarżony wezwany będzie na rozprawę główną według przepisów §§ 320, 321 ust. 1.

W razie publicznego doręczenia, wezwanie winno wymieniać ostatnie miejsce zamieszkania lub pobytu oskarżonego.

Winno ono zawsze mieścić w sobie ostrzeżenie, że w razie nieusprawiedliwionego niestawiennictwa oskarżony ulegnie skazaniu na mocy oświadczenia wspomnianego w § 472.

§ 474.

Do rozprawy głównej stosuje się przepis § 322.

§ 475.

Jeżeli przepisane formalności zostały zachowane, nastąpi zaoczne skazanie oskarżonego na mocy oświadczenia wspomnianego w

§ 472, chyba że wypłynęłyby okoliczności, temu oświadczeniu kłam zadające.

Jeżeli w stosunku do jednego z oskarżonych zaszła potrzeba sprawdzenia dowodów, sprawę tę należy z pośród innych wyłączyć i osobno załatwić.

§ 476.

Sposób doręczenia wyroku określają przepisy § 40 ust. 2.

ROZDZIAŁ PIĄTY.

Postępowanie w razie konfiskaty i zajęcia majątku.

§ 477.

W wypadkach, gdy według § 42 Kod. Kar. lub według przepisu innych ustaw można samoistnie orzec konfiskatę przedmiotów, ich zniszczenie lub uczynienie nieprzydatnymi, i gdy orzeczenie to nie łączy się z wyrokiem w samej sprawie, prokuratura lub oskarżyciel prywatny winien z wnioskiem o to wystąpić do tego sądu, który byłby właściwym w razie ścigania danej osoby.

Sąd przysięgłych zastąpi Izba karna, urzędująca w miejscu jego posiedzeń.

§ 478.

Rozpoznanie i rozstrzygnięcie nastąpi na rozprawie, do której stosują się odpowiednio przepisy o rozprawie głównej.

Osoby, roszczące sobie prawo do przedmiotu, który ma być skonfiskowany, zniszczony lub uczyniony nieprzydatnym, należy w miarę możliwości wezwać na rozprawę.

Osobom tym przysługują wszelkie prawa oskarżonego, mogą więc również wyręczać się przez obrońcę, upoważnionego na piśmie. Niestawiennictwo ich nie wstrzymuje ani postępowania ani wydania wyroku.

§ 479.

Środki prawne od wyroku przysługują prokuraturze, oskarżycielowi prywatnemu i osobom wskazanym w § 478.

§ 480.

Do zajęcia majątku obwinionego, przewidzianego w § 93 Kod. Kar., stosują się odpowiednio przepisy §§ 333—335 a do zajęcia według § 140 Kod. Kar. przepisy § 325, 326.

KSIEGA SIÓDMA.

Wykonanie kary i kosztu postępowania.

ROZDZIAŁ PIERWSZY.

Wykonanie kary.

§ 481.

Wyroki skazujące nie są wykonalne przed swem uprawomocnieniem się.

§ 482.

Na poczet wymierzonej kary na wolności należy zaliczyć całkowicie areszt śledczy, odbyty przez oskarżonego od chwili, gdy zrzekł się on założenia środka prawnego lub gdy założony środek prawny cofnął albo wreszcie gdy upłynął czasokres do założenia wyznaczony a oskarżony żadnego nie złożył oświadczenia.

§ 483*.

Karę wykonywa prokuratura na mocy uwierzytelnionego odpisu sentencji wyroku, wydanego przez sekretarza sądowego z zaświadczeniem jego wykonalności.

Podprokuratorzy przy sądach powiatowych nie mają prawa wykonywania kary.

W sprawach, należących do właściwości sądów ławniczych, lub sądów pokoju wykonanie kary należy do sędziego powiatowego.

§ 484.

Uchylono.

§ 485*.

Wyroki śmierci nie potrzebują do swego wykonania zatwierdzenia. Wolno je atoli wykonać dopiero wówczas, gdy nadejdzie za wiadomieniem o postanowieniu Naczelnika Państwa, że z przysługującego mu prawa łaski nie korzysta.

Na kobietach brzemiennych lub osobach umysłowo chorych wyroku śmierci wykonać nie wolno.

§ 486*.

Karę śmierci wykonywa się w zamkniętem miejscu.

Przy egzekucji muszą być obecni dwaj członkowie sądu pierwszej instancji, urzędnik prokuratury, sekretarz sądowy i urzędnik wię-

zienny. O ile kary śmierci nie wykonywa się przez rozstrzelanie, należy naczelnika tej gminy, w której okręgu ma nastąpić stracenie, wezwać, aby z pośród zastępców lub innych poważnych członków gminy wyznaczył dwaście osób, aby byli obecni przy straceniu.

Oprócz tego należy zezwolić na dostęp do skazanego duchownemu jego wyznania i obrońcy, a według uznania urzędnika, kierującego egzekucją, i innym osobom.

O przebiegu egzekucji należy sporządzić protokół, który podpisują urzędnik prokuratury i sekretarz sądowy.

Ciało straconego należy na żądanie wydać jego bliskim celem skromnego, z wyłączeniem wszelkiej uroczystości pogrzebania.

§ 487.

Wykonanie kary na wolności należy odroczyć, gdy skazany popadnie w chorobę umysłową.

To samo dotyczy innych chorób, jeżeli zachodzi obawa, iż wykonanie kary przyprawiłoby wkrótce skazanego o utratę życia.

Wykonanie kary można odroczyć także wówczas, gdy stan cielesny skazanego jest tego rodzaju, iż ze względu nań nie możnaby natychmiastowego wykonania pogodzić z urzędzeniami zakładu karnego.

§ 488.

Na wniosek skazanego można wykonanie kary odroczyć, gdyby natychmiastowe jej wykonanie spowodowało dla skazanego lub jego rodziny znaczny, poza cel kary wykraczający uszczerbek.

Kary nie wolno odraczać na okres dłuższy niż cztery miesiące.

Przyznanie tej ulgi można uczynić zawieszem od stawienia rękojm lub innych warunków.

§ 489.

Celem wykonania kary na wolności prokuratura władna jest wydać nakaz sprowadzenia lub aresztowania, gdy skazany mimo wezwania do odsiadki kary się nie stawia lub podejrzewany jest o zamiar ucieczki.

W tymże celu prokuratura może rozpisać listy gończe, skoro skazany zbiegł lub się ukrywa.

W wypadkach § 483 ust. 3 posiada te same prawa sędzia powiatowy.

§ 490.

Jeżeli przy wykładni wyroku karnego lub obliczeniu wymierzonej wyrokiem kary powstaną wątpliwości, lub gdy wniesiono zarzuty w przedmiocie dopuszczalności wykonania kary, należy spowodować rozstrzygnięcie sądu.

Tak samo postąpić należy, jeżeli na zasadzie § 487 wniesiono zarzuty z powodu odmówienia wnioskowi o odroczenie wykonania kary.

Wykonanie kary trwa mimo to dalej, sąd atoli może zarządzić odroczenie lub przerwanie wykonania.

§ 491.

Jeżeli wymierzonej grzywny ściągnąć nie można, i jeżeli zaniedbano na ten wypadek oznaczyć karę na wolności, wówczas sąd winien dodatkowo zamienić grzywnę na odpowiednią karę na wolności.

§ 492.

Jeżeli kto uległ skazaniu z różnych prawomocnych wyroków i nie uwzględniono przytem przepisów o wymiarze kary łącznej (§ 79 Kod. Kar.) należy w dodatkowem rozstrzygnięciu sądowem wszystkie te kary sprowadzić do kary łącznej.

§ 493.

Jeżeli po przystąpieniu do wykonania kary skazanego przeniesiono wskutek choroby do zakładu leczniczego, odosobnionego od zakładu karnego, to czas w zakładzie leczniczym przebyty należy zaliczyć na poczet kary, chyba że skazany sam wywołał chorobę, by w ten sposób przerwać wykonanie kary.

W ostatnim wypadku prokuratura winna wyjednać rozstrzygnięcie sądu.

§ 494*.

Rozstrzygnięcia sądowe, których potrzeba zajdzie przy wykonaniu kary (§ 490—493), wyda sąd pierwszej instancji bez ustnej rozprawy.

Przed rozstrzygnięciem należy prokuraturze i skazanemu dać sposobność do wystąpienia z wnioskami i do ich uzasadnienia.

Gdy chodzi o wyznaczenie kary łącznej (§ 492) i gdy wyroki, ulegające w ten sposób zmianie, zapadły w różnych sądach, wówczas powołanym do rozstrzygnięcia jest ten sąd, który wymierzył najcięższy rodzaj kary lub przy karach tego samego rodzaju najwyższą z nich; skoro jednak według tej zasady kilka sądów byłoby właściwymi, wówczas ten sąd, który wyrokował na ostatku. Jeżeli wyrok, według powyższego miarodajny, wydał sąd wyższej instancji, karę łączną oznacza sąd pierwszej instancji.

Od tych rozstrzygnięć służy natychmiastowe zażalenie.

§ 495.

Rozstrzygnięcie, zapadłe w przedmiocie kary majątkowej lub nawiazki, ulega wykonaniu wedle przepisów o wykonaniu wyroków sądów cywilnych.

ROZDZIAŁ DRUGI.

Koszta postępowania.

§ 496.

Każdy wyrok, każdy mandat karny i każde rozstrzygnięcie o umorzeniu śledztwa muszą zawierać postanowienie co do tego, kto ma ponieść koszty postępowania.

Jeżeli zajdzie spór co do wysokości kosztów lub co do konieczności wydatków, za koszty uważanych, nastąpi osobne rozstrzygnięcie.

§ 497.

Koszta, wyłączając te, jakie wywołało przygotowanie oskarżenia publicznego i wykonanie kary, winien ponieść oskarżony, gdy uległ skazaniu.

Jeżeli skazany umrze przed uprawomocnieniem się wyroku, to spadek po nim pozostały nie odpowiada za koszty.

§ 498.

Jeżeli w wyniku śledztwa, obejmującego kilka przestępstw, oskarżony skazany zostanie tylko za niektóre z nich, rozpoznanie zaś pozostałych jego spraw karnych wywołało osobne koszty, należy go zwolnić od ich poniesienia.

Współoskarżeni, skazani za ten sam czyn, odpowiadają za koszty solidarnie. Nie doty-

czy to kosztów, spowodowanych wykonaniem kary lub aresztem śledczym.

§ 499.

Gdy obwiniony został uwolniony, lub gdy zaniechano jego ścigania, ulegnie on skazaniu tylko na takie koszty, które spowodowało zawinione jego zaniedbanie.

Wydatki konieczne, poniesione przez obwinionego, można nałożyć na kasę państwową.

§ 500.

Przy wzajemnych zniewagach lub urazach cielesnych okoliczność, iż jedną z stron lub obie od kary zwolniono, nie wyłącza skazania bądź jednej, bądź obu stron na koszt.

§ 501*.

Jeżeli postępowanie, chociażby tylko pozasądowe, wywołane zostało doniesieniem, wynikiem ze złej woli lub z grubego niedbalstwa, sąd może po wysłuchaniu donosiciela, nakazać mu zwrot kosztów, poniesionych przez kasę państwową i posądzonego.

Jeżeli sąd sprawą się jeszcze nie zajmował, rozstrzygnięcie wyda na wniosek prokuratury ten sąd, który byłby powołanym do rozpoznania sprawy.

Od rozstrzygnięcia służy natychmiastowe zażalenie.

§ 502.

Jeżeli postępowanie umorzone zostało wskutek cofnięcia wniosku, od którego zawisło jego wszczęcie, kosztą poniesie wnioskodawca.

§ 503.

W postępowaniu, wszczętem z oskarżenia prywatnego, skazany winien zwrócić także konieczne wydatki, poniesione przez oskarżyciela prywatnego.

Jeżeli zaniechano ścigania posądzonego, lub go uwolniono, albo jeżeli postępowanie umorzono, wówczas kosztą postępowania oraz wydatki konieczne, poniesione przez posądzonego, spadają na oskarżyciela prywatnego.

Jeżeli wnioski oskarżyciela prywatnego uwzględniono tylko w części, sąd może kosztą stosownie rozdzielić.

Kilka oskarżycieli prywatnych i kilku oskarżonych odpowiada solidarnie.

Przez wydatki w myśl postanowień niniejszego paragrafu do zwrotu przypadające, w razie gdy przeciwnik strony, do zwrotu obowiązanej, miał adwokata, należy rozumieć wynagrodzenie i wydatki, jakie według postanowień § 91 Proc. Cyw. strona przegrywająca obowiązana jest zwrócić stronie wygrywającej.

§ 504.

Jeżeli w wypadku § 173 ściganie obwinionego zostanie zaniechane, lub jeśli zostanie on uwolniony, lub postępowanie ulegnie umorze-

niu, stosują się do wnioskodawcy odpowiednio przepisy § 503 ust. 2, 3, 4, 5. Atoli sąd, zależnie od okoliczności, może wnioskodawcę w całości lub w części zwolnić od poniesienia kosztów.

Przed rozstrzygnięciem co do kosztów należy wysłuchać wnioskodawcę, o ile nie miał on prawa występować jako oskarżyciel uboczny.

§ 505.

Koszta cofniętego lub bezskutecznie założonego środka prawnego obciążają wnoszącego. Jeżeli środek prawny założyła prokuratura, to wydatki konieczne, poniesione przez posądnzonego, można nałożyć na kasę państwową. Jeżeli środek prawny odniósł częściowy skutek, sąd może koszty stosownie rozdzielić.

To samo dotyczy kosztów, wywołanych wnioskiem o wznowienie postępowania, zakończonego wyrokiem prawomocnym.

Koszta przywrócenia do pierwotnego stanu ponosi wnioskodawca, chyba że wywołał je nieuzasadniony sprzeciw przeciwnika.

§ 506.

Uchylono.

W Poznaniu, dnia 20 maja 1920 r.

Szef Departamentu Sprawiedliwości:

Dr. Prądzynski.

DODATEK.

I.

USTAWA

o odszkodowaniu osób, uwolnionych w wznowionem postępowaniu z 20 maja 1898 r.

(Dziennik Ustaw Rzeszy Niemieckiej
str. 345, 346.)

§ 1.

Osoby, które wskutek wznowienia postępowania zostały uwolnione lub przy zastosowaniu łagodniejszego przepisu prawa na mniejszą skazane karę, mogą żądać odszkodowania z kasy państwowej, jeżeli w całości lub części odbyły karę poprzednio orzeczoną. Postępowanie, przeprowadzone wskutek wznowienia, musi stwierdzić niewinność skazanego co do czynu, mu zarzucanego albo co do okoliczności, uzasadniających zastosowa-

nie cięższego przepisu prawa, lub wykazać, że podejrzenie przeciw oskarżonemu nie jest już uzasadnione.

Oprócz skazanego mają prawo do odszkodowania także te osoby, do utrzymania których jest on zobowiązany z mocy prawa.

Skazany nie ma prawa do odszkodowania, jeśli poprzednie swe skazanie rozmyślnie spowodował lub zawinił przez grube niedbalstwo.

Zaniedbanie wniesienia środka prawnego nie będzie poczytane jako niedbalstwo.

§ 2.

Odszkodowanie, należące się skazanemu, obejmuje szkodę majątkową, wynikłą dlań z wykonania kary.

Mającym prawo do utrzymania należy się odszkodowanie o tyle, o ile wykonanie kary pozbawiło ich utrzymania.

§ 3.

Odszkodowanie wypłaca kasa sądu, w którym toczyło się postępowanie w pierwszej instancji.

Do wysokości wypłaconego odszkodowania kasa wstępuje w prawa, służące poszkodowanemu przeciw osobom trzecim z powodu, że ich bezprawne działanie spowodowało skazanie.

§ 4.

O obowiązku kasy państwa do uiszczenia odszkodowania orzeka osobną uchwałą sąd,

który rozpoznawał sprawę w wznowionem postępowaniu.

Uchwałę winien sąd powziąć równocześnie z wyrokiem ale jej nie ogłaszać, tylko doręczyć. Uchwała nie może być przedmiotem wzruszenia przez środek prawny. Traci swoją moc, skoro wyrok zostanie uchylony.

§ 5*.

Kto na zasadzie uchwały, orzekającej o obowiązku kasy państwa do odszkodowania dochodzi roszczenia, winien ze swemi roszczeniami pod grozą ich utraty, wystąpić do prokuratury w ciągu trzech miesięcy. Wniosek należy podać do prokuratury przy tym Sądzie Okręgowym, w którego okręgu wyrok zapadł.

O wniosku rozstrzyga Minister b. dzielnicy pruskiej. Wypis rozstrzygnięcia należy doręczyć osobie, która wniosek podała, według przepisów procedury cywilnej.

Przeciw rozstrzygnięciu można się odwołać do drogi prawa. Skargę należy wniesć w trzymiesięcznym czasokresie prekluzyjnym od doręczenia rozstrzygnięcia.

Do czasu ostatecznego rozstrzygnięcia wniosku roszczenia nie można ani odstąpić, ani zająć.

§ 6.

Uchylono.

II.

USTAWA

o odszkodowaniu osób niewinnie przytrzymanych w areszcie śledczym z 14 lipca 1904 r.

(Dziennik Ustaw Rzeszy Niemieckiej
str. 321—324.)

§ 1.

Osoby w postępowaniu karnem uwolnione albo których ścigania uchwałą sądu zakończone, mogą za odbyty areszt śledczy żądać odszkodowania z kasy państwowej, jeśli postępowanie wykazało ich niewinność, albo stwierdziło, że podejrzenie przeciw nim nie jest uzasadnione.

Oprócz zaaresztowanego mają prawo do odszkodowania także te osoby, do utrzymania których jest on obowiązany na mocy prawa.

§ 2.

Nie ma prawa do odszkodowania, gdy zaaresztowany areszt śledczy rozmyślnie spowo-

dował lub zawinił przez grube niedbalstwo. Zaniedbanie wniesienia środka prawnego nie będzie poczytane jako niedbalstwo.

Prawo do odszkodowania można uchylić, jeśli przedmiotem śledztwa był czyn zaaresztowanego, świadczący o grubej nieuczciwości lub nieobyczajności zaaresztowanego albo popełniony w stanie pijaństwa, wykluczającego wolną wolę, lub gdy z okoliczności okazuje się, że zaaresztowany przygotowywał zbrodnię lub występki.

Prawo do odszkodowania można także wtedy uchylić, gdy zaaresztowany w chwili zaaresztowania był pozbawiony praw czci obywatelskiej albo pozostawał pod dozorem policyjnym lub gdy w ciągu ostatnich dwóch lat na zasadzie § 181a. lub § 362 kod. kar. orzeczono prawomocnie oddanie go władzy policyjnej. To samo stosuje się, gdy zaaresztowany był karany ciężkim więzieniem i od odbycia kary nie upłynęły jeszcze trzy lata.

§ 3.

Odszkodowanie, należące się zaaresztowanemu obejmuje szkodę majątkową, wynikłą dlań z aresztu śledczego. Jeśli przed wydaniem nakazu zaaresztowania zarządzono sprowadzenie lub tymczasowe przytrzymanie, to odszkodowanie obejmuje także czas, jaki upłynął przed nakazem aresztowania.

Osobom, mającym prawo do utrzymania, należy się odszkodowanie o tyle, o ile one

wskutek zaareztowania były pozbawione utrzymania.

§ 4.

O obowiązku kasy państwowej do uiszczenia odszkodowania orzeka sąd osobną uchwałą, przy wydaniu wyroku uwalniającego zaareztowanego.

Jeżeli wskutek wniesienia środka prawnego przeciw wyrokowi, uwolnienie ponownie zostanie orzeczone, winien sąd orzekający na nowo powziąć uchwałę stosownie do ust. 1.

Uchwały nie należy ogłaszać, lecz oznajmić ją przez doręczenie, skoro tylko wyrok uwalniający stanie się prawomocnym. Nie można jej wzruszyć za pomocą środka prawnego. Gdy ustanie wyrzeczony obowiązek kasy państwa do odszkodowania, należy uchwałę doręczyć także osobom, mającym prawo do utrzymania, choćby do domowników zaareztowanego nie należały, jeśli tylko miejsce ich pobytu jest sądowi znane.

Powyższe przepisy stosuje się odpowiednio, gdy uchwałą sądu zaniechano ścigania zaareztowanego.

§ 5*.

Uchwała, orzekająca obowiązek kasy państwa do odszkodowania, traci swą moc, gdy na niekorzyść uwolnionego zarządzono wznowienie postępowania lub gdy przeciw obwinionemu, którego ścigania zaniechano, po wznowieniu postępowania wniesiono akt

oskarżenia. Jeśli odszkodowanie zostało wypłacone, można żądać zwrotu tego, co wypłacono.

§ 6*.

Kto na zasadzie uchwały, orzekającej obowiązku kasy państwowej do odszkodowania, dochodzi roszczenia, winien ze swemi roszczeniami, pod grozą ich utraty, wystąpić do prokuratury przy tym sądzie okręgowym, w którego okręgu postępowanie toczyło się w pierwszej instancji.

O wniosku rozstrzyga Minister b. dzieł
nicy pruskiej. Wypis rozstrzygnięcia nale-
doreczyć wnioskodawcy według przepisó
procedury cywilnej.

Przeciw rozstrzygnięciu można się odwołać do drogi prawa. Skargę należy wnieść w trzymiesięcznym czasokresie prekluzyjnym od doreczenia rozstrzygnięcia.

Do chwili prawomocnego rozstrzygnięcia wniosku nie można roszczenia odstąpić.

§ 7.

Odszkodowanie wypłaca kasa tego sądu,
w którym toczyło się postępowanie pierwszej
instancji.

Do wysokości uiszczanego odszkodowania kasa wstępuje w prawa, służące poszkodowanemu przeciw osobom trzecim z powodu, że ich bezprawne działanie spowodowało areszt śledczy.

§ 8*.

Jeśli na niekorzyść uwolnionego podano wniosek o wznowienie postępowania albo gdy na nowo podjęto skargę przeciw osobie, której ścigania zaniechano, można rozstrzygnięcie Ministra b. dzielnicy pruskiej (§ 6 ust. 2) oraz wypłatę odszkodowania (§ 7 ust. 1) odroczyć.

§ 9.

Uchylono.

§ 10*.

Ustawa niniejsza stosuje się odpowiednio do osób, uwolnionych w postępowaniu przed sądami wojskowymi.

§ 11.

Uchylono.

§ 12*.

Przepisy tej ustawy stosują się do obywateli obcych państw tylko o tyle, o ile według ogłoszenia, zawartego w Dzienniku Ustaw, zagwarantowana jest wzajemność na zasadzie układu lub praw odnośnego państwa.

SKOROWIDZ.

(Liczby oznaczają odnośne paragrafy ustawy o postępowaniu karnem.)

A.

Administracyjna władza 459 n.
Adwokat 52, 55, 138 n., 150, 170, 385, 406, 418, 425, 427, 464.
Akt oskarżenia patrz oskarżenie.
Aplikant 139.
Areszt 50, 69, 178.
Asystencja męża, ojca i t. p. 149.

B.

Bezdomny 112 n.
Bliski 51, 98, 106, 149, 322, 324, 328, 401, 474, 486.
Błąd 309, 317, 342.
Biegły 38, 72 n., 76 n., 79, 84, 87 n., 93, 167, 185, 191, 193, 218 n., 238 n., 222 n., 247, 250, 252, 256, 328, 346, 364, 366, 399, 402, 426.
Budynki wojskowe 98.

C.

Chemiczy 91.
Choroba 222, 487.
Choroba umysłowa 203, 250, 485, 487.
Ciężarna kobieta 485.
Cofnięcie (oskarżenia, środka prawnego, wniosku) 154, 344 n., 428, 431 n., 434, 444, 451, 456, 462, 502.
Czasokresy 16, 25, 42 n., 44, 98, 126, 140, 170 n., 174, 199, 216, 340 n., 344, 348, 353, 381 n., 385, 387, 408, 422 n., 425, 431, 433, 449, 453, 455, 461, 469.
Członkowie zgromadzenia prawodawczego 49.
Cudzoziemiec 112, 113.
Czynności śledcze 20 n., 160 n., 163, 166, 183, 184, 186.

Cywilna procedura 37, 325, 419, 495.

Cywilna skarga 261.

Cywilne sprawy 261.

D.

Dalsze zażalenie 352.

Delegacja sądu 12, 15, 19.

Dochodzenie 159.

Doniesienie o przestępstwach 156, 157, 501.

Dokumenty 248, 399, 402.

Doręczenie 35 n., 44, 119, 216, 227, 320, 323, 357, 383,
418, 425, 430, 440, 449, 468, 473, 476.

Dozór policyjny 103 n., 113.

Dowody 213, 218, 220, 243 n., 248, 364, 393.

Duchowni 52, 486.

Dziedzice pokrzywdzonego 444.

Dzieci 36, 401, 433.

Dzień 42 n.

E.

Emigracja 470.

Eksterytorjalne osoby 11.

F.

Falszowanie dokumentów 399, 402.

Falszowanie protokołów 274.

G.

Głosowanie 262, 297, 304, 307.

Główne postępowanie 16, 18, 23, 66, 188, 196—211, 209,
211, 214, 216, 263, 270, 294, 423.

Główne pytanie 293.

Główna rozprawa 25, 33, 65, 71, 205, 212—275, 276—
317, 319—322, 327, 364 n., 370 n., 373, 390, 410 n.,
417, 426 n., 431, 448, 451, 456 n., 465, 470, 473 n.,
478.

Głuchy 140, 258.

Gminny urzędnik 105.

Gończe listy 131 n., 489.

Grzywna 325, 463, 491, 494, 495.

I. J.

Izba karna 374, 477.
Jawność rozprawy 272, 377.

K.

Kajdany 116.
Kara łączna 492, 494.
Kara na wolności 463, 487 n.
Karny mandat 447 n., 496.
Kasa sądowa 70, 122, 150, 219, 499, 505.
Kaucja patrz rękojmia.
Komornik sądowy 38.
Konfiskata 94, 447, 453, 459, 477 n.
Konsul 21.
Korporacja 414.
Koszty 50, 69, 70, 77, 84, 145, 174, 175, 419, 496—506.
Koszty podróży 70, 84, 219.
Krajowe ustawy 453.
Krajowy zarząd wymiaru sprawiedliwości 39, 420, 483.
Krzyżowe pytanie 238, 240 n.
Krewni 51, 54 n., 57, 401.
Kurator 334.

L.

Lekarz 52, 87, 91.
Lice sądowe 147, 288.
List żelazny 337.
Listy 99 n.
Listy gończe 131, 489.
Łagodzące okoliczności 266, 295, 297, 307.
Ławnik 31, 211, 239 n., 377, 399, 402, 463.
Ławniczy sąd 176, 197, 199, 207, 211, 244, 264, 270, 273,
322, 346, 354, 447 n., 451 n.

M.

Małoletni 56, 140, 149, 298.
Małżonek 22, 31, 32, 51, 54, 57, 149, 340, 371, 398, 401,
406, 433.
Mandat karny 447 n., 496.

Minister 49.

Miejsce pobytu 8, 40, 471, 473, 476, 250, 318, 320, 330.

Miejsce zgromadzeń osób karanych 104.

N.

Naczelnik Państwa 485.

Nakaz aresztowania 114, 121, 123—130, 132, 168, 229, 235, 489.

Nakaz policyjny 453 n.

Nakaz sprowadzenia 134, 235, 489.

Należność za obronę 150.

Naruszenie ustawy 376—380, 384, 393 n., 397.

Naruszenie zaprzysiężonego obowiązku 399, 402.

Narzeczeni 51, 54 n., 57.

Natychmiastowe zażalenie 28, 46, 81, 123, 180 n., 109, 209, 270, 353, 363, 412, 455, 461, 463, 494, 501.

Nawiązka 443 n., 446, 495.

Niebezpieczeństwo zwłoki 21, 65, 98—104, 125, 127, 163.

Niedopuszczalność śledztwa 176, 178.

Niedziela 43.

Niemy 63, 140.

Nieobecni 203, 318—337, 470—476.

Niestawienictwo 229, 231, 234, 370, 431, 440, 452.

Niewłaściwość sądu 16, 18, 20, 21, 178, 180, 269 n., 273, 388, 377.

Nocna pora 104.

Nowe dowody 210, 364, 399.

Nowe okoliczności patrz nowe dowody.

O.

Obawa ucieczki patrz ucieczka.

Obciążające okoliczności 262, 266, 295.

Obowiązek wydania 102 n.

Obrona 137—150, 377.

Obrona nakazana 140.

Obrońca 52, 55, 81, 138, 140, 144 n., 145, 167, 190, 217, 223 n., 226, 232, 238 n., 257 n., 322, 324, 328, 339, 344, 307, 385, 390, 406, 451, 457, 474, 478, 486.

Odczytanie 71, 248—254, 255, 267, 290 n., 313, 365 n.

Odesłanie do I. instancji 369, 394, 399.
Odrzebanie zwłok 87.
Odległość wielka 222, 232.
Odpisy 35, 483, 421.
Odroczenie odebrania przysięgi 60.
Odroczenie rozprawy głównej 145, 216, 227, 245, 261, 264.
Odroczenie wykonania kary 487 n., 490.
Odwołanie 344 n., 430 n.
Oficer 470.
Ogłędziny sądowe 86, 185, 191, 193, 224, 248.
Ogłoszenie 35, 40, 114, 267 n., 275, 308, 313, 315, 355, 396, 473, 476.
Ojciec 149.
Okręt 10.
Okręt wojenny 98.
Opiekun 22, 31 n., 149.
Opłaty publiczne 459—469.
Opozycja 449 n., 505.
Orzeczenie biegłego 75, 76 n., 83, 91 n., 255.
Orzeczenie przysięgłych 306 n., 309 n., 313 n., 316, 317.
Osąd władz administracyjnych 459 n.
Oskarżenie 168, 196—199, 206, 211, 221, 421, 466, 472.
Oskarżenie uboczne 435—446, 467 n.
Oskarżony 16, 139, 144, 150, 155, 176, 179, 190, 199, 214, 215, 218, 219, 221, 223, 229, 237, 242, 246, 253, 257, 282, 290, 367, 390, 409, 426, 431, 444, 451, 457, 497.
Oświadczenie się strony przeciwnej 350, 387, 408, 469.
Oszczęstwo 433.
Otrucie 91.

P.

Państwowi urzędnicy 11.
Pełnomocnictwo 233, 390, 418, 451, 457, 478.
Pieczęć 109.
Pisma 93, 248, 255 n.
Podpisy 271, 301, 307.
Pogrzebanie zwłok 157.
Pokrzywdzony 22, 31 n., 111, 170 n., 414.

Policyjny nakaz 453 n.
Popieracz 3, 55, 97, 102.
Poręczenie 118.
Porównanie pisma 93.
Porozumiewanie się posadzonego z obrońcą 148.
Posadzony 25, 31, 74, 155, 282 n.
Postępowanie wstępne 65, 82, 147, 149.
Potwierdzenie zajęcia 98, 100.
Powinowactwo 51, 54 n., 57.
Powołanie się na przysięgę 55, 66, 79.
Prawny zastępca 137, 140, 233, 268, 340, 371, 398, 414,
427, 435, 451, 457, 464, 467, 478.
Przedawnienie 208, 262, 453, 459.
Przejrzenie akt 86, 147, 194, 245.
Przekazanie sprawy 270, 317.
Przerwa rozprawy 145, 227, 228, 287, 490, 493.
Przesłuchanie 58—71, 72, 78, 82, 115, 128, 132, 133 n.,
168, 190, 222, 223, 232, 237 n., 238, 242, 249 n., 256.
273, 328, 365.
Przestępstwa mennicze 92.
Przestępstwa wnioskowe 127, 156, 414, 435.
Przeszukanie mieszkania 102 n.
Przewodniczący 124, 141, 144 n., 147, 199, 212, 220, 227,
230, 237 n., 246, 270 n., 273, 275, 280 n., 290, 300 n.,
303, 306, 308 n., 346, 348 n.
Przeszkoda w sądzie 15.
Przygotowawcze postępowanie 144, 156 n., 212 n.
Przymus 50, 69, 77, 95.
Przymus zeznawania 50, 69.
Przywołanie świadków i biegłych 242.
Przywrócenie do pierwotnego stanu 44 n., 234, 356,
370, 382, 431, 452, 455, 461, 505.
Podprokuratur 483.
Pocztowe przesyłki 99 n.
Pojednanie 420.
Policyjny osąd 453 n.
Pomoc prawna 161 n., 163, 165 n., 168, 169.
Ponowienie przestępstwa 262.
Port rodziny 10.

- Pościg 104, 127.
Porządek sesyjny 36.
Pouczenie świadków 51, 57.
Prawnik 139.
Prawomocność 263, 357, 383, 450, 481.
Profesor uniwersytetu 138.
Prokuratura 4, 13, 24, 31, 33, 74, 98 n., 105, 108, 110, 122, 124 n., 126, 127, 131, 152, 156, 165, 167 n., 176, 183, 189, 195 n., 206, 208, 209, 213, 221, 223 n., 225 n., 238 n., 244 n., 254, 257 n., 282, 286, 290 n., 297, 299, 314, 338, 343 n., 351, 361 n., 366 n., 370, 372, 378, 387, 391, 394, 398, 409, 411, 413, 416, 422 n., 425, 429 n., 436, 439, 444, 447 n., 451, 454, 457, 460, 463, 464, 467, 483, 486, 489, 501, 505.
Protokół 71, 86, 166, 186, 223, 232, 248, 250, 252 n., 271—275, 341, 355, 381, 385, 421, 486.
Prywatne oskarżenie 414, 434, 446, 503 n.
Prywatny oskarżyciel 24, 74, 415—418 n., 425 n., 430, 433 n., 477 n., 503.
Przybicie na tablicy sądowej 40, 320, 476.
Przyłączenie się do postępowania 435, 467.
Przyłączenie się do skargi prywatnej 415.
Przysięga 26, 31, 55, 63, 64, 71, 72, 74.
Przysięga biegłych 79.
Przysięga świadków 59 n.
Przysięgli sędziowie 32, 230, 280, 282 n., 285, 288 n., 300, 301 n., 304, 306, 307, 314, 317, 377, 399, 402.
Przysposobienie 22, 31, 32, 51, 54, 55, 57, 149.
Przyznanie 211, 253, 402.
Pizytrzymanie 127 n., 162, 26.
Przynależność sądowa 7 n., 12 n., 19.
Publiczne doręczenie 40, 320, 323, 473, 576.
Pytania poboczne 295—298.
Pytanie dodatkowe 294, 296.

R.

- Reformatio in peius 372, 398, 413.
Rejestr stanu cywilnego 248.
Rozstrzygnięcie sądu 33 n., 346 n., 453, 459 n., 463.

Rewizyjne postępowanie 374, 407, 430, 469, 505.

Rewizyjny termin 381 n., 385 n., 469.

Rewizyjne wnioski 384 n., 391 n., 430, 469.

Rezerwista 470 n., 472.

Rękojmia 117 n., 121 n., 124 n., 174, 419, 488.

Rodzeństwo 401, 406.

Rodzice 401, 406, 433.

Rota zaręczeniowa 64, 288.

S.

Sąd apelacyjny 170, 345.

Sąd Najwyższy 9, 140, 170, 176, 184, 207, 346, 494, 506.

Sąd okręgowy 27, 140, 176, 183, 197, 207, 463, 491, 494.

Sąd powiatowy 156.

Sąd pokoju patrz ławniczy sąd.

Sąd rewizyjny 375, 386 n., 392, 394.

Sąd wojskowy 50, 69, 77.

Sądowi urzędnicy 144.

Sądowy lekarz 87.

Sądy 1—13, 15, 19, 21, 377, 379.

Sala narad 301 n.

Schwytywanie 102.

Ściganie 156, 169 n., 175, 501.

Sekretarz sądowy 31, 166, 185 n., 225, 271, 275, 308,
341, 425, 430, 449, 454, 486.

Sentencja wyroku 267, 273, 483.

Sędzia 22, 25 n., 30 n., 377, 399, 402.

Sędzia powiatowy 27, 31, 36, 50, 69, 98, 125, 126, 128,
144, 157, 160, 183, 197, 200, 207, 211, 447, 454,
463, 483.

Sędzia wezwany 50, 69, 222, 232, 346 n., 409.

Skarga prywatna 421.

Skarga publiczna 39, 125 n., 151 n., 156—175, 336, 411,
416, 417, 472.

Skarga wzajemna 428.

Skazanie 259, 264 n., 314, 475.

Skrócone postępowanie 211.

Śledztwo 151, 182, 201, 261, 467, 470, 472.

Śledczy areszt 112, 116, 114, 115 n., 117—122, 124 n.,
126, 131, 132, 337, 347, 352, 482, 498.

Śledczy sędzia 23, 27, 36, 50, 69, 124, 129, 182 n., 183,
184, 189, 346, 348 n.
Służba wojskowa 470 n.
Śmierć 250, 401, 411, 433 n., 442, 497.
Spadek 497.
Spółki 414.
Sprawca 56, 97, 102.
Sprawdzenie dowodów 188, 199 n., 206, 237, 243 n.,
257, 365 n., 404, 409, 475.
Sprawozdawca 23, 365 n., 391.
Sprowadzenie 50, 128, 133, 134, 229, 235, 370 n., 427,
489.
Sprostowanie werdyktu przysięgłych 309 n.
Środki prawne 338 n., 346 n., 354 n., 374 n., 430, 435,
439, 441, 469, 479, 482, 505.
Stan umysłowy 81.
Starszy ławy przysięgłych 304, 307 n.
Stawienie do oczu 58.
Stosunek głosów 262, 297, 307, 317.
Stowarzyszenia 414.
Stracenie 486.
Stronniczość ławnika 31.
Stronniczość sędziego 24 n., 377.
Stronniczość sekretarza sądowego 31.
Świadectwo 26, 255.
Świadectwo sprawowania się 255.
Świadek 38, 48, 49, 50, 53, 57, 60, 67, 69, 70, 71, 185,
191 n., 219, 222, 238 n., 250 n., 254, 328, 346, 364 n.,
399, 402.
Święta 43.
Swobodna ocena dowodów 260.
Szpital 493.

T.

Tablica sądowa 40, 320, 323, 476.
Tajemnica urzędowa 52, 53.
Telegram 99 n.
Termin 191, 212, 223, 417, 478.
Tłumacz 63, 258.

Tydzień 43.

Tymczasowe przytrzymanie 127 n., 211.

U.

Ubogich prawo 419.

Uchybienie czasokresu 44 n., 455.

Uchylenie wyroku 369, 393, 411.

Ucieczka 112 n., 117, 121, 127, 148, 480.

Ucieczka więźnia 104, 116, 131 n.

Uczestnik patrz sprawca.

Udział pokrzywdzonego w postępowaniu 414 n.

Ukrywacz 3, 56, 97, 102.

Ułomność 222.

Ułaskawienie 484 n.,

Umorzenie 168, 196, 203 n., 208, 259, 394, 433, 502 n.

Uraz cielesny 255, 414 n., 435 n.

Urząd pojednawczy 420.

Urzędnik bezpieczeństwa 98, 105, 127, 159, 161, 187.

Urzędnik więzienny 486.

Usunięcie oskarżonego 230, 246.

Usunięcie się sędziego 22, 31, 74, 282.

Usunięcie świadka, biegłego, 247, obrońcy 145.

Uwolnienie 259, 266, 314, 411, 444, 489, 503 n.

Uzasadnienie rozstrzygnięć 34, 266, 267, 377.

Uzupełniający sędzia, ławnik, przysięgły 280.

W.

Werdykt sędziów przysięgłych 306 n., 309 n., 313 n.,
316, 317.

Wezwanie 38, 48, 50, 72, 77, 133, 213, 215 n., 217, 218,
231, 320 n., 364, 371, 425, 465, 478.

Wiarygodność świadków 67

Wiek 56, 140, 298,

Wina 262, 293, 307.

Władza 96, 255.

Władza administracyjna 495 n.

- Właściwość sądowa 2, 4, 7 n., 13, 14, 17, 270, 361, 377,
395, 407, 471, 477, 494.
Włóczęga 112 n.
Wnioski dowodowe 218, 243.
Wniosek o ściganie 156, 169, 170, 174, 259, 273, 454,
460, 502.
Wojskowi lekarze 470, 472.
Wojskowa władza 48, 50, 98, 105.
Współoskarżony 246, 250, 256, 498.
Współosądzony 250.
Wybór obrońcy 138 n., 143, 328.
Wyciągi 275.
Wydatki 496, 498, 503, 505.
Wykaz kar 248.
Wykonalność 481, 485.
Wykonanie kary 50, 69, 77, 481 n.
Wykonanie orzeczeń 36, 39, 47, 349, 360, 383, 400, 481 n.,
495.
Wykroczenie 113, 211, 244, 264, 453.
Wykrycie przestępstwa 161.
Wyłączenie sprawy 2, 4, 13, 24—30, 31, 32, 74, 282 —
285, 377.
Wymiar kary 262, 264, 266, 295 n.
Wynagrodzenie 70, 84, 219, 150, 503.
Wypadek nieuchronny 44, 455.
Wypuszczenie na wolność 259, 266, 314, 411, 444, 489,
503 n.
Wyrok 40, 259, 263 n., 266, 267, 268, 275, 314 n., 316,
363, 369, 393, 396, 411 n., 451, 457, 468, 476, 481,
483, 485 n., 490, 492, 494, 495, 496.
Wyrok sądu cywilnego 261, 399.
Wyrok śmierci 485 n.
Występek 447.
Wywody końcowe 257 n., 299, 314, 3, 367, 428.
Wywód odwołania 358 n., 361, 364.
Wywód rewizji 384 n., 387.
Wyznanie 64, 288.
Wzajemne zniewagi i urazy cielesne 428, 500.
Wznowienie 210, 399 n., 430, 505.

Z.

- Zabezpieczenie dowodu 327 n.
Zagrożenie skutków 48, 215, 231, 321, 473.
Zajęcie 94 n., 111, 325 n., 332 n., 480.
Zakład dla obłąkanych 81.
Zadawanie pytań 67 n., 80, 239—241, 290—298, 311, 379.
Zagranica 9, 11, 119.
Zakład poprawczy 268.
Zakłócenie czynności urzędowych 162.
Zaliczka na koszt 274, 419.
Zamach samobójczy 116.
Zamiana kary 463, 491, 494.
Zamieszkanie 8, 9, 11, 471, 473.
Zaoczne postępowanie 231 n., 318 n.
Zapewnienie pod przysięgą 55.
Zastaw 118.
Zaświadczenie 107.
Zatwierdzenie wyroku śmierci 485.
Zawieszenie postępowania 196, 203, 208.
Zawieszenie wykonania rozstrzygnięcia 47, 400, 487, 490.
Zawodowa władza 83, 91, 92, 255.
Zażalenie 28, 46 n., 180, 200, 209, 270, 279, 346 n., 348 n., 388, 453, 459.
Zmiana skargi 264.
Zniewaga 414 n. 435 n.
Zniszczenie 477 n.
Zrzeczenie się 344, 382, 449, 482.
Związek spraw 2, 5, 13, 176, 236, 471.
Zwłoki 87—91, 157, 486.
Zwrot kosztów 499, 501, 503.
-

